

Riksdagens protokoll

2012/13:31

Tisdagen den 27 november

Kl. 13.00 – 15.59
18.00 – 23.20

Protokoll
2012/13:31

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 22 och 23 november

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Europeiska rådet möttes i torsdags och fredags föregående vecka för att förhandla om EU:s nästa fleråriga budget, den för perioden 2014–2020. Mötet inleddes med bilaterala möten mellan Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy och kommissionens ordförande José Manuel Barroso å ena sidan och respektive medlemsland å den andra.

Efter att bilaterala möten genomförts med samtliga 27 medlemsländer framlades ett nytt budgetförslag under torsdagsnatten. Efter nya förhandlingar under fredagen enades man om att ajournera mötet. Toppmötet gav i stället Van Rompuy och Barroso i uppdrag att fortsätta arbetet och konsultationerna för att hitta en konsensuslösning som kunde gälla för samtliga 27 medlemsländer. I ett uttalande konstateras att det fanns tillräckligt många gemensamma positioner för att nå en överenskommelse i början av nästa år.

Fru talman! Beslutet att skjuta upp slutförhandlingen visar på den komplexitet och de stora ekonomiska intressen som frågan omfattar, men också på de många motstridiga intressen som finns hos medlemsländerna. Det handlar inte bara om en motsättning mellan de länder som betalar mer och de som får tillbaka, det vill säga de länder vi beskriver som nettomottagare, utan det finns också betydande splittringar inom dessa grupper. Det finns till exempel mellan nettobidragsgivarna olika åsikter vad gäller återflödena från jordbrukspolitiken och sammanhållningsfönderna, även då man är enig om att hålla ned totalnivån. Därutöver finns olika intressen på inkomstsidan. En del medlemsländer arbetar, liksom kommissionen och Europaparlamentet, för att EU ska få ett eget inkomstsystem, till exempel genom en finansiell transaktionsskatt, medan andra, liksom Sverige, inte ser några skäl till varför ny kompetens på detta område ska överföras till Bryssel.

Slutligen finns det omdiskuterade rabattsystemet, som mycket förenklat försvaras av de länder som redan har rabatter, i dagsläget fem länder, men ifrågasätts av flertalet av de övriga medlemsländerna – även om det 1984 i Fontainebleau fastslogs att bördefördelningen mellan de medlemsländer som betalar mest till EU:s budget också måste upplevas som rättvis.

Fru talman! Från svensk sida har vi länge argumenterat för en modern budget som återspeglar dagens näringslivsstruktur och som innehåller satsningar på områden som kan öka unionens tillväxt- och konkurrenskraft. Vi understryker vikten av att satsa mer på forskning och utveckling, innovation, andra tillväxtfrämjande åtgärder. Vi har också sagt att budgeten bör omprioriteras så att mer pengar kan ges till områden med europeiskt mervärde. Vi har därmed också ifrågasatt den stora andel av budgeten som fortfarande läggs på jordbrukspolitik liksom på de sammanhållningsmedel som fortsätter att gå till rikare regioner.

Fru talman! Det nya utkastet till slutsatser som presenterades under mötet innebar egentligen inga stora förändringar. Vissa justeringar gjordes mellan och inom olika utgiftskategorier. Varken strukturen eller storleken på budgeten ändrades nämnvärt. Två tredjedelar av budgeten går även i fortsättningen till jordbruket och till sammanhållningspolitiken. Inga förändringar gjordes heller vad gäller förslaget till nytt egnamedelsystem eller vad gäller de nya rabatter som tidigare presenterats. Det är också mot den bakgrunden som många länder hade stora invändningar mot förslaget. Till dessa länder hörde Sverige och den likasinnade grupp av länder som vi hade ett nära samarbete med i förhandlingarna.

För flera av de medlemsländer som proportionellt sett betalar mest till budgeten, och där ingår Sverige, förblir nivån på budgeten problematisk, särskilt vad gäller nivån på framtida betalningar. De många åtaganden från tidigare budgetperioder som ännu inte har fallit ut till betalning kombinerat med nya åtaganden gör att betalningarna för nästa budgetperiod riskerar att rusa i väg. Detta sker inom ramen för en budget som vi också anser har delvis fel struktur.

Fru talman! Efter toppmötet förra veckan tror jag att ordföranden Herman Van Rompuy och kommissionens ordförande José Manuel Barroso har en klarare uppfattning om de olika medlemsländernas positioner och prioriteringar. Med detta som grund bör de kunna arbeta fram nya slutsatser som bättre balanserar olika medlemsländers intressen mot varandra. En överenskommelse måste finnas som beaktar både de intressen som länder som Sverige har, som menar att budgeten bör inriktas på åtgärder som förbättrar unionens konkurrenskraft, och de länder som vill konservera den nuvarande budgetstrukturen med rabattsystemet som ett möjligt instrument för att minska motsättningarna.

Från svensk sida blir det viktigt att använda tiden fram till nästa budgettoppmöte väl. Ett stort arbete ligger framför oss, givet det slutsatsutkast som nu ligger på bordet. Vi kommer även i fortsättningen att begära att den svenska nettopositionen motsvarar en rättvis bördefördelning, bland annat genom att starkt argumentera för substantiell svensk rabatt. Samtidigt är det tydligt att alla parter kommer att behöva kompromissa med sina målsättningar och att trycket på en högre svensk avgift inte kommer att vika.

Fru talman! Jag är därmed redo att svara på ledamöternas frågor.

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från Europeiska rådets toppmöte, som tyvärr havererade!

Nu är det inte första gången i EU:s historia som förhandlingarna har varit komplicerade och det har varit stora svårigheter. Jag tror inte att man ska ge tappt, utan nu är det bara att komma upp på banan igen.

Regeringen har, precis som inför tidigare förhandlingar, också framöver vårt fulla stöd att föra dem i hamn. Vi är överens om många av de utgångspunkter som ska gälla i förhandlingarna. Men precis som statsministern sade finns det extra tid för att säkra de svenska intressena och skapa en modern EU-budget. Nu krävs verkligen ett skickligt förhandlande och alliansbyggande för de svenska ståndpunkterna.

Vi har i EU-nämnden tagit upp vad vi anser är viktigast. Jag ska inte nämna allt här, men vi vill självklart att långtidsbudgeten bättre fördelas från jordbruksstöd till mer framtidsinriktade och jobbskapande politikområden som innovation, utbildning och infrastruktur. Tyvärr visade resultatet från det här toppmötet att det blev precis tvärtom, nämligen att jordbruksstödet ökade.

Vi kunde se att det gick totalt fel för Sveriges intressen och vidare att samarbetet med länder Sverige tidigare har samarbetat med verkar ha tagit slut. För oss är det viktigt att EU-avgiften inte ökar. Göran Persson lyckades efter skickliga förhandlingar 1999 skapa en rabatt och sedan behålla den vid förhandlingarna 2005–2006. Jag skulle vilja att statsministern utvecklar i sitt svar hur strategin är för att se till att Sverige inte kommer att betala proportionellt sett mer i medlemsavgift.

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! I inledningen av toppmötet fick vi en beskrivning av Europaparlamentets talman, den tyske socialdemokraten Schulz. Han redogjorde för den mycket stora uppslutning som han menar finns i Europaparlamentet för en mycket expansiv budgetlinje. De nuvarande förhandlingarna förs på ett förslag baserat på 983 miljarder för sjuårsbudgeten. Kommissionens förslag ligger på över 1 060. Därtill finns omfattande förslag på att makt ska förskjutas. Sedan redogjorde han för att det nu måste ske ett substantiellt tillmötesgående i de delarna.

Jag nämner detta därför att det beslut vi nu ska fatta handlar inte bara om 27 regeringar utan det handlar också om ett medbestämmande för Europaparlamentet. Därför kan det vara intressant för ledamöterna här att veta hur de svenska Europaparlamentarikerna röstade när detta prövades – förmodligen mandatperiodens viktigaste omröstning i Strasbourg den 23 oktober.

För kommissionens förslag och Europaparlamentets ståndpunkt som Schulz redogjorde för röstade den socialdemokratiska gruppledaren Färm, Wikström från FP, Johansson, C, Andersdotter och Engström från Piratpartiet. Emot, och möjligen mer i linje med det vi får höra i Sveriges riksdag, röstade Corazza Bildt, Moderaterna, Fjellner, Moderaterna, Hökmark, Moderaterna, Ibrisagic, Moderaterna, Svensson, Kristdemokraterna, Schlyter, Miljöpartiet, Lövin, Miljöpartiet. Avstod, det vill säga hade inte möjlighet att ta ställning i den viktigaste av alla voteringar, gjorde Schmidt, Folkpartiet, Hedh, Socialdemokraterna, Ludvigsson, Socialdemokraterna, Nilsson, Socialdemokraterna, Ulvskog, Socialdemokraterna, och Westlund, Socialdemokraterna.

Här framställs – det har gjorts i kommentarer – detta som världens enklaste förhandling: Alla ska anpassa sig till Sverige, jag ska få igenom

allt som vi har begärt och alla andra ska vika hädan. Dessutom framförs det av partier som har haft diametralt motsatt uppfattning i Europaparlamentet, som är medbestämmande, och använder detta som utgångspunkt för att kritisera Sverige när jag driver en tuffare förhandlingslinje.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret, som jag inte riktigt känner var till fyllest och vad jag hade velat få veta.

Vi kan alla ha synpunkter på hur man agerar i Europaparlamentet, men det är ju steg två. Nu handlar det om att rådet ska komma fram till någonting, och där måste man väl säga att Sverige inte har varit speciellt framgångsrikt. Det är inte första gången det är komplicerade förhandlingar eller att parter står vitt skilda, långt ifrån varandra, och här gäller det att komma framåt. Sedan kommer nästa bekymmer med Europaparlamentet, och det kan jag dela.

Statsministern använder hela inlägget till att räkna upp hur Europaparlamentarikerna har röstat i stället för att svara på frågan: Hur är statsministerns strategi för att behålla den rabatt som Göran Persson så framgångsrikt förhandlade fram?

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Får jag påpeka att jag inte håller med. Det är första gången Europaparlamentet är medbestämmande när det gäller budgeten. Det har alltså all relevans. Det hänvisas till detta när förhandlingarna genomförs. Det hänvisas till den stora uppslutning som har funnits för att driva en position, som alltså inte ligger på de nivåer vi nu diskuterar utan på det ursprungliga kommissionsförslaget. Det är 80 miljarder euro utöver de nivåer vi diskuterar och med krav på maktförskjutning. Det har absolut relevans.

Sedan är det så, som det har redogjorts för, att 5 länder har rabatt. Det innebär att 22 inte har det. 22 länder vill alltså inte ha kvar rabattssystemet. Det uttrycks också från Europaparlamentet.

Vad är min strategi i dessa förhandlingar? Ja, det är naturligtvis att stå upp för att få en bra svensk nettoposition. Men alla statsministrar och presidenter runt bordet har samma instruktioner från sina respektive länder – att driva ett tydligt särintresse. Och till slut ska vi komma överens. Då vill jag att Sveriges riksdag ska vara medveten om hur förutsättningarna ser ut och att också andra aktörer i Europaparlamentet spelar roll, från samma partier, som inte säger samma saker.

Anf. 6 SUSANNA HABY (M):

Fru talman! Jag kan gratulera statsministern till ett väldigt bra möte och att vi inte har behövt gå med på några kompromisser alls. Man kan väl säga att det egentligen är ett bra resultat.

Det är klart att det kan kännas lite frustrerande när man själv inte på plats kan följa alla turerna kring den gemensamma budgeten. Att mötet nu har avbrutits och att detta kommer att dra ut på tiden vet vi.

Så värst dramatiskt är det inte heller, med tanke på olika förväntningar som 27 medlemsländer, kommissionen, parlamentet och alla andra organisationer runt omkring har. Vi har väl alla här erfarenheter av hur

svårt det kan vara att komma fram till en gemensam ståndpunkt när kompromisserna ska vägas mot varandra.

På EU-nämnden i förra veckan var statsministern väldigt tydlig med vilka olika prioriteringar Sverige har i förhandlingarna samt vikten av att få fram ett sammanhållet resultat där samtliga länder sluter upp men att det får ta tid.

Jag är därför lite nyfiken på hur statsministern agerade under förhandlingarna samt vilka initiativ som togs av Sverige, och framför allt: Vad händer nu? Vad kommer vi att arbeta med fram till nästa möte i februari?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! På fredagseftermiddagen valde ordförande Herman Van Rompuy att ajournera mötet, och detta i stället för att använda betydande mer tid in i helgen, som hade antytts åtminstone i medierna inför mötet, åt att gå längre i förhandlingarna.

Det gör att jag upplevde att för Sverige viktiga värden inte ens var uppe till förhandling. Till exempel detta med rabatter och inkomstsidan har vi inte kunnat gå igenom. Jag upplevde också att det förslag som jag mer ser som ett förhandlingsbud som lades sent på torsdagskvällen inte ens baserade sig på de bilateraler vi hade genomfört. Det är därför jag säger i min inledning att det är betydande mycket arbete kvar.

Vi söker naturligtvis en krets av likasinnade. Det är därför jag så tydligt redogör för att den kretsen i vissa delar inte är så stor. Det finns 9 nettobidragbetalare till EU:s budget, och 18 är det alltså inte. Åtminstone 9 är betydande nettobidragbetalare, ska jag säga. Men inte heller de tycker likadant. Bland nettobidragbetalarna finns de som mer driver positioner att det är viktigare att jordbruksstöd och regionalpolitiska satsningar växer än att hålla ihop kring en viss utgiftsnivå.

När det gäller rabatterna täcker de bara fem länder. Då är det så att Storbritannien sedan 80-talet, alltså långt före det svenska inträdet i EU, har en särställning med sin rabatt. Det gäller inte de övriga fyra länderna, utan det måste förhandlas in varje gång.

Det är naturligtvis min uppfattning, förankrat i EU-nämnden – dock inte i Europaparlamentet, vilket jag har påvisat – att jag vill driva denna svenska nettoposition så länge och så väl som det går. Den förhandlingen är inte avslutad. Jag skulle till och med vilja säga att den knappt är påbörjad.

Anf. 8 SUSANNA HABY (M):

Fru talman! Då har jag en följdfråga. Det är ju viktigt att regeringen har hela riksdagen som stöd bakom sig när man går till förhandlingar. Det är också viktigt att veta att Sverige är ganska ensamt om det. Kan statsministern beskriva hur viktigt det är att de svenska ledamöterna i Europaparlamentet går vår väg? Betyder det någonting för att vi ska lyckas i förhandlingarna?

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Märk väl att vi nu lever med det nya Lissabonfördraget. För första gången när en sjuårsbudget ska förhandlas ska den inte bara tas i kretsen av medlemsländerna utan också sambeslutas med Europaparlamentet.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Information från
regeringen*

Talmannen Schulz baserade sin inledning på över 30 minuter inför stats- och regeringscheferna på ett betänkande som 517 Europaparlamentariker hade röstat för och 105 röstat emot. 63 hade avstått. Jag har redogjort för hur den svenska delegationen röstade. Med detta som utgångspunkt hävdade han att vi hade gått ned för långt från de högre nivåer som kommissionen ville företräda och att det var absolut nödvändigt att det skedde en maktförskjutning som gav Europaparlamentet och Brysselinstitutionerna makt över egna medel. Han antydde dessutom att varje form av eftergift till kärnan i nettobidragsgivarna, alltså Sverige och ytterligare två, tre eller fyra länder, är fullständigt oacceptabel för Europaparlamentet.

Vi har alltså i slutändan att se fram emot en potentiell konflikt mellan svenska intressen och den av Europaparlamentets talman framförda åsikten, och märkligt nog alltså med stöd av svenska Europaparlamentariker, på ett sätt som inte är uttryckt här i Sveriges riksdag.

Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten!

Får jag börja med att tillägga att jag inte tycker att statsministern ska överdriva EU-parlamentets inflytande vid en första läsning, även om Miljöpartiets representanter är konsekventa och röstar emot i EU-parlamentet och också är väldigt kritiska här i Sveriges riksdag. Vid en andra läsning i EU-parlamentet brukar nog partigrupperna sansa sig i någon mån, får vi hoppas.

Miljöpartiet anser att budgeten måste vara mer neutral i den meningen att den måste omfördelas och att den svenska rabatten och den svenska bruttoavgiften bör vara oförändrade, förutom ökningen av bni som är naturlig, vilket vi får acceptera.

I den meningen måste statsministern vara ganska besviken på det bilaterala möte som skedde på torsdagen. Uppenbarligen missförstod statsministern helt och hållet, eftersom han utgår från samma linje som Miljöpartiet har, att budgeten måste moderniseras på väldigt många punkter. Det återfanns inte alls i det kompromissförslag som lades fram natten mellan torsdag och fredag. Statsministern måste uppenbart vara väldigt besviken på detta, eller också missförstod han upplägget helt och hållet.

Budgeten måste moderniseras. Vi måste ha en budget på EU-nivå som återspeglar den värld vi i dag lever i, och det gör inte förslaget nu. Man har till exempel inga ökningar av åtgärderna för att möta klimat-effekterna, för att skapa gröna arbetstillfällen på EU-nivå och så vidare, utan det handlar enbart om jordbrukspolitik, sammanhållningspolitik och traditionella punkter. Där måste en förändring ske.

Min fråga är därför: Hur ska den svenska regeringen agera för att påverka andra länder att gå med på den svenska linjen, för att värna de svenska intressena? Jag vet att det är svårt att ange exakt hur, men det måste finnas en bättre tanke, för den tanke som har funnit hittills har uppenbarligen inte lett till ett bra avslut.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Dels vill jag kvittera att Miljöpartiets representanter har röstat nej till det förslag som lades fram. Hur Europaparlamentet de facto kommer att agera kring detta vill jag säga att jag inte riktigt vet. Det är

första gången som Europaparlamentet med den här utökade makten finns med i processen, så vi har ingenting att jämföra med. Vi får som sagt se hur detta kommer att hanteras i de fortsatta diskussionerna.

Det är inte konstigare i den här förhandlingen än i någon annan förhandling att man måste hitta allierade som man har samsyn med. Ett dilemma är därför att det finns en mycket bred utgiftsvillig koalition: Europaparlamentet, kommissionen och en mycket stor andel av medlemsländerna. Traditionellt kan man acceptera resonemang som bygger på att vi måste tillföra moderna uttryck av det slag som bland annat Ulf Holm har tagit upp. Men det ska då läggas på allt det gamla.

Vår uppfattning har mer varit att förskjuta användningen av pengarna, att se helheten i budgeten som för omodern och för fokuserad på vad Europa har varit och för lite på vad Europa ska bli. I det synsättet skulle jag inte säga att vi i Sverige är isolerade, men vi är nästan ensamma. Det finns en mycket bred koalition till exempel till stöd för att det ska finnas omfattande jordbrukssubventioner i EU:s budget.

Till slut måste vi inse att det i ett sådant läge är svårt att påverka annat än marginellt, av det enkla skälet att jag antar att vi har samma demokratisyn som alla andra, det vill säga anser att också de andra ska ha inflytande. Då är det svårt när man är väldigt ensam om sin uppfattning.

När det gäller rabatterna är vi fler än när det gäller vår kritik av jordbrukssubventionerna, för där är vi åtminstone fem. Men även det beskrivs som ett renodlat särintresse.

Sedan vill jag bara göra klart en sak: Ja, det har funnit papper som man kan diskutera. Men jag kommer inte hem och redovisar en överenskommelse utan en ajournerad förhandling som ännu inte är avslutad.

Anf. 12 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Vi vet naturligtvis inte hur EU-parlamentet kommer att agera. Men jag tycker inte att statsministern ska förminska det svenska inflytandet, för beslut om budgeten tas i enhällighet, så det har betydelse vilken kraft som statsministern lägger bakom orden om hur Sverige ställer sig i budgetförhandlingarna – just därför att beslutet tas med enhällighet.

Jag tycker inte att statsministern ska förminska det svenska inflytandet, som jag tycker att statsministern gjorde, genom att säga att det kanske inte spelar någon större roll vad Sverige tycker, eftersom vi inte är så många. Men vi är en viktig partner, och dessutom är vi nettobetalare. Budskapet att vi inte kommer att ställa upp på att betala mycket mer pengar, att den svenska rabatten tas bort och att man inte gör några moderniseringar alls av EU:s budget måste gå hem.

Följdfrågan är då också: Hur går man vidare med detta? Den andra delen är naturligtvis: Hur ser man till att det svenska parlamentet och de svenska EU-parlamentarikerna går på samma linje? Finns det någon strategi för detta från regeringens sida?

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag uppfattar att det förankrat i EU-nämnden fanns en rätt tydlig rangordning av hur Sveriges position skulle skötas i förhandlingarna.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Information från
regeringen*

Vi ville att totalvolymen för åtagandena skulle komma ned ytterligare. I det senaste förslaget ligger åtagandena på 983 miljarder euro. Med den uppfattningen ingår vi i en grupp som jag tror kan isoleras till tre fyra länder. Resten tycker att budgeten redan nu ligger för lågt eller borde ligga högre. Det är vår första position.

Den andra positionen är att vår nettoposition inte ska försämras. Det hänger naturligtvis intimt ihop med vad totalvolymen blir, för tillhör man de stora nettobidragsbetalarna och volymen går upp, då får man betala mer. Det är så EU fungerar.

Här har vi – och det har andra partier också kvitterat – dessutom att ta hänsyn till att vår starka svenska ekonomi och uppgång i bni innebär att vi får en viss ökning. Nettopositionen påverkas också mycket av rabatterna, och jag har redogjort för att vi i den frågan är ett land av fem. Men det har också påpekats att det är viktigt att vi därtill försöker få återflöden ur budgeten också till Sverige, vilket är att försöka ta del av utgifterna. Det är delvis en oförenlig position om man betänker vad vi sade först.

Det är detta jag har försökt företräda.

Får jag igenom det kommer andra länder att konstatera att det inte går att få igenom deras krav, eftersom det blir en stor oförenlighet.

Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag tycker att statsministerns inlägg om Europaparlamentets roll har varit mycket intressant. Det är inte så att vi alla går omkring och håller våra EU-parlamentariker i hampan, men hur de agerar kommer naturligtvis att ha betydelse i nästa EU-parlamentsvalrörelse år 2014 när ansvar ska utkrävas – det kanske är det riktiga tillfället att göra det – för vilka partier som hamnade var i olika voteringsgrupper.

Förhandlingen i förra veckan fick ett snopet slut. Man kan säga att det är lite antiklimax att stå här igen med dessa frågor.

En första reflexion är: Var det dåligt förberett? Var det dåliga underlag? Gav man upp för tidigt? Orkade man inte med? Var man trött? Hade man inte beväpnat sig med alla de samtalsuppteckningar etcetera som man brukar ha i sådana här sammanhang? Var det illa skött? Var det därför man gav upp?

Beträffande ett annat skäl kan man fråga: Var detta en taktisk manöver för att i praktiken några länder, kanske ordförandeskapet och Van Rompuy, ville binda ihop förhandlingarna om bankunion med den här förhandlingen och ge och ta mellan de olika frågorna? Fanns det någon sådan baktanke bakom detta att man gav upp så lätt för att sedan komma igen i början på februari? Var det därför att man ville blidka Storbritannien? Vilken roll spelade Storbritanniens hårda hållning, som naturligtvis är problematisk också för dem själva eftersom den minskar deras manöverutrymme, i den här förberedande förhandlingen, om vi kallar den det? De hamnade ju i en situation som av rapporteringen att döma förefaller vara ganska förmånlig.

Vad hände egentligen, herr statsminister?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Carl B Hamiltons fråga inbjuder lite grann till ett spekulerande av ett slag som jag kanske ska undvika. Det är många som kan

mycket om detta som redan har tyckt, skrivit och analyserat vad olika saker beror på. Några saker vill jag dock redovisa.

När vi ser tillbaka i historien kan vi se flera exempel på att flerårsbudgeten inte har beslutats vid det första möte då man har försökt.

Det är för övrigt en mycket ovanlig konstruktion för oss att diskutera en låst budget för sju år. Det mesta av det politiska liv som vi har erfarenhet av handlar om att anta årsbudgetar. Redan detta att låsa en budget över sju år är ett mycket omfattande arbete.

Den bilateral som jag hade på torsdagseftermiddagen med Barrosos och Van Rompuys team reflekterades sedan inte i det förslag som kom sent på kvällen. Man kvitterade också att man inte hade hunnit arbeta in detta. Bland annat angav man att den viktiga inkomstsidan, med de ofta åberopade rabatterna, inte var genomarbetad färdigt.

I den delen kan jag inte anse att jag egentligen har varit i ett läge där jag har fått förhandla eller reflektera över svenska positioner.

När man då valde att ajournera konstaterade jag att det är mycket arbete kvar, att det är mycket komplicerat och att man då får göra ett försök vid nästa tillfälle.

En vinst vi gjorde tycker jag var att det i den kommentar som vi enades om beträffande hur vi skulle beskriva ajourneringen står att det är ett värde i sig att vi håller ihop alla 27. Den som följde fördiskussionerna förstår att det handlar om Storbritannien, det vill säga att vi tänker jobba ihop en budget där även Storbritannien är på insidan.

Jag vill säga att David Cameron var mycket konstruktiv i inställningen att försöka vara det, och han har bland annat också i återrapporteringen till det brittiska parlamentet angivit att han har haft en krets av likasinnade, bland annat Sverige, när det gäller att få ned nivåerna och att också försvara rabatter. I den delen upplevde jag att vi den här gången – det är inte alltid så – kunde befinna oss ganska nära om än inte på samma position som Storbritannien.

Anf. 16 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från Europeiska rådets möte. Det är viktigt att EU-budgeten reformeras ordentligt. Det är viktigt att finna nya strukturer för budgeten och att forma en modern, framtidsinriktad budget där kostnaden och därmed totalvolymen är lägre.

Vi i Centerpartiet tycker också att det är viktigt att fokusera på nettokostnaden. Då tänker jag på återföringen, som genom åren bidragit starkt till att resurser har tillförts för utveckling och tillväxt i hela landet, för att hela Sverige ska leva. Sammanhållningspolitiken med glesbygdskriterierna har varit viktig, liksom jordbruks- och landsbygdsprogrammen. Sammantaget har de här områdena tillfört stora resurser och medverkat till att utveckla mycket positivt runt om i landet.

Statsministern nämnde själv att på EU-nämndens möte i förra veckan låg fokus på att få ned totalvolymen och på återföringen. Därför skulle jag vilja be statsministern att kommentera möjligheterna att hålla nere den svenska nettokostnaden genom återföring av budgetpengar.

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är riktigt att också Sverige har ett återflöde. Det finns inom flera av de programpunkter som vi diskuterar. Det framgår tydligt

Prot. 2012/13:31
27 november

*Information från
regeringen*

av bland annat det svenska anslutningsfördraget att vi har särskilda resurser som kopplas till vad som kallas ett gleshetskriterium, det vill säga att vi bor gles i delar av Sverige. Det finns en särskild glesbygdsbonus. Det finns också särskilda landsbygdsutvecklingsprogram, som Sverige har fått ta del av.

Som en tredje position inför EU-nämnden – efter att försöka få ned totalvolymen, bevaka den svenska nettopositionen framför allt när det gäller hur rabatten utformas – fanns också att bevaka vårt intresse av att samtidigt få återflöden, framför allt i form av de stöd jag nämnde. Den förhandlingen är inte avslutad, men jag ska redovisa det uppenbara, nämligen att de som vill ha högre utgifter säger att det med kommissionens nivåer på 1 060 miljarder inte är något problem att få plats med det som Sverige önskar. Nu har Van Rompuy presenterat en nivå på 980 miljarder, men Sverige ingår i en liten krets av länder som säger att den ska ned ytterligare. Det försvagar vår argumentation att vi dessutom också kräver ett återflöde. Det är vad man genmäler gentemot oss.

Jag har egentligen inget annat att säga än att EU-nämndens instruktion fortsatt gäller och att jag kommer att förhandla på det sättet. Det faktum att det ajournerades på fredagseftermiddagen kan tolkas som att vi även i de här delarna inte hann färdigt. Det blev väldigt mycket en totalvolymdiskussion, och det är en diskussion som handlar om hur man sedan fördelar en totalvolym som är beslutad, så att dessa intressen inte glöms bort. Men de har framförts och finns i diskussionen, och jag följer den rangordning som jag har angivit, och jag är inställd på att göra det också vid nästa tillfälle.

Anf. 18 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen! För drygt en och en halv vecka sedan tog jag i EU-nämnden upp utgiftsökningen med EU-ministern, som tillade att varje land självt får kämpa för sina egna mål. I det här avseendet menar jag att det är dags att i tid också lyfta fram att vi från Sveriges sida inte accepterar de utgiftsökningar som vi i dag har hört statsministern redogöra för här i kammaren. Vi har också fått det tidigare genom redogörelsen från EU-ministern, som deklarerade att vi för Sveriges del skulle få en utgiftsökning på 20 procent.

I den förhandlingsbox som har kommit i och med toppmötet ser vi att Sverige inte på en enda punkt tjänar något i förhållande till det tidigare förslaget. Det tycker jag är anmärkningsvärt. I stället för att förstärka jobb, utbildning och tillväxt satsar vi pengar på sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Jag tror inte att jag har hört någon från regeringens sida nämna ett enda ord om hur mycket det kommer att kosta Sverige om det här förslaget ligger kvar även fortsättningsvis.

För min del tycker jag nog inte att Göran Persson och Socialdemokraterna var den bästa förhandlaren. Vi är för tillfället faktiskt sjunde största nettobidragsgivarland. Med den här förhandlingsboxen och med regeringen som förhandlare ser det ut att bli ännu värre. Det återstår att se.

Vad jag i nuläget skulle vilja säga är: Ta fram vetokortet! Berätta för de övriga EU-länderna att vi inte accepterar den här utgiftsökningen, och påskynda diskussionen i riktning mot ett läge där vi får en avgift som vi faktiskt kan acceptera. Regeringen säger ju faktiskt själv att man inte

accepterar den här utgiftsökningen. Då vill jag att statsministern ska visa att han står för sina egna ord.

Prot. 2012/13:31
27 november

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Förhandlingarna förs med 27 medlemsländer runt bordet och med medbestämmande av Europaparlamentet. Den yttersta konsekvensen är att det finns 28 vetokort. Om alla räcker upp sitt vetokort och säger att det ska bli exakt som man själv vill kan vi sluta att ha sammanträden och samarbete på det här sättet, för det kommer inte att fungera. Låt mig också påpeka att de flesta veton kommer att vara veton mot Sveriges position: Kom inte här och föreslå utgiftsminskningar eller att slå vakt om era rabatter, för vi har helt andra intressen! Det är majoriteten.

Jag satt i tre timmar och lyssnade över lunchsejournen. Det var inte särskilt många som talade om utgiftsminskningar, värdet av rabatter eller något som ens liknade något av det jag framförde i mitt inlägg. Den som inte tycker att andra ska använda sitt veto bör nog inte själv göra det heller.

Jag inser att man gärna i Sverige och i Sveriges riksdag renodlar en svensk position. Det har jag inga problem med. Vi måste veta vad vi vill. Men jag är inte nedsänd till rådmötet för att visa vetokort utan med föresatsen att komma överens och att få samarbetet att fungera på ett sätt som alla kan känna delaktighet i. Innan vi utvärderar på vilket sätt detta eventuellt är bra eller dåligt för Sverige tycker jag att det är viktigt att bara återrapportera att vi alltså inte är färdiga. Vi kan väl börja med att få en överenskommelse. Sedan utvärderar vi hur den har fallit ut.

Jag har angivit att utgiftsriskerna är betydande. Den nuvarande medlemsavgiften är väl runt 32 miljarder. Vi angav att kommissionsförslaget skulle innebära en nivå på ytterligare 10 miljarder, alltså en bit över 40 miljarder. Det senaste förslaget vi har arbetat med kanske talar om nivåer på runt 38 miljarder. Det är klart att detta är mycket höga nivåer som vi inte kommer att stödja och som vi argumenterar emot, så får vi se var vi till slut kommer att landa. Då får jag återrapportera, så kan vi utvärdera hur vi har skött oss.

Anf. 20 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Statsministern nämner att vi inte vill se en situation med 28 vetokort. Som jag sade tidigare är vi dock det sjunde största nettobidragsgivarlandet. Det är vi som betalar räkningen för de andra länderna. Det är vi som har anledning att stå upp för våra egna värden. Det är inte de andra länderna. Det är faktiskt vi som betalar de andra ländernas förhållanden.

I det läget tycker jag att det är föredömligt om man vill visa att man står upp för sina egna ord, inte bara här i Sveriges riksdag utan även i toppförhandlingarna. I det senaste förslaget ser vi tydligt att det inte är någon nere i EU som tar Sverige på allvar. Ska man ta Sverige på allvar ska vi åtminstone få någonting tillbaka.

Jag har tittat fullt ut på det förslag som nu har lagts fram. Jag kan inte hitta en enda punkt där Sverige faktiskt har fått sina krav tillgodosedda. Om statsministern har en annan uppfattning vill jag gärna få det redogjort för mig.

*Information från
regeringen*

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Utgångspunkten är att vi håller på att bygga ihop ett en gång väldigt trasigt Europa. Delar av vår kontinent har legat i ruiner. Och stora delar av befolkningarna har varit fattiga.

I takt med att vi lever i ökad fredlig samvaro och också med stigande välstånd över Europa, vilket delvis EU:s sätt att sköta sina finanser bidrar till, är det vår tro att de människor som bor runt om i Europa ska få det bättre men också att detta i grunden förstärker Sveriges förmåga som exportberoende land att handla med vår nära omvärld.

Får jag påpeka att de varsel som vi ofta diskuterar är mycket nära kopplade till efterfrågefall som sker på de europeiska marknaderna och som får konsekvenser i svenska exportföretag.

Det är väldigt isolerat, det som har skett, just på det viset. Så det är klart att rätt använt gör detta Europas ekonomier starkare. Det är vår målsättning. Sedan finns det en hel del resurser som vi tycker används fel, och då är vi kritiska. Återigen: Vi är inte färdiga med förhandlingarna. De är ajournerade. Jag kommer att återkomma i början av nästa år, förhoppningsvis med ett färdigt resultat.

Anf. 22 LARS OHLY (V):

Fru talman! Till skillnad från en del av mina kolleger här vill jag nog vänta med att gratulera eller kritisera ett färdigt förhandlingsresultat tills det kommer. Däremot kan man säga att den utgångspunkt som Sverige har haft hittills inte har varit framgångsrik när det gäller de förslag vi har sett.

Den svenska positionen har i stora delar haft ett starkt stöd av Vänsterpartiet. Det gäller att frysa budgeten, helst minska omfattningen av den. Det handlar om att Sveriges bidrag inte ska öka. Det handlar om att modernisera den och omfördela inom den, så att man gör det som är rätt och riktigt och som kan ge det som statsministern brukar kalla för europeiskt mervärde. Dit hör inte jordbrukspolitiken, som den ser ut i dag.

När vi såg förslaget som kom i torsdags såg vi att det i princip var motsatt det som vi ville, framför allt när det gäller att man hade dragit in på sådant som vi menar att man skulle kunna satsa på, infrastrukturinvesteringar, järnväg, forskning och utveckling samt klimatåtgärder. Därmed kan man väl säga att hittills har den svenska positionen inte haft någon avgörande betydelse för de förslag som har lagts fram.

Samtidigt fastnade jag lite grann vid en formulering som statsministern använde i sin inledning. Jag tror att orden föll ungefär så här: Nu har Barroso och Van Rompuy god kännedom om medlemslänternas positioner. Det skulle då förebåda en möjlig överenskommelse i februari.

Vad är det för tomtar som inte har haft det tidigare? Allvarligt talat: Här har man jobbat i mer än ett halvår, och man kom till ett toppmöte med så dåligt underbyggda underlag att man lade fram ett förslag som rimligtvis inte någon hade kunnat tänka sig skulle accepteras på det här mötet, åtminstone inte så som det såg ut.

Nu har man skaffat sig den kännedom som man menar skulle kunna förebåda en överenskommelse. Det menar jag är lite väl sent. Kritiken faller inte tyngst på den svenska regeringen, utan den faller på EU-systemet, på kommissionen och på Europeiska rådets ordförande. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från statsministern om det.

Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag kan tänka mig att den som försöker sammanjämka röster från 27 länder i Europaparlamentet och kommissionens olika intressen i detta får höra väldigt mycket som drar i olika riktningar. Och ska man lyssna bara på ljudstyrkan tror jag att de som pratar om expansion, mer i resurser, låter högre än dem som vill banta eller realt frysa.

Det kan vara så, helt enkelt, att de har lyssnat på det som synes vara majoriteten. Det blir ganska talande, kan jag säga, när man lyssnar på alla kolleger hur de ser på detta framöver.

Det som är viktigt att påpeka är att alla länder måste vara med på överenskommelsen för att den ska kunna gå igenom. Sedan har vi det här med Europaparlamentets medbestämmande. Det gör att en grupp av länder som är tunga nettobidragsgivare inte tycker att de har fått sina synpunkter tillgodosedda på det sätt som jag har redovisat. Det väcker frågan om det var känt tidigare eller inte. Ja, det kan man diskutera. Det är alldeles uppenbart att kommissionen till exempel lade fram ett väldigt utgiftsexpansivt grundförslag.

Möjligen är problemet att har man en gång föreslagit 1 060 är det många som tycker att de har förlorat redan på vägen ned till 983, det vill säga alla kan utgå från en högre nivå och tycka: Då fanns det med mycket av det jag ville ha med, och nu är det bortbantat. Den typen av diskussioner har onekligen inte underlättats av att det var ett väldigt expansivt utgångsbud. Det får man väl ärligt redovisa.

Om kommissionen stod här skulle de säga: Ja, men det beror på att vi tycker att medlemsländerna är inkonsekventa. I löpande arbete beställer ni massvis med åtgärder som ni vill se, och det är massvis med problem som ni tycker att vi ska ge resurser till. Men ni är i slutändan inte beredda att finansiera.

Då tror jag att jag har redovisat för er vad jag tror att kommissionen skulle ha svarat.

Anf. 24 LARS OHLY (V):

Fru talman! I så fall kommer vi sannolikt att vara i samma dilemma framåt den 7 och 8 februari.

Jag har en stor förståelse för resonemanget att man inte börjar med att ”vetera”. Man börjar inte med att visa var gränserna går för en möjlig överenskommelse. Men om det här förslaget hade förelagts den svenska riksdagen för godkännande hade jag definitivt anmält en avvikande mening och förespråkade att Sverige skulle ha lagt in sitt veto. Detta var för dåligt. Det gick på flera punkter emot det som regeringen och Vänsterpartiet varit överens om.

Därför tycker jag att det är viktigt att man inte heller spelar bort möjligheten att som en stark nettobidragsgivare också påverka genom att visa att det finns gränser. Det är naturligtvis rimligt att en kompromiss inte i alla delar uppfyller Sveriges utgångspunkter, men några av dem måste finnas med för att man ska känna att det är ett rimligt samarbete som man kan stå för. Jag menar att det förslag som lades fram i torsdags inte hade det innehållet.

Prot. 2012/13:31

27 november

*Information från
regeringen*

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det har framgått av min redovisning att vi inte heller ansåg det. Vi har därför inte gått med på det, utan det ledde till slutsatsen att vi står för långt ifrån varandra. Därför ajournerades mötet.

Men det är nog riktigt som Lars Ohly säger, att väldigt mycket av de här utgångspunkterna kommer att återkomma i början av februari. Vi får då ännu en gång också diskutera våra utgångspunkter i EU-nämnden.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från toppmötet!

Det har varit mycket tal om rabatter. Ibland kan jag tycka att det känns som om Socialdemokraterna har fått en hang up när det gäller det här med rabatten och längtar tillbaka till Göran Persson. Frågan är om det är det som är diskussionen. Är det rabatterna som kommer att avgöra i februari, eller är det netto vad Sverige ska betala?

Jag tror att vanliga svenska skattebetalare, vanliga svenska medborgare, är mest intresserade av hur mycket pengar som ska gå från Sveriges budget till EU-budgeten, netto.

Det är en jättestor budget som vi talar om fram till 2020. Det är 8 360 miljarder kronor. Det är jättemycket pengar. Och Sverige har fått en ökning, för att man ökar budgeten, med ungefär 20 procent ovanpå dagens 32 miljarder kronor. Nu har man då halverat den här rabatten. Frågan är: Är det den stora frågan, eller anser statsministern att det är nettoflödena?

Vi får tillbaka mer glesbygdsstöd i det senaste förslaget. Det kan i och för sig vara bra. Är det regionalstödet är det jätteviktigt att få det genom EU, för vi har själva regionalpolitik i Sverige.

Jag tror att det viktigaste, det som statsministern också redogör för, är att ta ned budgeten totalt sett. Men det viktigaste är ändå vad EU ska göra för de här pengarna. Vad är det vi vill att EU ska bidra med? Som jag ser det handlar väldigt mycket om att få andra länder att också lyfta, så att vi får en större EU-marknad, en större ekonomi och mer inflytande i världspolitiken.

Frågan handlar lite grann om förhandlingsstrategin inför nästa omgång. Vad är statsministerns förhandlingsstrategi? Är det netto? Är det rabatter? Är det glesbygdsstöd? Och vad är bedömningen att Sverige kan göra så att inte vår nettoposition försämras, som några sade tidigare, inför nästkommande möte i februari?

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Rangordningen är den att först försöka göra ytterligare en reduktion av totalvolymen. Förslaget ligger nu på drygt 980 miljarder, som vi diskuterar kring.

I andra hand handlar det om att försvara en svensk nettoposition, för vilken rabatten har en mycket stor betydelse.

Det tredje är att försöka säkra också ett återflöde till Sverige, framför allt i de här kriterierna jag nämnde, kopplat till gleshet.

Det kommer att vara min utgångspunkt också vid nästa sammanträde.

Får jag bara påpeka för riksdagen att rabatten inte uppfanns av Göran Persson. Den ursprungliga rabatten uppstod när Margaret Thatcher slog fast detta i en diskussion 1984 i Fontainebleau, ett berömt tillfälle i EU:s

historia då hon krävde en sorts kompensation för att de inte fullt ut absorberade lika mycket jordbrukssubventioner som andra länder. Detta var ett helt annat EU. Det var ju bara tolv medlemsländer då. För detta utformades en rabatt som är närmast fördragsförknippad, alltså med en mycket starkare ställning än vad någon annan har haft.

Det fyra länder sedan har gjort är att få en rabatt på den brittiska rabatten. Vi har alltså länkat ihop våra rabatter med denna av Margaret Thatcher fastställda budgetrabatt från 1984. Det gäller Sverige, Österrike, Nederländerna och Tyskland.

De som inte har rabatt anser att rabatterna ska försvinna, för då blir det mer pengar till annat som de tycker är prioriterat. I det förslag vi sitter med är den österrikiska rabatten helt borttagen och den svenska nästan helt borta – jag tror att 6 procent återstår – medan det däremot är ett bättre läge för den tyska och den holländska, fast inte alls på ett sätt som gör dem nöjda.

Det är klart att vi till att börja med bör hålla ihop den kretsen, och det är som sagt min andra prioritet efter den angivna totalvolymen.

Jag ska till sist också tillägga att ytterligare ett land, nämligen Danmark, har sagt sig vilja bli det sjätte landet med en rabatt. Det ska också vägas in när man ser på hur förhandlingspositionerna kommer att se ut.

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag förstår att den här rabatten har en funktion i och med att den sänker vår nettoavgift. Jag vet inte om den skulle bidra till någon typ av rättvisa, men det blir ju en fråga om att ha rabatt eller inte ha rabatt, och jag vet inte om det känns så meningsfullt att ha den diskussionen.

När det gäller EU tror jag dock att det är väldigt viktigt att vi vet att det handlar om EU:s framtid, både politiskt och ekonomiskt. Vad gäller förnyelsen av budgethanteringen, vilket också har varit en prioritering från regeringens sida, är det här ju en långtidsbudget fram till 2020. Men varje år antar vi ändå budgetförslag. Måste vi då vänta ända till 2020 innan vi får en förnyelse, eller kommer vi att under den här resan kunna göra någon typ av förnyelse i arbetet kring hur vi ska se på budgetprioriteringar? Eller är det helt statiskt?

Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Som angavs är det här att göra en sjuårsbudget lite ovanligt. Det är egentligen väldigt svårt att prognostisera vilka behov man ser för ett samarbete sju år från nu. Men det är trots allt så vi arbetar med EU:s budget. Den antas i nominella termer i 2011 års penningvärde. Sedan sker bara en inflationsuppräknings.

Det blir alltså en väldig låsning, och det är därför detta är så komplicerat. Många inser ju att vad vi gör vid det här tillfället kommer att vara verkande och styrande över lång tid.

Den svenska rabatten spelar stor roll. Den är ju drygt 3 miljarder netto, så givet vad jag sade om att det först var en bit över 40 och nu kanske kring 38 så spelar det väldigt stor roll, nämligen att den nära nog nu är helt borttagen. Det är en mycket liten andel av den svenska ursprungliga rabatten som kvarstår.

Vi kommer att argumentera för denna, men, och det har jag också redogjort för, det är väldigt många som har helt andra och från detta avvikande synpunkter. De tycker snarare att det är en riktig inriktning att rika länder ska betala mer, alltså en sorts solidaritetskänsla som vi till del accepterar men som vi inte tycker ska expandera på det här sättet. Rabatterna är ett sätt att dämpa det faktum att nettobidragsgivarna betalar en väldigt stor andel av EU:s gemensamma resurser.

Anf. 30 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

När jag lyssnar på statsministern blir jag allvarligt oroad av många skäl, dels när det gäller beskrivningen av förhandlingsläget som inte låter särskilt ljus, dels av utvecklingen för Sveriges del.

I morse hade vi även en diskussion i skatteutskottet med finansministern angående skatten på finansiella transaktioner, vilket låter som att vi kommer att få en EU-skatt. Det skulle innebära att EU i princip ska bygga upp ett eget skatteverk, något som Miljöpartiet inte har varit tillskyndare av.

Jag blir därför mer och mer oroad. Precis som många här har frågat om men inte fått något riktigt svar på, tycker jag, undrar jag ändå: Hur ser framtiden ut? Jag ser en allvarlig risk för att Sverige kan bli ganska ensamt i slutändan. Vad händer om man inte blir överens i nästa omgång? Det är några turer kvar, men det här låter inte bra för Sveriges del.

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är riktigt som Mats Pertoft påpekar, att det finns en del frågor kring var resurser ska landa inbakade i den här flerårsbudgeten. Det var därför jag angav att det kommissionsförslag som Europaparlamentet har ställt sig bakom innebär en hel del utökade möjligheter till vad som kallas för egna medel. Det mest tydliga exemplet på det är den grupp av länder, elva just nu, som har sagt sig vilja införa en finansiell transaktionsskatt och som i förslaget leds helt till EU:s gemensamma budget. Det blir som en skatt för att finansiera EU:s gemensamma åtaganden.

Det är många som ser det som ett embryo till något som skulle kunna växa, och därför har vi på principiell grund invänt mot denna samtidigt som vi dessutom rent faktiskt har invändningar mot en finansiell transaktionsskatt, eftersom vi tror att en sådan vore skadlig för svensk ekonomi. Vi ingår alltså inte i den grupp av elva länder som har velat se detta.

Jag tror att även en del tillskyndare av en finansiell transaktionsskatt – sådana finns även i Sveriges riksdag – kanske inte hade tänkt sig att det skulle bli en del av EU:s gemensamma medel, men här bör man komma ihåg att mycket av den här typen av förslag också finns inbakat i det vi nu arbetar med.

Jag vill inte spekulera kring fortsättningen. Jag tycker att det är viktigt att för Sveriges riksdag redogöra för hur positionerna ser ut. Det är som sagt lättare att komma överens om en svensk position – mycket stram – men jag vill också tala om att den är rätt avvikande från var andra befinner sig.

Naturligtvis jobbar vi med utgångspunkten att hitta allierade. Det finns exempel på det, och det finns möjlighet att arbeta med den gruppen också inför nästkommande toppmöte. Men jag tycker att vi ska vara öppna med att det finns omfattande utgiftsförväntningar runt om i Europa och att det gäller både hos andra länder och i EU:s gemensamma institutioner. Det kan vara viktigt att det finns med i diskussionerna inför nästa toppmöte, att vi på olika sätt bekantgör detta.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Information från
regeringen*

Anf. 32 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Tack för svaret! Miljöpartiet har när det gäller finansskatten och skatten på finansiella transaktioner åsikten att en sådan skatt är intressant, men den bör inte gå till EU utan till Sverige. Det här med att bygga upp ett eget skatteverk i Bryssel tror vi inte på.

Man kan också se en tendens i de här budgetdiskussionerna som återkommer varje gång vid EU:s budgetdiskussioner att det på kontinenten finns en ganska stark federativ inställning som ökar, kanske speciellt nu i kristider. Där hamnar vi i Sverige med vår inställning av ett mer samarbetsinriktat EU lätt vid sidan om.

Det är just därför som jag blir orolig när jag lyssnar på statsministerns beskrivning av att det kan bli svårt i slutändan att hitta bundsförvanterna för att få en bra slutprodukt.

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag har instämt i detta, men jag vill bara än en gång inskräpa att vi ännu inte är färdigförhandlade. Jag är väl förtrogen med vilken uppfattning som finns i Sveriges riksdag. Då tror jag också att jag har bekantgjort lite grann vilka invändningar jag kommer att möta.

Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Inför toppmötet noterade statsministern att Sveriges rabatt föreslås minskas medan andra länders förslogs höjas utan motivering. Min fråga är då först: Kom det någon sådan motivering?

Sverige vill som vi vet vara med i EU:s kärna men stå på barrikaderna tillsammans med Storbritannien mot de flesta länderna på kontinenten. En bred majoritet av EU-länderna och Europaparlamentet vill ju ha en högre budget och vill behålla mer jordbruksstöd.

Sveriges förhandlingslinje som vi diskuterar här grundas i en massiv enighet och samstämmighet i EU-nämnden där inte minst oppositionen kraftfullt driver på kring de tre punkter som statsministern har redovisat.

Sveriges förhandlingslinje väcker en del motstånd och irritation i Bryssel hos dem som vill något annat. Våra återflöden, vår rabatt, är otillräckliga, och de har till och med försämrats.

Inför slutförhandlingarna tycker jag ändå att förhandlingspunkt 1 har blivit en viss framgång. EU:s budget föreslås ju minskas rätt ordentligt. Min fråga är: Kommer Sverige att kunna prioritera upp återflöden och rabatt och möjligen tona ned kravet på sänkt EU-budget om detta skulle kunna göra att vi får tillbaka mer?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! För att vara helt ärlig, få saker skulle möta större jubel än om Sverige sade ungefär det: Lite mer i återflödet och vi går med på en högre totalvolym. Då har vi nästan alla med oss. Det är bara det att då kommer vår avgift att åka upp – bara så att vi är klara över det. En så tung nettobidragsbetalare är Sverige.

Tyvärr är detta väldigt komplicerat. Det är väldigt många som vill bli av med dessa rabatter. Det man har föreslagit är i realiteten en teknisk förändring av rabatterna. Jag nämnde att den tillkom som en brittisk rabatt. Sedan har väldigt många definierat den som en rabatt på rabatten.

För säkerhets skull föreslår man här snarare en klumpsumma. Tanken är att den gradvis ska erodera och försvinna. Även om man initialt går med på en rabatt vill nog många att den ändå ska fasas ut, därför att det här är någonting som är oönskat av majoriteten av länder.

Man måste alltså försvara både en svensk rabatt och hur man konstruktionsmässigt placerar in den så att den inte över tid försvinner. Det är egentligen, återigen, bara britternas rabatt som är riktigt skyddad. Alla andras är mer lösliga och uppe till förhandling varje gång.

För att också komplicera tillvaron jobbar vi nu med olika förslag. Så är det alltid i de här förhandlingarna. Vi har ursprungligen kommissionens förslag. Sedan lade det cypriotiska ordförandeskapet fram ett förslag. Därefter kom Van Rompuy 1 inför mötet och Van Rompuy 2 på torsdagskvällen. När vi säger att rabatten gick upp menar vi egentligen att den gick upp något mellan det cypriotiska ordförandeskapets förslag och Van Rompuy 1, det vill säga att den under resans gång delvis har förskjutits. Den här klumpsummekonstruktionen är i grunden dålig för alla länder med rabatt.

Jag är ledsen att detta är så komplicerat som det är, men det är egentligen ännu mer komplicerat än vad jag nu har redogjort för. Med detta vill jag säga: Ja, det kommer definitivt att vara en lång diskussion kvar kring rabatterna, som jag upplever – det har jag angivit nu – att vi inte ens hann med vid det här tillfället. Hela den förhandlingen är kvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 20 och 21 november.

3 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Anna Wallén* (S) ansökt om ledighet under tiden den 15 januari–10 juni 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Annika Duån* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Anna Wallén.

Förste vice talmannen meddelade

att *Kent Ekeröth* (SD) avsagt sig uppdragen som ledamot i justitieutskottet, som suppleant i utrikesutskottet och som suppleant i EU-nämnden,

att *Mattias Karlsson* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet,

att *Richard Jomshof* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet,

att *Sven-Olof Sällström* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,

att *Margareta Larsson* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet och

att *Björn Söder* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsigelser.

5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Sven-Olof Sällström* som ledamot i finansutskottet från och med den 28 november, *Richard Jomshof* som ledamot i justitieutskottet från och med den 28 november, *Margareta Larsson* som ledamot i kulturutskottet från och med den 28 november, *Björn Söder* som ledamot i utbildningsutskottet från och med den 28 november samt *Mattias Karlsson* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet från och med den 28 november.

Förste vice talmannen förklarade valda *från och med den 28 november* till

ledamot i finansutskottet
Sven-Olof Sällström (SD)

ledamot i justitieutskottet
Richard Jomshof (SD)

ledamot i kulturutskottet
Margareta Larsson (SD)

ledamot i utbildningsutskottet
Björn Söder (SD)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Mattias Karlsson (SD)

6 § Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 29 november kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (M).

7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:
onsdagen den 7 november
fredagen den 9 november

8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2012/13:FPM24 Kommissionens arbetsprogram 2013 *KOM(2012) 629* till utrikesutskottet

9 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:
RiR 2012:18 Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband

10 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:124

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:124 Strategi för mobiltäckning
av Jasenko Omanovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 22 november 2012
Näringsdepartementet
Anna-Karin Hatt (C)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2012/13:31
27 november

11 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2012/13:Ub3–Ub6 till utbildningsutskottet

12 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2012/13: MJU4
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2012/13: MJU7
Civilutskottets betänkande 2012/13: CU1
Finansutskottets betänkande 2012/13: FiU15
Justitieutskottets betänkanden 2012/13: JuU4, JuU5 och JuU7
Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13: KU9
Utrikesutskottets betänkande 2012/13: UU8

13 § Svar på interpellation 2012/13:129 om den svenska exporten

*Svar på
interpellationer*

Anf. 36 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att föreslå för att öka exporten eller minska den nedgång vi kan befara.

Fru talman! Jag välkomnar intresset för den svenska exportens utveckling då svensk utrikeshandel utgör en hörnsten för vårt lands välstånd. För att svenska företag ska lyckas expandera, växa och anställa måste de erbjudas bra förutsättningar att handla med varor och tjänster i andra länder.

Som ett resultat av finanskrisen rasade vår varuexport 2009 med 17 procent, vilket ledde till en kraftig inbromsning i tillväxten och tusentals förlorade jobb. Det var viktigt med krafttag och nytänkande på exportfronten. Därför presenterade jag 2010 en ambitiös vision för den svenska handelspolitiken. Exporten återhämtade sig starkt under 2010 och 2011, men mot bakgrund av flera tunga orosmoln i horisonten lanserades ett program med 40 konkreta åtgärder för att bidra till ökad utrikeshandel. Jag kan här bara nämna några av dessa.

I arbetet för ökad global frihandel arbetar vi bland annat för att få ett positivt avslut på WTO:s Doharunda samt för ett frihandelsavtal för it-varor och -tjänster samt teknologier. För att öka handeln med strategiska

marknader arbetar vi för ett frihandelsavtal mellan EU och USA, EU och Kanada och andra viktiga marknader. Likaså ökade vi anslaget för exportfrämjande till tillväxtmarknader som BRIC-länderna och Irak, med särskilt fokus på små och medelstora företag samt framtidsbranscher. Jag är glad att vi kunde enas med Socialdemokraterna om den satsningen.

Exportvisionen omfattar även att arbeta för en tydligare och positiv Sverigebild. Därför följer svenska ambassader nu en främjandekalender, där olika aktiviteter för Sverigebilden fokuserar på olika teman vid särskilda tidsperioder.

Likaså är Sverige drivande för att skapa en öppnare och mer handelsvänlig EU-marknad, till exempel genom ett enhetligt EU-patent och att yrkesförbud och andra nationella regler inte får användas för att hindra tjänstehandeln.

För att förbättra hur exportresurser hemmavid används skapar vi en ny och vassare organisation för både export- och investeringsfrämjandet. En enig riksdag, förutom Socialdemokraterna, ställde sig bakom regeringens förslag på en sammanslagning av Sveriges exportråd och Invest Sweden.

Utöver detta arbetar vi aktivt för att svenskar med internationell kompetens – våra kosmopoliter – bättre ska kunna bidra till företagens affärsmöjligheter.

Regeringen satsar även på att utveckla exporten i branscher med outnyttjad potential, som livsmedel, miljöteknik, de kreativa näringarna samt hälso- och sjukvård. Det rör sig om sektorer som är mindre konkurrenskänsliga än den traditionella industrin och som bidrar till att bredda exporten.

Redan under finanskrisen stärkte vi det statliga exportkreditsystemet genom Exportkreditnämnden och AB Svensk Exportkredit. Det gjorde att svenska företag kunde hitta finansiering av sin export trots att bankerna blev försiktigare med att ställa ut krediter. Behovet av statliga exportkrediter kvarstår, och vi arbetar nu för att även små och medelstora företag ska bli medvetna om dessa finansieringsmöjligheter.

Fru talman! Läget i den globala ekonomin är fortsatt osäkert, och situationen slår också mot Sverige. Minskad efterfrågan i världsekonomin, inte minst i Europa, innebär särskilda utmaningar för svensk ekonomi. Inte nog med det, vi ser oroande signaler på att protektionismen är på frammarsch i världen.

Regeringen arbetar aktivt för att skapa förbättrade möjligheter för svenska företag att handla internationellt, inte minst inom ramen för arbetet med att genomföra de 40 åtgärder som hänger samman med exportvisionen. Regeringen följer utvecklingen i vår omvärld noga, men i dagsläget behöver vi främst fokusera på att effektivt genomföra de åtgärder som vi tidigare identifierat inom ramen för vårt åtgärdsprogram. Många åtgärder är på god väg att genomföras, men mycket arbete kvarstår.

Det är slutligen viktigt att understryka att hela regeringen arbetar för att stärka den svenska ekonomins internationella konkurrenskraft. Grunden är stabila offentliga finanser samt ett förbättrat jobb- och näringslivsklimat. Särskilt värt att nämna i detta sammanhang är regeringens kommande satsningar på infrastruktur, forskning, utveckling och inno-

Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Precis som statsrådet säger är det inte särskilt ofta som vi diskuterar handelspolitik i denna kammare. Men när det någon gång sker ska det vara ordentligt. Dess värre är det inte en fråga som vi är så oeniga om, men vi får försöka göra det bästa av situationen. Det kan kanske också vara bra att vi vid något tillfälle har ett samtal och inte i första hand ska försöka övervinna varandra i det sista replikskiftet.

Mycket i statsrådets svar stämmer. Men regeringen har ibland en förmåga att säga att det var så hemskt under finanskrisen 2009. Tittar man hur det såg ut rasade det mycket snabbt nedåt. Sedan kallades man tigerekonomi. Men det gick nästan lika snabbt upp, men jag ska erkänna att det tog lite längre tid. Man kan likna det vid en ispike som först gick rakt ned och sedan upp.

Denna utmärkta exportvision med 40 åtgärder står vi socialdemokrater i princip bakom. Men det finns säkert någon punkt där som vi skulle kunna vara lite oeniga om eller tveksamma till. Men i allt väsentligt är vi överens. Problemet med denna exportvision är att mycket i den är långsiktigt. Det är inte så säkert att WTO:s Doharunda kommer att avslutas i år och kanske inte nästa år heller, och framför allt inte under denna lågkonjunktur.

Det går sisådär i förhandlingarna mellan EU och USA.

Det finns en lång rad saker som är bra på sikt. Men vi har inte sett så mycket av det än, och vi kan inte säga att vi ska lösa de problem vi har med en nedåtgående export. Nu gällde detta september månad, men allt tyder på att det ser likadant ut i oktober i alla fall. Sedan får vi se hur det kommer att se ut framöver.

Det som statsrådet sade om EU är naturligtvis riktigt. Problemet med det är egentligen att man på EU-nivå är mycket bra på att fatta besluten. Sedan tar det mycket längre tid, för att inte säga alldeles för lång tid, att få dessa saker implementerade i de olika lagstiftningarna.

Statsrådet nämnde sammanslagningen av Exportrådet och Invest Sweden. Det var tur i detta sammanhang att man lyssnade ordentligt på debatten. När man sammanför dem har man faktiskt tittat på hur man på bästa sätt ska få in investeringsfrämjandet i Exportrådets verksamhet, så att detta inte helt och hållet glöms bort, vilket man riskerade med det upplägg som man hade från början.

Det är bra att man satsar på branscher med outnyttjad potential. Men vad är nästa del som man ska satsa på? Det kan inte bara handla om detta. Då går vi ned i denna förmodade lågkonjunktur, men vi har egentligen ganska få medel att ta till. Därför är det viktigt att vi även fortsättningsvis har en aktiv politik vad gäller handeln.

Statsrådet talade om sänkt bolagsskatt. Det är knappast en strukturreform att sänka bolagsskatten. Vi kan konstatera att det är många företag som varslar i dag. De ser inte sänkt bolagsskatt som en möjlighet.

Slutligen vill jag ställa en fråga till ministern. Har ministern verkligen inte några fler åtgärder att ta till än att bara hänvisa till gamla åtgärder?

Svar på
interpellationer

Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag vill tacka Börje Vestlund för att han har ställt denna fråga. Handelsfrågor väcker inte ofta så stort intresse. Jag vill gärna säga att Börje Vestlund ofta ställer frågor som är mycket viktiga för det svenska välståndet. Det är viktigt att vi kan debattera dessa frågor även om antalet åhörare på läktaren är mindre än man skulle ha hoppats.

Fru talman! Inget har gagnat den svenska välfärden så mycket som den fria handeln. Utan den skulle vi inte ha råd med det välstånd som vi håller oss med i vårt land. Från borttagandet av det bottniska handels-tvånget till tullstriden 1887 har det varit otroligt värdefullt att de svenska företagen har haft goda villkor och kunnat exportera så mycket. Vi ser att de stora svenska företagen är mycket viktiga för vår levnadsstandard och för vår möjlighet att upprätthålla välfärden. Man behöver bara nämna ABB, Ericsson, Atlas Copco, Sandvik, Volvo och inte minst LKAB, ett statligt företag, Saab i Linköping, Scania och handelsföretag som Hennes & Mauritz och Ikea och alla våra viktiga skogsföretag som fru talman är väl bekant med från Sundsvall och Västernorrland. Det är klart att vi alltid måste se till att vi har mycket goda förutsättningar för alla dessa stora företag.

Om det är någonting som vi har märkt under de allra senaste åren så är det vikten av att knyta samman det mänskliga och det tekniska produktionskapital som vi exporterar med finansieringsvillkoren. Om det var någonting som var bekymmersamt så var det när exporten föll med 17 procent 2009, vilket statsrådet nämnde. Då skakade hela Sverige, vill jag påstå.

Jag vill inte efterlysa fler åtgärder, men jag efterlyser ytterligare en betoning av att svenska exportföretag får mycket goda finansieringsvillkor. Det som vi framför allt såg var att när goda finansieringsvillkor föll bort och företagen skulle hitta finansiering på den internationella kapitalmarknaden och något internationellt kapital inte fanns gick det i hög grad ut över sysselsättningen i Sverige. Därför är det så oerhört viktigt att vi också har goda finansieringsvillkor. Den organisation som vi har för detta med olika garantivillkor är säkert mycket bra. Men här får vi aldrig förtroddas när det gäller att se till att vi också i denna del håller oss i topp i den internationella konkurrensen så att våra företag kan exportera och att vi klarar välståndet i vårt land.

Jag ska sluta detta anförande på följande sätt: Det är aldrig fel att göra rätt.

Anf. 39 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag tackar för inläggen här.

Börje Vestlund fokuserade på att många av dessa åtgärder är långsiktiga. Det kan vi vara överens om. Jag kan också tillägga att flera av dem inte bara handlar om hur vi bedriver politik här i Sverige. Vi är också mycket beroende av vår omvärld, som Doharundan är ett ypperligt exempel på – någonting som är mycket svårt. Just nu ser det mörkt ut för Doharundan. Det stämmer mycket väl. Men inför nästa ministermöte i december år 2013 har vi just nu förhoppningen att sy ihop något slags minipaket i delar av Doharundan där vi ändå är överens.

Under den tid som det ser mörkt ut för Doharundan gäller det att man än mer intensivt bedriver förhandlingar om bilaterala och regionala fri-

handelsavtal. Det är någonting som EU fokuserar starkt på nu. Jag ska snart resa till Bryssel på Foreign Affairs Council, handelsdelen, och diskutera om man eventuellt kan påbörja en frihandelsavtalsförhandling med Japan. Det är en mycket viktig nation. Det skulle underlätta enormt om vi kunde få ett frihandelsavtal. Nästa steg är USA. Vi är just nu i slutfasen av förhandlingarna när det gäller avtal med Kanada. Vi har ett annat på gång med Indien och fler därtill.

Det jag skulle vilja se som vore nytt i detta perspektiv handlar mycket om att starta arbetet med frågan om ett grönt frihandelsavtal, det vill säga att underlätta för gröna tjänster, varor och teknologier. Det ska helt enkelt vara billigare för människor att välja det som är grönt. Ett annat område är att förnya ITA-avtalet, som handlar om många av de tekniska produkter människor omger sig med i dag. Det är i dag 15 år gammalt och till vissa delar ganska förlegat. Det hoppas jag alltså kommer att förnyas.

Detta gäller mer på den globala nivån och för EU i förhållande till tredjeland eller annan region. När det gäller egna initiativ inom EU är det otroligt viktigt att vi nu implementerar tjänstedirektivet fullt ut. Det finns nämligen uträkningar på att vi om vi gjorde det skulle kunna tjäna 330 miljarder. Det vore en fantastisk vitamininjektion för EU:s ekonomi. Vi är dock inte där ännu. Det är precis som Börje Vestlund sade: Vi är bra på ny EU-lagstiftning, men när det sedan handlar om att komma hem till respektive nation och verkställa detta går det betydligt långsammare.

En annan fråga jag har drivit länge och som nu är väldigt nära mål handlar om EU-patentet. Där hoppas vi att det kommer att kunna bli ett patent under 2014. Det finns en hel rad sådana åtgärder som vi arbetar med på den inre marknaden.

Ytterligare en fråga, där Sverige också går i bräsch, är den om bättre e-handel inom Europa. Inte minst kommer vi att ta upp denna fråga under vårt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet nästa år och se hur Norden kan gå i bräsch för en utökad e-handel. Det finns många hinder och svårigheter på den vägen i dag. Många handlar på nätet i Sverige, men inte särskilt många handlar på nätet utanför Sverige, just för att man känner sig osäker som konsument. Dessutom finns det företagare som helt enkelt inte känner att de är trygga på nätet i dag. Detta är ett viktigt nytt område att satsa på.

Jag får fortsätta i mitt nästa inlägg.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag har ytterligare en kommentar med tanke på svaret, och det gäller kampen mot protektionism. Det är inte så att protektionism är något som minskar i världen. Tvärtom ökar det i världen, och hur man ska hantera det globalt är lite svårt att veta. Jag tror inte att det är någon som har lösningen på det. Vi är tack och lov ett litet, exportberoende land som också älskar frihandel. Det finns en ganska gemensam uppfattning här – det finns lite invändningar, men i allt väsentligt tycker kammaren att frihandel är någonting bra.

Det jag skulle vilja efterfråga är till exempel vad man gör med den allt större andel små och medelstora företag som inte finns ute på exportmarknaden men som skulle kunna exportera. När man frågar småföretagen varför de inte försöker säger de att de inte har råd med de avgifter Exportrådet har. Det är en enkel, konkret fråga man skulle kunna ta

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

tag i redan i dag. De säger att de inte har råd att delta i en delegation för att åka utomlands. De vet inte ens vilka kontaktvägarna är utan frågar: Hur får man upp kontakterna?

Exportrådet har regionala kontor över hela vårt land. Varför har man inte en aktivt uppsökande verksamhet mot de små och medelstora företag som eventuellt skulle kunna exportera?

Det är väldigt mycket diskussioner om BRIC-länder, USA och Sydostasien. De kan helt klart i framtiden bli riktigt viktiga marknader för Sverige. Men om man tittar på siffrorna ser man att sanningen är att de inte ens är i närheten av vad vi skulle kunna kalla viktiga exportländer i dag. Vi har inte kommit så långt, utan tvärtom.

Våra viktigaste exportländer är – nu är detta inget konstigt; så är det nämligen över hela världen – våra grannar. Det är Tyskland, Norge, Danmark och Storbritannien. Det är klart att det om man slår ihop alla BRIC-länder blir lite mer, men jag vill mena att Brasilien kommer ganska långt ned på listan – på tionde eller elfte plats om jag minns rätt. Indien kommer ännu längre ned. Kina ligger en bit ned också.

Visionen man har, att man hela tiden ska vara i framför allt Sydostasien, BRIC-länderna och USA för att hitta ett avtal på detta är alltså möjligt, men än viktigare är att vi är hos våra grannar och ser om det finns någonting vi kan göra där. Finns det någonting ytterligare vi kan göra för att komma in på denna marknad? Finns det någonting vi från vår sida skulle kunna hitta på?

EU-patentet är jätteviktigt, men jag kan vara lite tveksam till exakt vad det skulle innebära. Att det är viktigt med ett patent är vi alla överens om, men vad det skulle innebära för den inre marknaden är jag osäker på. Däremot får man väl nästan säga att det är en skandal ur handelspolitisk synpunkt att frågan om e-handel än i dag inte är löst. Jag har suttit i denna kammare i tio år och under nästan hela den tiden i EU-nämnden, och e-handeln tror jag har nämnts hela tiden.

Jag undrar dock fortfarande: Varför kan man inte göra mer för att små och medelstora företag ska få möjlighet att exportera för en billigare peng än i dag?

Anf. 41 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Ministern säger i sitt svar att vår varuexport rasade med 17 procent 2009, som ett resultat av finanskrisen. Det ledde till en kraftig inbromsning i tillväxten och till att tusentals jobb gick förlorade.

Så var det tyvärr. Visst var det också så att en hel del företag, precis som ministern skriver i sitt svar, reste sig igen och kunde återanställa. Framför allt fick de tillbaka delar av sina ordrar, vilket var positivt. Men det var långt ifrån alla som kom tillbaka upp till 100 procent, eller 110 som man kanske låg på innan.

Det ministern uttalade 2010 och som i svaret sägs vara en ambitiös vision var att vi skulle fördubbla exporten till 2015. Ministern uttryckte denna vision 2010, och jag tycker fortfarande att det var ett väldigt bra förslag. Tyvärr är det en lång resa kvar, kan man konstatera. Jag säger ”tyvärr” eftersom detta i allra högsta grad handlar om företagande och jobb i Sverige.

Ministern säger bland annat i svaret: Vi har sänkt bolagsskatten, och vi har slagit ihop Exportrådet med Investeringsfrämjandet. Då kan jag

inte låta bli att tänka på alla företag hemma i Kronoberg som är små och medelstora. För dem tror jag inte att något av dessa två förslag är till något större gagn precis just nu när de ligger och balanserar med ordrar som inte kommer in och när de lägger varsel. De har ingen glädje av sänkt bolagsskatt som kommer att träda i kraft i framtiden, och de är inte den typen av stora företag.

Tyvärr, Gunnar Andrén, hörde jag mycket tydligt vad du sade i ditt inlägg. Det var förvisso väldigt många kloka ord, men det handlade om de stora företagen. Vi har så väldigt många små och medelstora företag som är ute på marknaden, men det är fler som kan komma ut på marknaden. Det är för att fler ska komma ut på marknaden som det behövs förslag och åtgärder. Om nu inte Gunnar Andrén här i kammaren vill begära eller kräva åtgärder kan vi från oppositionen göra det.

Det är faktiskt hög tid. Det är bråttom att vi kommer till skott med konkreta åtgärder för hur vi kan få ut fler av de företag som nu kanske känner osäkerhet över om de vågar ta steget eller inte, just för att marknaden ser ut som den gör – inte minst i vårt närområde, vilket Börje Vestlund var inne på.

Det är sådana konkreta åtgärder som åtminstone jag upplever, fru talman, saknas i det här svaret. Här är ett gyllene tillfälle. Vad säger ministern till underleverantörerna i Småland som just nu lever under en ganska stor osäkerhet? Det gäller inte bara Kronobergs län utan hela Småland, vi har väldigt mycket industrisysselsättning där. Vi vill gärna fortsätta i och med att det finns en hel del högteknologi där, och det finns väldigt mycket som går att utveckla inför framtiden.

Jag vet – det har gjorts undersökningar – att det finns mer än 400 företag som, om man bara hjälper dem lite på traven med vissa insatser, skulle kunna komma ut och nå nya marknader. Är ministern beredd att vidta några konkreta åtgärder?

Anf. 42 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Låt oss gå in lite närmare på vad vi kan göra här i Sverige och hur situationen ser ut här hemma. Jag genomförde under hösten en tre dagars tur med Exporttåget från Sveg upp till Gällivare och träffade över 100 företag, många av dem små, från enmansföretagare till företag med upp till 1 600 personer, och lyssnade av: Var ser de möjligheter och var ser de problem när det gäller export?

Mycket av det som Börje Vestlund säger stämmer precis. Sanningen är att närmarknaden är otroligt viktig, i det här fallet för de flesta Norge. Norge finns det en hel del problem med, det vet vi sedan tidigare. Jag kan nämna ett exempel, och det är osttullarna. Jag kan ta ett annat exempel. Småföretagare ska betala moms i förtid när de vill ta med sig maskiner in i Norge. Det blir omöjligt att inte ens lämna något slags offert. Det finns flera exempel på gränshinder och handelshinder i vårt närmaste grannland. Det är ganska fascinerande att det i dag är enklare och billigare att handla med Sydkorea på andra sidan jordklotet därför att vi har ett frihandelsavtal med dem än med Norge där vi själva kan gå över gränsen.

Det här jobbar vi med, inte minst i Nordiska ministerrådet där vi tar upp frågan om gränshinder. Det kommer att vara en av de viktigaste frågorna på agendan under vårt ordförandeskap nästa år. Vi påpekar

ständigt hur situationen ser ut i fråga om Norge. För Norge är Sverige en viktig marknad, så det är bra om det här fungerar.

Vi tittar också närmare på regional exportrådgivning och hur vi kan utveckla den. Det var en av de delar som ingick i de 50 extra miljoner som vi beslutade om tillsammans med Socialdemokraterna. Hur kan vi få bättre regional exportrådgivning? Jag håller med där, den är inte tillräcklig i dag. Det behövs fler kontakter ut till små och medelstora företag, mer information om vilka delegationer man kan följa med på ute i världen, eventuella mässdeltaganden och så vidare.

Det var många som kommenterade detta och tyckte att Exportrådet är för dyrt. Det finns inte rätt avpassad produkt för en småföretagare, utan det är ofta stora komplicerade marknadsanalyser för väldigt mycket pengar. Exportrådet tittar på hur man kan anpassa kostnaderna för att det ska bli mer rimligt för småföretagare. Jag vill vara tydlig med att jag inte tycker att det ska vara helt gratis. Om man har ett företag ska man vara medveten om att vill man göra en exportsatsning och titta på marknadsföring i ett annat land blir det självklart en kostnad som man måste vara beredd att ta när man satsar utomlands. Däremot kan vi se till att det blir rätt produkt och att den finns till ett rimligt pris.

Kort om EU-patentet: Skillnaden blir att i stället för att söka EU-patent i varje land i EU i dag, som skulle vara 26 olika patent, söker man för hela EU. Då blir kostnaden ungefär som att söka för fyra länder. Det blir en enorm skillnad, inte minst för småföretag.

I det sammanhanget ska jag passa på att säga att e-handelsfrågan har varit uppe väldigt länge, i tio år, som Börje Vestlund nämnde. EU-patentet är EU:s äldsta fråga. Diskussionen har pågått i närmare 50 år. Jag tycker att det är ett skräckexempel på politisk sandlåda. De senaste två åren har man bråkat om var domstolen ska ligga, trots att vi är i en tid med ökad protektionism då vi verkligen skulle behöva det här som boost för våra småföretag. Men jag hoppas att det blir en lösning före jul.

Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater lade ganska mycket extra pengar i vår budget just för exportfrämjande i små och medelstora företag. Det låter bra att även statsrådet är med på vagnen, men då skulle man behöva komplettera de 40 punkterna. Man kunde dels ta bort det som är genomfört, dels och framför allt föra till åtminstone ett par punkter om vad man ska göra här och nu.

Jag håller med om att Norge har en väldig massa handelshinder som är totalt obegripliga.

Jag ska kommentera EU-patentet med en enda sak. Statsrådet glömde bort att berätta att EU-patentet är den mest prioriterade frågan. Jag tror att den har haft den högsta prioriteten för åtta eller nio ordförandeskap. Bara det är ett rekord som är svårt att slå.

Statsrådet säger att det är rimligt att man får betala för exportsatsningar. Kanske, men det kanske kan vara en lika bra investering för Sverige att se till att det finns gratis rådgivning, en gratis verksamhet för att hjälpa företag att komma ut på exportmarknader. Det kan vara avgörande för om man kan behålla eller inte behålla jobben på en ort. Det kan gälla Kronobergs län, men det kan också gälla statsrådets och mitt eget län, nämligen Stockholms län, som vi ska diskutera lite senare.

Det som förvånar mig dock i sammanhanget är att Sverige drar ned på anslaget för Invest Sweden, vilket innebär att man sannolikt kommer att gå miste om ganska stora exportinkomster.

Jag ber att få tacka för debatten.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 44 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Ministern säger att det ska kosta för företagen att få rådgivning. Då får väl ministern uppdatera mig, för jag vill minnas att den lokala exportrådgivningen i den första inledande fasen är kostnadsfri och att den politiken är mycket medveten för att en liten företagare ska våga ta steget att åtminstone gå på en rådgivning. Jag hoppas att ministern inte har för avsikt att ändra detta, utan att den första inledande rådgivningen även fortsättningsvis kommer att vara kostnadsfri. Jag tror att det betyder oerhört mycket.

Jag tänker särskilt på underleverantörerna och Undexo exempelvis med allt sitt tekniska kunnande som just pekar på att de känner och upplever att det inte finns några riktade insatser från samhällets sida för att företagen ska våga ta steget. Vi kanske är i ett sådant läge, ministern, att man ska sätta sig ned, fundera och försöka hitta lite riktade insatser så att fler kommer ut, exempelvis våra underleverantörer, och vågar ta steget. Hur kan vi få de omkring 400 som har potential att växa att våga ta steget? Vad kan samhället bidra med där? Jag tror att det är oerhört viktigt.

Sedan upplevde jag inte att ministern hade något svar att ge till alla de små och medelstora företag som nu lägger varsel på grund av att de har tappat order, eller rättare sagt inte får tillräckligt med nya. Detta är oroväckande för framtiden. Gunnar Andrén sade: Det är aldrig fel att göra rätt. Det behöver vi göra nu.

Anf. 45 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Låt mig börja med att vara väldigt tydlig. Det är flera delar i dag som är gratis i ett inledande skede. Det var inte heller det som jag diskuterade när jag sade att det kan kosta, utan det är snarare när man i ett senare skede går ut i världen, till exempel med en företagsdelegation, så att vi är överens om detta. Jag har inte heller för avsikt att ändra på detta. Det handlar egentligen om att göra mer för fler och att fokusera på att det blir rätt resurser på rätt plats.

Jag ska också kommentera visionen och fördubblingsmålet, för detta är viktigt att vara tydlig med.

Kärnan i visionen handlar om hur vi ska bidra till att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft och ge svenska företag bättre möjligheter att vinna affärer globalt. De ambitionerna vägrar jag att sänka. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter på den inslagna vägen och gärna lägger till ytterligare åtgärder så småningom, för det är viktigare än någonsin att kämpa för mer öppenhet och frihandel i dessa dagar.

Givetvis är situationen i Europa väldigt allvarlig och påverkar svensk ekonomi. Det ser vi inte minst nu på exportsiffrorna. Det gör att det kommer att vara mycket svårare att nå en fördubbling till 2015, och att vi kanske inte kommer att lyckas med målet att fördubbla exporten till 2015 har jag varit tydlig med förr. Det är också viktigt att säga.

Slutligen tänkte jag kommentera lite grann det som vi talade om, närmarknad. Det är minst lika viktigt att vi ser en fjärrmarknad. Redan

2020 är det beräknat att Kina ska kunna vara världens största ekonomi, och Asien kommer att vara fortsatt intressant för svenska företag. Det handlar om att våga söka nya marknader, att nya sektorer kommer ut på export och att fler företag kommer ut på export. Då gäller det också att se hela världen. Därmed inte sagt att vi bara ska fokusera på Asien i framtiden. Vi måste också kunna vara behjälpliga världen över och inte minst, där det krävs, vara med från det offentliga och öppna dörrar.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2012/13:94 om missbruk av bemanningsföretag

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig om jag avser att verka för skärpt lagstiftning på området så att fast anställd personal inte kan avskedas medan bemanningsföretag är anlitade på samma arbetsplats. Jonas Sjöstedt har också frågat mig om jag avser att verka för skärpt lagstiftning så att inhyrd personal garanteras samma lön som fast anställd personal och om jag avser att verka för skärpt lagstiftning så att användandet av bemanningsföretag på en och samma arbetsplats tidsbegränsas.

Regeringen har i september i år lämnat en proposition till riksdagen med förslag till en ny lag om uthyrning av arbetstagare som genomför det direktiv om bemanningsarbete som antagits inom EU. Genom denna lag stärks skyddet för arbetstagare som hyrs in från bemanningsföretag. Kärnan i lagen är en likabehandlingsprincip som bland annat innebär att bemanningsföretaget ska tillförsäkra en sådan arbetstagare, under den tid ett uppdrag varar, minst de grundläggande arbets- och anställningsvillkor som skulle ha gällt om han eller hon hade anställts direkt av kundföretaget för att utföra samma arbete. Med grundläggande villkor avses till exempel frågor om arbetstid, semester, lön, skydd för barn och ungdomar och skydd mot diskriminering.

När det gäller lön föreslås vissa undantag från kravet på likabehandling. Likabehandling föreslås inte gälla den uthyrde arbetstagarens lön om den uthyrde arbetstagaren är tillsvidareanställd i bemanningsföretaget och har lön mellan uppdragen. Ett undantag från likabehandlingsprincipen görs också för arbetstagare som är anställda i bemanningsföretag som är bundna av kollektivavtal. I det fallet gäller inget krav på likabehandling för den uthyrde arbetstagaren eftersom kollektivavtalets lönebestämmelser tillämpas i stället.

Genom den föreslagna regleringen i den nya lagen stärks arbetstagarens rätt till likabehandling i lönehänseende.

Regeringen föreslår inte i den nya lagen om uthyrning av arbetstagare att användandet av bemanningsföretag ska begränsas till en viss tid hos en arbetsgivare eller något förbud mot att hyra in arbetstagare när fast anställd personal sägs upp eller avskedas. Att hyra in arbetskraft i stället för att ha egna anställda är i sig inte otillåtet. Bemanningsföretag fyller en viktig funktion på den svenska arbetsmarknaden, och det finns inget som säger att ett bemanningsföretag skulle vara en sämre arbetsgivare än

någon annan. Utgångspunkten är dock naturligtvis att företag ska agera i överensstämmelse med gällande lagar och avtal. Ett eventuellt kringgående av gällande regelverk är ytterst en fråga som kan prövas i domstol.

Det finns också regler som möjliggör en facklig kontroll av inhyrning av arbetstagare. Om det finns kollektivavtal på en arbetsplats, finns i medbestämmandelagen särskilda regler om förhandlingsskyldighet i förhållande till facket när det gäller anlitandet av personal utifrån. I vissa fall finns facklig vetorätt i samband med att en arbetsgivare avser att låta någon utföra arbete för hans räkning eller i hans verksamhet utan att vara arbetstagare hos denne.

Diskussionen kring lagen om anställningsskydd och förhållandet mellan inhyrning av personal och företrädesrätt till återanställning för personal som sagts upp på grund av arbetsbrist är inte ny. För att ta reda på mer om detta har jag tidigare aviserat att vi avser att tillsätta en utredning för att undersöka hur inhyrning av arbetskraft används i situationer när uppsagda arbetstagare har företrädesrätt till återanställning.

Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Häromveckan var jag i Kristianstad. Där träffade jag livsmedelsarbetare som arbetar på Scans stora slakteri på orten. De hade precis fått ta emot det nya beskedet om varsel om uppsägningar som läggs till de uppsägningar som redan har skett på fabriken. Den här gången handlade det om 55 anställda som skulle få gå från sina jobb. Efter fackliga förhandlingar blir det 47 som får avsluta sin anställning.

Samtidigt som de här arbetarna på Scans fabrik får lämna sina arbeten och gå ut i en mycket oviss tid av arbetslöshet har Scan bemanningsföretag inne på fabriken. Det rör sig om irländska och tyska bemanningsföretag, och företrädesvis har de anställda från Polen som arbetar på fabriken.

Livsmedelsarbetarna som jag träffade kunde berätta om sitt intryck av bemanningsföretagen och sina kontakter med de bemanninganställda från andra länder. De kunde berätta att de polska arbetarna hade lägre lön än de svenska arbetarna. De var inte likvärdigt behandlade. De kunde berätta att på de banor där de polska arbetarna arbetade och styckade var arbetstempot hårdare. De utländska arbetarna fick helt enkelt arbeta mer än vad de svenska arbetarna gjorde.

När de tog kontakt med sina polska arbetskamrater och frågade om de inte skulle organisera sig fackligt var deras bestämda intryck att de inte vågade, därför att de var rädda för att inte få vara kvar på jobbet om de skulle vara det.

Nu får 47 arbetare gå från Scan i Kristianstad medan bemanningsföretaget är kvar. Och det är klart att det inte är svårt att fundera på varför företaget tycker att det är fördelaktigt om man kan ge någon lägre betalt för att arbeta mer och de inte vågar organisera sig fackligt.

Så ser verkligheten ut i Sverige 2012 där man missbrukar bemanningsföretag.

Det här är ett exempel på både missbruk av bemanningsföretag och att man dumpar de sociala villkoren och lönevillkoren för anställda från andra länder.

Jag har ställt en rad frågor till ministern om det här.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

För det första: Ministern hänvisar till den nya lagstiftning som är på väg där man genomför EU:s bemanningsdirektiv som ska göra det åtminstone svårare att betala någon som kommer från ett bemanningsföretag mindre.

Kan ministern här säga att det som Scan gör inte kommer att vara möjligt när den nya lagen har trätt i kraft? Kommer de då att bryta mot lagen eller kommer det här att kunna fortsätta?

För det andra: Ministern tycker inte att det är rimligt att sätta en tidsgräns för hur länge bemanningsföretag får vara inne. Det ska tydligen kunna vara en permanent lösning. Ja, i Kristianstad har det nästan blivit det. Ett av bemanningsföretagen har varit där sedan 2001, i elva år! I elva år har man haft inne samma bemanningsföretag. Då är det inte längre fråga om en produktionstopp eller en tillfällig lösning, utan det är fråga om att permanent ersätta fast anställd personal, och dessutom uppenbarligen med sämre arbetsvillkor.

Dessutom är det här ytterligare ett i den långa raden av exempel på hur företag sparkar fast anställd personal för att antingen ta in bemanningsföretag under den tid som de har rätt till återanställning eller att man har bemanningsföretag inne under tiden som man faktiskt sparkar folk.

Regeringen slår ifrån sig och säger: Ja, vi får titta på det här. Vi kanske ska utreda saken. Men det här fortsätter ju år efter år.

Min fråga till ministern är: Är det här rimligt? Är det rimligt att man sparkar fast anställd personal samtidigt som man har bemanningsföretag inne? Regeringen bör rimligen ha en åsikt om det här.

Jag vill understryka att livsmedelsarbetarna som jag träffade inte hade något emot att ha polska arbetskamrater. Det de hade något emot var att de polska arbetskamraterna behandlades sämre än sina svenska kolleger.

Precis så ser vi på det i Vänsterpartiet. Det här är inte sjyst konkurrens. Det är missbruk av bemanningsföretag och missbruk av den utsatta situation som utländsk arbetskraft är i. Det är dags att göra något åt det.

Anf. 48 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag är glad att vi får ytterligare ett tillfälle att diskutera denna aktuella fråga. Så sent som i torsdags debatterade arbetsmarknadsutskottet den nya lagstiftning som kommer med anledning av EU:s bemanningsdirektiv.

Den fråga som Jonas Sjöstedt har ställt med utgångspunkt i exemplet Scan i Kristianstad sätter åter fokus på de punkter där Vänsterpartiet tycker att det finns brister i det nya lagförslag som riksdagen kommer att anta i morgon.

Det vi efterfrågar är som sagt ett skydd för fast anställda mot att bli uppsagda, sparkade från sina jobb och ersatta av bemanningsföretag och ett skydd mot att arbetsgivare sätter i system att permanent ha en viss andel av sina anställda inhyrda i stället för att anställa personalen direkt.

Att på detta sätt säga upp sina anställda är inget nytt problem. Det säger också arbetsmarknadsministern i svaret.

Jag debatterade själv frågan med före detta arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin 2010. Den gången fick det mycket uppmärksamhet i medierna, och dåvarande ministern uttalade att det var stötande att företag sparkade anställda och hyrde in.

Man skulle dock avvakta det fall som var på väg upp i Arbetsdomstolen. Ett stort antal människor hade fått sparken från Marabou och ersatts med inhyrda från bemanningsföretag. I februari 2011 gick ärendet till förlikning, så det blev inget avgörande i domstol. Vi fick alltså inget svar på om det var tillåtet att göra på detta sätt eller inte.

Under tiden som debatten har fortsatt i riksdagen är det ett stort antal människor som har drabbats av precis detta. Förutom på Marabou har det hänt på Lagen, Urban Outfitters, Euromaint Rail, Ålö, Taxi Kurir och nu senast på Scan i Kristianstad. Det finns ett otal exempel.

Hela tiden har vi fått höra från regeringen: Vi ska avvakta och se hur det går. Eventuellt kan det finnas några problem, men vi ska utreda det.

Det börjar bli lite genant. Är det ingen i regeringen som någonsin pratar med någon ute på landets arbetsplatser? Jag har knappt varit på någon arbetsplats där man inte har sett det som ett problem och ett potentiellt hot mot den egna arbetssituationen att arbetsgivaren har en möjlighet att hota med att säga upp anställda och i stället hyra in eller redan har gjort det och i vissa fall dessutom dumpat lönerna genom att ta in bemanningsföretag och betala sämre.

Läser regeringen inte tidningen och följer med i den allmänna arbetsrättsliga debatten? Det här är som sagt ett välkänt problem som vi har debatterat i årtal i riksdagen.

När regeringen nu ska införa en ny lagstiftning som ska reglera bemanningsföretagens verksamhet på detta område säger man ändå: Vi tycker nog att det är lite för tidigt, och vi vet inte om det är ett problem.

Det säger regeringen trots att exemplen är så många, trots att så många människor redan har fått sparken från sina jobb och ersatts med inhyrda från bemanningsföretag, trots att det med hjälp av bemanningsföretag pågår löne- och villkorsdumpning på den svenska arbetsmarknaden och trots att fler och fler arbetsgivare avvecklar egen personal och i stället ägnar sig åt att permanent ta in bemanningsföretag.

Låt mig inskräpa det som Jonas Sjöstedt frågade om: Tänker regeringen göra något åt denna situation? Vad är det egentligen som man behöver utreda ytterligare?

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar Jonas Sjöstedt för interpellationen. Regeringen är ofta ute. Senast i går besökte jag Trollhättan och pratade med tidigare uppsagda från Saab, och många har lyckligtvis fått nya jobb. Det är positivt, även om det finns stora utmaningar.

Som jag sade i mitt svar diskuterade riksdagen propositionen i förra veckan, och i morgon kommer ni att votera om ett stärkt skydd för bemanningsanställda.

Det är alltså ett skyddsdirektiv från EU som regeringen har lagt fram ett förslag på. Det ska stärka utländska arbetstagares rättigheter i Sverige. Det går längre än för dem som är utstationerade arbetstagare, just för att de inte har någon arbetsgivare på plats. De ska tillförsäkras en likabehandling när det gäller lön, arbetsmiljö och de delar som Jonas Sjöstedt tar upp i sin interpellation. Det ska inte gå att ge dessa arbetstagare sämre villkor. Undantaget är de som har kollektivavtal.

Vi har till och med gått längre än vad vi hade behövt göra för att implementera detta skyddsdirektiv när vi lägger propositionen på riksdagens bord. Jag vill att ni noterar det. För mig är det viktigt att arbetstagare, oavsett vilket land de kommer från, behandlas på ett sjyst sätt.

Samtidigt tycker jag att bemanningsföretag är viktiga och fyller en viktig funktion. Här skiljer vi oss dock åt. Vänsterpartiet menar att det bara ska vara under en begränsad tid medan jag möter arbetstagare som självmant väljer att vara bemanningsanställda. De har sin anställningstrygghet i bemanningsföretaget och har jobbat i många år. Det är arbetstagare som väljer att jobba på lite udda tider och som vill ha ledigt när det kanske inte går i det vanliga kundföretaget. Människor är ju som vi vet ganska olika.

Det är också bra att vi tillsätter en utredning som ska se på företrädesrätten. Josefin Brink tar upp en del exempel. Hittills har vi inga rättsfall på området eftersom arbetsgivare och fackliga företrädare har kommit överens och nått förlikningar. Jag är dock intresserad av att se hur omfattande det problem ni tar upp är. Är det omfattande får vi se vad vi kan behöva göra.

Maraboufallet blev förlikt. I fallet med klädföretaget fick de butiksanställda bättre villkor efter att de blivit bemanningsanställda. De fick kollektivavtal och bättre lön, ob-ersättning och bättre arbetstider än de hade tidigare.

Det finns många delar i denna fråga. Det är dock viktigt att notera att regeringen har lagt fram en proposition som ska voteras i morgon och som innebär ett stärkt skydd för bemanningsanställda. Jag tror att vi är överens om att det är ett steg i helt rätt riktning.

Anf. 50 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Ministern hänvisar till genomförandet av EU:s bemanningsdirektiv. Genomförandet i Sverige är inte bara försenat i förhållande till EU:s lagstiftning utan också otillräckligt. Det ger inte det goda skydd för arbetstagarna som de förtjänar på den svenska arbetsmarknaden.

Låt mig återkomma till den mycket konkreta fråga som jag ställde om Scan i Kristianstad. Innebär genomförandet av direktivet i Sverige att Scan inte längre har rätt att betala de bemanningsanställda från andra länder mindre än vad de svenska anställda får? Är det så eller inte? Om genomförandet av direktivet inte innebär en skyldighet för företagen att behandla personalen lika har vi inte lyckats speciellt väl med att förbättra villkoren.

Ministern berör lite mer översiktligt de två andra frågorna. Den ena gäller tiden, det vill säga hur länge bemanningsföretagen får vara inne på en arbetsplats. På Scan i Kristianstad handlar det om elva år – inte en månad, inte ett år, inte ett och ett halvt år utan elva år. Då är det inte längre en tillfällig lösning.

Jag skulle vilja få ministerns åsikt. Är det rimligt att man permanent ersätter fast anställd personal med inhyrd personal på detta sätt?

Den andra frågan gäller uppsägningarna. Jag vet inte hur många fall vi behöver. Hur många arbetsplatser behöver vi för att bevisa att företagen uppenbarligen tror att det är okej att sparka fast anställd personal för att ta in eller behålla bemanningsföretag? Att det inte finns något förbud

mot detta och att det är okej att göra så här är tydligen det budskap som företagen har tagit emot av regeringen, för de hade inte gjort så här gång på gång om de inte hade sett en lucka i lagstiftningen.

Om ministern menar allvar med att det inte ska gå att sparka fast anställd personal, gå runt lagen om anställningsskydd och ha inne bemanningsföretag i stället är det hög tid att skärpa lagen.

Är ministern inte beredd att göra det kan jag inte dra någon annan slutsats än att man inte vill. Att man tillåter den här sociala dumpningen är ett sätt att undergräva löntagarnas ställning som kollektiv samt fackföreningsrörelsens styrka. Annars hade det varit en självklar åtgärd att man inte får gå runt lagen om anställningsskydd och säga upp folk för att i stället ta in bemanningsanställda. Vilka fler bevis behöver man än de människor som redan har fått gå från sina arbeten?

Den här debatten visar på ett större problem på svensk arbetsmarknad. Regeringens otrygghetslinje, regeringens linje att göra arbetstagarna flexibla, att öppna för låglönekonkurrens från andra länder, vare sig det är EU-länder eller icke EU-länder, trasar sönder svensk arbetsmarknad. Det handlar inte bara om de anställda på slakteriet i Scan. Det handlar om dem som jobbar i restaurangnäringen, om långtradarchaufförerna, om skogsplanterarna och om dem som arbetar i jordbruket och som alltmer utsätts för en hänsynslös exploatering av människor från låglöneländer.

Jag menar att det är djupt bekymmersamt för svensk arbetsmarknad eftersom det innebär att sorts legaliserad diskriminering av människor från andra länder. Regeringen låter det ske utan att vidta lämpliga åtgärder. Det innebär att villkoren för svenska löntagare pressas tillbaka på hela arbetsmarknaden. Det innebär att löntagare från olika länder ställs mot varandra på ett mycket farligt sätt på Sveriges arbetsmarknad, och det innebär att seriösa bra arbetsgivare ibland blir utkonkurrerade av mindre seriösa arbetsgivare som inte tvekar att utnyttja människor från låglöneländer om de har möjlighet.

Detta ska vi ändra på efter valet 2014. Den här regeringen verkar inte vare sig vilja eller kunna det.

Anf. 51 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag vill bemöta något av det som arbetsmarknadsministern sade. Det är möjligt att arbetsmarknadsministern har träffat ett antal personer som är nöjda med att jobba på bemanningsföretag. Det är klart att det finns sådana. Men i de undersökningar som har gjorts av villkoren för personer som arbetar på bemanningsföretag är det mycket som tyder på att det finns stora problem. Arbetsmiljöverket gjorde nyligen en granskning av de bemanningsanställda och fann stora brister i arbetsmiljöarbetet. Det handlade om sådant som ingår i själva upplägget för att jobba på ett bemanningsföretag, nämligen att man inte fick tillräcklig introduktion om säkerheten på arbetsplatsen och att det rådde stor oklarhet om vem som egentligen var ansvarig för arbetsmiljön. I statistiken kan vi förfärade nog se att arbetsolyckor är dubbelt så vanliga bland personer som är inhyrda som bland dem som är fast anställda.

Nyligen kom en enkätundersökning som LO har gjort bland sina egna medlemmar som är bemanningsanställda. Det ger en ganska dyster bild av hur man ser på sin egen situation. Så många som nio av tio i undersökningen uppger att de hellre skulle vilja vara direkt anställda än an-

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

ställda av ett bemanningsföretag. Liknande resultat har Journalistförbundet fått som också har ett stort antal medlemmar som arbetar på bemanningsföretag.

Den positiva bilden av att bemanningsföretagen inte är något problem och att de som jobbar där har det bra delas tyvärr inte av de personer som arbetar där. Det är viktigt att komma ihåg att om vi har en arbetsmarknad där inhyrning från bemanningsföretag i allt högre grad ersätter fasta anställningar kommer vi att få en arbetsmarknad där fler känner sig otrygga och osäkra. Det är det problemet som vi vill att regeringen ska göra något åt, men som regeringen vägrar att göra något åt.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Självklart ska det råda sjysta villkor på den svenska arbetsmarknaden. Om ett företag har bestående rekryteringsbehov bör man erbjuda tillsvidareanställningar. Det bör vara grunden. De flesta har också tillsvidareanställning.

Arbetsgivaren har rätt att leda och fördela arbetet och att fritt välja att anställa personer och också att säga upp personer. Det ligger i den svenska modellen sedan 30-talet. I Sverige har vi en ganska liten del anställda i bemanningsföretag, ungefär 1 procent. Som svar på Jonas Sjöstedts fråga vill jag säga att jag tycker att det är viktigt att de som hyrs in från andra länder får en likabehandling när det gäller lön och arbetsmiljö. Ytterst har vi också möjlighet att få saker och ting prövade i domstol. Livsmedelsarbetarförbundet kanske borde få saker och ting prövade i domstol och se rättspraxis på området.

Vänsterpartiet är ganska ensamt i kammaren om att vilja förbjuda bemanningsföretag annat än för mycket korta inhopp. Jag tror att vi behöver både långsiktiga fasta anställningar och bemanningslösningar. Det ser man inte minst inom industrin, speciellt nu när situationen är skakig med många varsel och när man är rädd för att tillsvidareanställa eftersom man inte vet hur produktionen ser ut.

Regeringen har lagt fram en proposition för att stärka skyddet för bemanningsanställda för att de ska ha likabehandling när de är uthyrda och inte lyder under kollektivavtal. Den behandlas nu. Jag kan inte vara mer tydlig än så. Vi vill också se över frågan när det gäller företrädesrätten, som är en grundbult i lagen om anställningsskydd.

Mot detta står dock bemanningsföretagen, som nu har gjort en anmälan mot Sverige för det sätt som vi föreslår att den här lagstiftningen ska implementeras på. Man menar att det finns hinder i MBL och kollektivavtalen. Det är ytterligare en fråga för kammaren så småningom.

Regeringen menar att vi kommer att implementera detta på ett korrekt sätt för att skydda arbetstagare så att de får sjysta villkor även i Sverige. Vi får se vart den andra debatten leder. Jag vill vara tydlig och säga att vi ska ha sjysta villkor, och att grunden är tillsvidareanställningar. Arbetsgivarens rätt att fritt anställa och avskeda arbetstagare, som vi har haft sedan 30-talet, tycker vi ändå är en princip som bör råda framöver.

Anf. 53 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för debatten.

Ministern säger att grunden är tillsvidareanställningar, alltså fast arbete. Det är precis så det inte fungerar i praktiken. Vi har den här debat-

ten i kammaren eftersom det allt oftare inte är så. De flesta ungdomar i Sverige som har ett arbete – många har ju inte det – har inte fast arbete. Det är dit vi har kommit med sex år av borgerlig politik.

När det gäller bemanningsföretag talar ministern som om syftet var att ge likvärdiga rättigheter, men när det kommer till den skarpa lagstiftningen är det inte vad man föreslår. Om vi hade fått avgöra politiken hade det sett annorlunda ut. Då hade det varit omöjligt att diskriminera löntagare med lägre lön för att de är inhyrda. Då hade vi satt en tidsgräns som gör att man inte kan ersätta fast anställd personal med inhyrd personal år efter år, som man faktiskt har gjort i Kristianstad. Då hade vi infört ett skarpt förbud i lagstiftningen mot att säga upp folk samtidigt som man tar in eller har inne bemanningsföretag. Då hade vi kunnat få ordning på branschen. Då hade vi kunnat få större rättvisa på arbetsmarknaden.

Det är bara att konstatera att regeringen inte verkar vara intresserad av att göra det. Det beklagar jag. De som råkar illa ut i slutändan är naturligtvis både de som sägs upp från fasta arbeten eftersom man kan gå runt lagen om anställningsskydd och de som jobbar åt bemanningsföretagen och som ofta är i en utsatt situation. I Kristianstad har man vittnat om att man inte vågar organisera sig fackligt, till exempel. Är det den sortens arbetsmarknad vi vill ha? Är det det vi vill se sprida sig från bransch till bransch, från arbetsplats till arbetsplats, vilket faktiskt är fallet i Sverige i dag? Vi har en annan vision av det goda arbetet, av trygghet på arbetsmarknaden och av inflytande och långsiktighet i arbetet, och det kräver en ny politik.

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för debatten; den är viktig.

Jag vill påminna om att bemanningsanställda är en liten andel i Sverige. Det är en procent, vilket är betydligt mindre än i Europas övriga länder. 90 procent av de bemanningsanställda har kollektivavtal med de fackliga organisationerna. För de övriga har vi nu en skärpning av skyddet för bemanningsanställda. I Sverige har i dag ungefär 85 procent av de anställda tillsvidareanställningar. De övriga har timanställningar, visstidsanställningar eller är bemanningsanställda. Principen på den svenska arbetsmarknaden är tillsvidareanställningar. Det är också de som har ökat.

Vi har en grundlagsskyddad rättighet som jag är stolt över att vi har i Sverige, nämligen att kunna organisera sig fackligt. Det är en princip som är lika för alla i hela Sverige. Det är viktigt att vi står upp för den. Det är också viktigt att Livsmedelsarbetareförbundet, i de fall där de tycker att man har brutit mot lag eller kollektivavtal, går vidare och får fall prövade. Vi har inga, eller få, rättsfall på det här området. Det vore intressant att se hur rättstillämpningen är och vad AD skulle tycka.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

15 § Svar på interpellationerna 2012/13:55 och 131 om insatser mot ungdomsarbetslöshet

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ser dåligt, för jag har inga glasögon.

Esabelle Dingizian har frågat mig vad jag avser att göra för att samarbetet mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen ska förbättras samt vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att resurserna för att få unga i arbete ska användas på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt.

Monica Green har frågat mig vad jag tänker göra för att följa riksdagsbeslutet om att stoppa fas 3.

Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Som jag har påpekat flera gånger tidigare i kammaren är arbetslösheten bland unga en utmaning som regeringen tar på största allvar. Arbetsförmedlingen har till uppgift att ge samma service till alla i landet oavsett var man bor. Lokal och regional flexibilitet kan uppnås genom samverkan med kommuner, vilket förekommer på många ställen runt om i landet. Regeringen ser mycket positivt på dessa insatser och uppmuntrar till en spridning av de lyckade exemplen till andra kommuner.

Dessutom är det så att kommunerna under en lång tid har haft en skyldighet att hålla sig informerade om unga som varken arbetar eller studerar. En rapport från Skolverket om det kommunala informationsansvaret visar att vissa kommuners arbete med dessa ungdomar har utvecklats, samtidigt som det finns kommuner som inte alls arbetar med frågan. Det betyder att förutsättningarna för unga utanför gymnasieskolan att komma vidare till en meningsfull sysselsättning ser olika ut i landet. Detta är naturligtvis bekymmersamt. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av det kommunala informationsansvaret och vid behov föreslå ändringar av regelverket. Utredningen ska också ta ställning till om ansvarsfördelningen mellan kommunerna och de statliga myndigheterna behöver förtydligas när det gäller insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Denna utredning ska slutredovisas senast den 1 augusti 2013, med en delredovisning senast den 31 januari 2013 när det gäller det kommunala informationsansvaret.

Alliansregeringen har sedan den tillträdde vidtagit en rad åtgärder för att åstadkomma en mer effektiv arbetsmarknadspolitik. Det är med denna utgångspunkt som regeringen också har utformat alla de insatser som Arbetsförmedlingen kan erbjuda ungdomar för att de ska kunna få ett arbete eller fortsätta att studera. Sedan tidigare kan ungdomar som av särskilda skäl står långt ifrån arbetsmarknaden få ta del av vissa programinsatser redan från första dagen i arbetslöshet. Dessutom har regeringen i budgetpropositionen för 2013 föreslagit att resurserna för tidiga förmedlingsinsatser till ungdomar ska förstärkas.

De ungdomar som inte har slutfört sin gymnasieutbildning löper en stor risk att hamna i långvarigt utanförskap. Det är därför mycket viktigt att ungdomar får möjlighet att påbörja en gymnasieutbildning – eller slutföra utbildningen i de fall då studierna har avbrutits. I budgetpropositionen för 2013 föreslår regeringen en förlängning av både folkhögskole-satsningen och möjligheten att få den högre bidragsnivån inom studiemedlen för kompletterande studier inom kommunal vuxenutbildning eller vid folkhögskola.

Som jag har redogjort för många gånger tidigare har också flera förändringar genomförts som syftar till att förstärka sysselsättningsfasen så att den ska fungera enligt intentionerna. Ungdomar utgör i dag en mycket liten andel av deltagarna i sysselsättningsfasen. Även för dessa är sysselsättning hos en seriös anordnare bättre än sysselslöshet. Regeringen följer sysselsättningsfasen och Arbetsförmedlingens arbete med att förhindra långtidsarbetslöshet kontinuerligt.

Den höga ungdomsarbetslösheten är en stor utmaning. Regeringens reformer inom utbildningspolitiken och arbetsmarknadspolitiken underlättar för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden och är därmed viktiga delar i arbetet med att minska utanförskapet.

Anf. 56 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag har under de senaste två åren träffat ett stort antal personer som jobbar med ungdomar eller för ungdomar. Slutsatsen är att om kommun och stat inte jobbar strukturerat uppnår vi inga framgångar.

Ungdomsstyrelsen har via sin analysmodell plockat fram en grupp ungdomar på 120 000 personer som varken arbetar eller studerar. Det är ungdomar som finns mitt ibland oss. De blir försörjda med försörjningsstöd eller aktivitetsersättning eller av sina föräldrar eller anhöriga. Det är ungdomar som behöver väldigt mycket stöd på grund av den situation som de har. Den här gruppen har sedan år 2007 ökat från 85 000 till 120 000. Det visar att de åtgärder som regeringen vidtar nu och har vidtagit inte hjälper denna grupp ungdomar.

Det som hjälper är ESF-projekten, som finns runt om i landet och som jag och ministern har debatterat tidigare. Problemet är att dessa projekt bygger på eldsjälar – människor som jobbar på Arbetsförmedlingen eller i kommunerna och som tycker att den ordinarie verksamheten inte fungerar och att man därför måste ta till nya metoder.

Ministern säger i sitt svar att det är positivt att de här projekten finns. Det ser man också i budgeten, där regeringen beskriver de här projekten som något som är kompletterande och mycket positivt. Jag har i tidigare debatter med ministern haft frågan uppe. I diskussionen har det sagts att det är jättebra att kommunerna gör detta. Ministern har tidigare sagt: "Ambitionerna finns och resurserna finns, men viljan måste till på ett ännu bättre sätt ute i kommunerna." Ministern har någon uppfattning om att det inte är hon utan kommunerna som bär ansvaret för arbetsmarknadspolitiken och att de behöver göra lite mer än vad de gör i dag.

För några veckor sedan gick SKL ut med ett pressmeddelande, där det står: "Kommuner efterlyser samarbete för fler jobb. Arbetsmarknadspolitiken ska vara statens ansvar. --- Kommunerna önskar ett bättre samarbete med Arbetsförmedlingen. Det visar en enkät från SKL. --- Kommunerna och staten står inför en mängd gemensamma utmaningar. Dit hör den höga ungdomsarbetslösheten. --- Det behövs en gemensam kraftsamling från stat och kommun för att komma tillrätta med problemen på arbetsmarknaden."

Då är det ganska anmärkningsvärt att arbetsmarknadsministern står och säger att det är kommunerna som behöver göra någonting. Kommunerna själva tycker att staten inte är med på banan och att det är de som får bära ett tungt ansvar för att få människor i arbetsmarknadspolitiska

åtgärder, medan ministern tycker att kommunerna behöver bättra sig. Jag behöver få ministerns uppfattning och reflexion om det här. Hur kommer det sig att kommunerna och SKL har en bild, men arbetsmarknadsministern en annan?

Anf. 57 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tackar ministern. Jag tänkte ett tag att jag skulle ta och låna ut mina glasögon till ministern, eftersom hon sade att hon hade svårt att läsa svaret. Men jag måste säga att det nog inte hade hjälpt, eftersom det inte finns något svar på min fråga. Jag försöker också läsa, och jag har glasögon. Men svaret finns inte. Frågan i min interpellation var: "Vad tänker arbetsmarknadsministern göra för att följa riksdagsbeslutet om att stoppa fas 3?" Svaret på den frågan finns inte.

Nu önskar jag i och för sig att Hillevi Engström ändå har glasögon, men kanske en annan typ av glasögon, så att hon ser verkligheten. Hillevi Engström var i går i Trollhättan. Hon gav rekommendationer och sade att det finns utbildning som ungdomar kan gå. Men vi vet hur det är. Ni har dragit ned på utbildningsmöjligheterna, både för de unga och för de äldre. Ni har gjort det svårare med arbetsmarknadsutbildningar. Ni har försämrat komvux och de högre utbildningarna. Ni har visserligen lagt tillbaka lite; det är jag fullt medveten om. Detta kallar ni gigantiska reformer. Men det räcker inte. Än så länge är det bara en smula mot vad vi hade tidigare och vad som behövs i dag.

Hillevi Engström säger också att ni har gjort arbetsmarknadspolitiken effektiv. Oj, det är så att man baxnar! Vad är det för effektivt i detta? Det handlar om att låsa in ungdomar i fas 3 och att de inte får möjlighet att få hjälp på Arbetsförmedlingen från första dagen. Ungdomar får inte möjlighet att studera både innanför och utanför fas 3. Det är en katastrof i sig. Det finns ingen effektivitet i det.

Jag vet inte vad Hillevi Engström menar när hon säger att arbetsmarknadspolitiken har blivit mer effektiv. Det är en katastrof där ute. Det är en massarbetslöshet, en långtidsarbetslöshet och en ungdomsarbetslöshet som är fullkomligt oacceptabel.

Då kan man inte vara nöjd med sakernas tillstånd och säga: Vi har gjort arbetsmarknadspolitiken effektiv, och vi rekommenderar ungdomar att utbilda sig. Varför har ni då dragit ned på utbildningsplatserna och möjligheterna för ungdomarna? Vet Hillevi Engström hur många som får möjligheten att utbilda sig inom fas 3, något som Hillevi Engström påstår finns? Vad vi kan se är det möjligtvis en promille.

Hillevi Engström säger dessutom: Det är ändå bara en liten del av ungdomarna som finns i fas 3. Jag menar att det är oacceptabelt oavsett hur få ungdomar det än är som låses in. Ingen ska låsas in i fas 3. Alla ska ges möjlighet att från första dagen få en chans till jobb, praktik eller utbildning.

Hillevi Engström är bekymrad och säger att det är en stor utmaning. Vi har politiken. Vi har ett färdigt program med hur vi får ungdomar och äldre i arbete. Detta duger inte, Hillevi Engström!

Anf. 58 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Det är väldigt intressant att kammaren vecka efter vecka tar upp ungdomsarbetslöshetsfrågan som ett debattämne. Det visar på det

engagemang som finns, och det är en av våra största politiska utmaningar.

Esabelle Dingizians interpellation lämnar många frågetecken. Hon kritiserar det kommunala uppföljningsansvaret och ansvarsfördelningen. Hon kritiserar Arbetsförmedlingens insatser. Hon pekar på bristande utbildningsmöjligheter. Men ingenstans levererar Miljöpartiet alternativa åtgärder förutom de omnämnda ESF-projekten.

Det spelar ingen roll ifall man sitter i opposition. I landets 290 kommuner är man med och styr i drygt hälften. Jag har inte kontrollerat siffran exakt. Då har Miljöpartiet också ett kommunalt ansvar att visa på alternativa förslag så att vi kan debattera och vara konstruktiva i debatten och inte bara kritisera regeringens politik.

Jag håller med om att vi måste följa upp det kommunala informationsansvaret, förtydliga det och skärpa det. Det finns, som ministern sade, uppdrag genom en utredning. Sedan har också Skolverket via statsrådet Nyamko Sabuni fått ett uppdrag att särskilt titta på ungdomars etablering på arbetsmarknaden före och efter, till exempel när de kommer in i vuxenutbildningen, vad de har med sig och vad som saknas.

När arbetsmarknadsministern är här vill jag också betona det som finns i budgeten för nästa år. Det gäller Arbetsförmedlingen, där tidiga förmedlingsinsatser är mycket viktigt. Men vi måste ändå vara medvetna om risken för inlåsnings effekter.

Varför hamnar de ungdomsarbetslösa hos Arbetsförmedlingen? Varför får de inga jobb? Den ena förklaringen är att de har fel utbildning. Den andra är att väldigt många i denna målgrupp inte har en slutförd gymnasieutbildning.

Är det då Arbetsförmedlingen som ska lösa den frågan? Jag tycker inte att det är självklart att det ska vara Arbetsförmedlingen. Därför satsar regeringen på yrkesvux, vuxenutbildning och lärlingsvux. Vi dubblar nästa år summan till handledare som tar emot lärlingar. Vi ökar vuxenutbildningen.

Väldigt många kommuner satsar miljontals kronor på vuxenutbildning och arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är ett viktigt komplement till statens insatser. Det ligger i varje kommuns eget intresse och är ett incitament att få bort ungdomar från ungdomsarbetslöshetskön. Annars kommer de nästa vecka in till socialkontoret och vill ha försörjningsstöd.

Det finns ett incitament för kommunerna. Men vi har också ett ansvar från den nationella nivån när det gäller Arbetsförmedlingen. Ingenting omnämns här vare sig av Monica Green eller Esabelle Dingizian om de satsningar som görs inom lärlingsvux och yrkesvux.

Fru talman! För det första har den rödgröna oppositionen inte någon gemensam politik. För det andra fokuserar ni enkom på brandkårsutryckningar. Det har jag också erfarenhet av från den kommunala sektorn.

Ni är beredda att satsa hur mycket pengar som helst på arbetsmarknadspolitiska insatser i stället för att komma åt roten till varför unga hoppar av gymnasiet och varför de inte har slutbetyg. Har jag inget slutbetyg från gymnasiet så får jag inget jobb.

Ändå vill ni gå tillbaka till den gamla gymnasieskolan där man tonade ned yrkesprogrammen och lärlingsutbildningarna. Man teoretiserade yrkes- och lärlingsutbildningarna trots att branschen var väldigt kraftfull i sin kritik.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Det är detta som är den långsiktiga lösningen. Det är vad vi ska angripa. Det handlar inte om mer ESF-projekt och ännu mer pengar till Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har hur många miljarder som helst. Men de ska användas rätt. Min förhoppning är att i nästa års budget finns det tydligare riktlinjer till Arbetsförmedlingen.

Anf. 59 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det är en väldigt viktig fråga vi diskuterar här i dag, som föregående talare redan har nämnt.

Det är intressant att Socialdemokraterna och Miljöpartiet så pass mycket kritiserar regeringen. När man går tillbaka och tittar i den budget som de själva har lagt fram finns det inte särskilt mycket konstruktivt som inte redan finns. Det är väldigt konstigt att ni kan kritisera en regering som lägger fram förslag och säga: Ni gör ingenting, och sedan har ni inte kontrollerat vad som görs.

Socialdemokraterna lägger fram en lägre budget än vad vi gör. De har högre kostnader för att anställa ungdomar än vad vi har. De till och med fördubblar arbetsgivaravgiften. Sedan påstår de: Utbildning kommer att vara lösningen på hela ungdomsarbetslöshetsproblemet. Det räcker inte bara med utbildning. Man måste stimulera arbetsgivare att vilja anställa. Där har ni gått totalt fel när ni vill höja kostnaderna för att anställa ungdomar.

Ni föreslår också det som redan finns. Det finns redan i dag en rad anställningsformer med olika stöd och subventioner. Det finns redan möjligheter för Arbetsförmedlingen att sätta in insatser från dag ett med de nya bedömningsverktyg man har. Här slår ni helt in öppna dörrar.

Det går i dag att jobba halvtid och studera på halvtid. Det finns studiemotiverande förslag som till exempel att gå på folkhögskola med förhöjt studiebidrag.

Ni talar om yrkesintroduktionsanställningar. Det pågår just nu en överläggning mellan staten, regeringen, fack och arbetsgivare om den så kallade jobbpakten där man just ska komma fram till dessa lösningar.

Allt det ni föreslår är det vi redan gör. Frågan är: Vad är då ert förslag till att ungdomar ska komma i jobb, utöver att ni säger att ni ska ge en massa utbildningsplatser?

Jag vill påminna om att vi satsar på 4 200 tillfälliga högskoleplatser nästa år. Under 2010–2011 är det en satsning på 10 000 högskoleplatser. Likväl säger ni att vi ingenting gör.

Det ni gör är att minska RUT och ROT. Det kommer inte att ge fler jobb till unga. Ni höjer skatterna. Det kommer inte att ge fler jobb till unga. Ni höjer kostnaderna för att anställa unga. Det kommer inte att ge fler jobb till ungdomar.

Ni vill höja restaurangmomsen. Det är en bransch där väldigt många ungdomar jobbar. Det kommer inte att ge fler jobb till unga. Ni vill heller inte ha den lägre bolagsskatten som vi vill ha. Vi kan inte se att det skulle ge fler jobb till någon.

Frågan är: Vad är det oppositionen tänker göra som inte regeringen redan har gjort? Vi kunde få en ny debatt här i stället med friska förslag och nya idéer. Tala framför allt om: Var finns de jobb ni säger ska skapas av dessa utbildningar? Det vore väldigt intressant att få ett svar på det.

Fru talman! De ekonomiska problem som finns i många länder i Europa leder till en svagare arbetsmarknad också i vårt land. Vi påverkas som ett litet, exportberoende land även om vi har en stark ekonomi att luta oss mot.

Situationen blir kärvare, inte minst för ungdomar. Som arbetsmarknadsministern har redovisat görs en mängd insatser för att motverka arbetslösheten bland ungdomar. Det finns också en beredskap om läget skulle förvärras ytterligare. En förutsättning är att det förs en bra arbetsmarknadspolitik. Samverkan mellan olika aktörer är viktig. Det gäller givetvis Arbetsförmedlingen, kommuner, landsting, privata företag och parterna på arbetsmarknaden, som har en given och viktig roll.

Många arbetsgivare, såväl offentliga som privata, står inför stora generationsväxlingar i sin verksamhet. Risken för kompetens- och arbetskraftsbrist är stor. Samtidigt är det många arbetslösa ungdomar som när de söker jobb på arbetsmarknaden får svaret att de inte har någon arbetslivserfarenhet och att det ibland också saknas kompetens. Därför är det viktigt att utveckla metoder för samverkan för att klara generationsväxlingen. Här har Arbetsförmedlingen och kommunerna en viktig roll.

Som nämns i svaret finns på flera håll i landet goda exempel på samverkan där kommunerna har en viktig roll. I mitt hemlän Blekinge finns exempelvis ett intressant arbete som pågår där Ronneby kommun, Karlskrona kommun och Arbetsförmedlingen samverkar. Arbetslösa ungdomar får här möjlighet till praktik ute på företagen och att skapa sig bättre förutsättningar att få arbete eller studera vidare. Det handlar om ungdomar upp till 29 år som får introduktion och yrkespraktik. Med stöd och handledning för ungdomar hjälp att vidareutveckla den egna kompetensen och att hitta ett jobb eller att starta ett företag. Många ungdomar i dag är intresserade av att kunna utveckla tankar om att starta företag.

Det arbete som nu pågår i Ronneby i samverkan mellan Ronneby och Karlskrona kommuner bedrivs i projektform. Det kommer att byggas vidare på detta, och förhoppningsvis kan det bli permanenta insatser. Man har hittat modellen till projektet i Kristianstads kommun. Där finns bra erfarenheter som visar att 64 procent av de ungdomar som har deltagit i dag har ett arbete eller studerar vidare. Jag tror att det är viktigt att detta arbetssätt utvecklas i flera kommuner.

Karlskrona kommun och Arbetsförmedlingen har också haft en viktig roll i det numera riksbekanta samarbetet mellan ABB och Metall. Det är alltså ett samarbete mellan parterna där arbetslösa ungdomar från kommunens skolor har kommit in på arbetsplatsen på ABB i Karlskrona. Ungdomar har tagits in, och efter sex månader har de fått fast anställning. Under introduktionstiden börjar de med 75 procent av avtalets lägsta lön kombinerat med handledning. Efter sex månader får de lägsta lön enligt avtal. Detta är en intressant form av jobbpakt som fungerar bra och där samverkan sker mellan parterna på arbetsmarknaden. Det är något att ta efter i övriga landet.

Detta är ett par exempel som jag tycker kan vara förebilder och som belyser hur viktigt det är med samarbete och samverkan och vad det kan ge för resultat. Det finns många goda exempel runt om i landet; det är jag övertygad om. Men det är viktigt att jobba vidare med detta. Vi måste på

olika sätt motverka att ungdomar hamnar i arbetslöshet, och det här är ett sätt.

Arbetet måste fortsätta så att ungdomar får bättre chanser till jobb eller utbildning. Arbetsmarknadsministrarnas positiva svar ger en god grund för detta fortsatta arbete.

Anf. 61 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Nu står Moderaterna här i kammaren och frågar var jobben finns. Om vi skulle ta och börja med att hjälpa de företag som i dag inte hittar lämplig personal på traven och se till att de kan anställa? De ropar efter arbetskraft. Man skulle kanske börja med det. Det kan vara ett gott tips till Moderaterna, som frågar var jobben finns.

Jag missar inte ett tillfälle här i kammaren att få diskutera denna styggelse som heter fas 3. Jag har ställt frågor till Hillevi Engström förut, och jag har bett henne att komma fram och tala om vad det är som är så lyckat med fas 3. Jag ställer frågan återigen, fru talman.

I Gustav Nilssons trakter kom det i somras rapporter om att fas 3 trängde undan sommarjobben. Arbetsförmedlingen har själv konstaterat i en utredning att nästan hälften, 47 procent, av dem som har blivit inskrivna och placerade i fas 3 har trängt ut vanliga jobb. Vi har sett rapporten om trappstädningar och så vidare utförda av inskrivna i fas 3, som tidigare utfördes av arbetskraft med kollektivavtalsenliga löner.

Ta chansen återigen att tala om vad det är som är så lyckat med fas 3! Är det alla de som lämnar fas 3 och går till jobb eller studier? Minskar fas 3? Nej, det ökar stadigt. Vad ligger prognosen på för slutet av 2013? Ligger den på 37 000, eller ligger den på 40 000 som skrivs in i denna fasansfulla åtgärd? Den lämnar folk i passivitet, och den tränger ut vanliga jobb. De som utför jobben får ingen lön, men däremot får den som tar emot dem pengar. Det är över 135 miljoner kronor per månad som staten betalar ut till fas 3.

Förra gången vi hade denna debatt här var en sen kväll, arbetsmarknadsministern. Den glömmer vi inte. Dagen efteråt hade jag besök av 20 personer från Gävle som är inskrivna i fas 3. De frågade mig: Vilket svar fick du? Frågan var just denna: Vad är det som är så lyckat, och vad är det som är så bra med fas 3? Vi vet att det är ett misslyckande. Det vet ni också. Varför kan vi då inte vara överens om att vi borde förändra det?

Det var ju det beslut vi fattade här i riksdagen med majoritet. Detta är inte det första beslut från en majoritet i kammaren som Hillevi Engström försöker smita undan. Det finns andra, som kommer upp lite senare i debatten. Man skulle ge dem som var inskrivna i fas 3 en möjlighet till utbildning. Hur blev det? Blev det 1 promille som fick denna möjlighet, Katarina Brännström? Tycker vi då att vi har följt riksdagens beslut?

Ska vi göra så, vi alla här, att vi lägger ned prestigen och kommer överens om att fas 3 inte fungerar? Kan vi inte vara överens om att fas 3 inte är en tillräcklig åtgärd? Kan vi inte vara överens om att vi stoppar fas 3 nu? Den bara växer, och den leder inte till jobb. Kan vi inte konstatera att fas 3 är ett misslyckande?

Anf. 62 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Vi fick höra påståenden från ett antal moderater här om att vi socialdemokrater inte har någon politik på området. Jag kan säga

att vår politik bygger på detta: Så fort vi får makten avskaffar vi fas 3 som det första vi gör. Det är ett förvaringsprojekt. Förvaring av människor har man sett i vissa kommuniststater. Där förvarar man folk när man inte hittar plats för dem på arbetsmarknaden. Det är en passiv åtgärd som inte är värdig en demokrati. Detta är vad fas 3 är.

För det första avskaffar vi, som sagt, fas 3. För det andra ger vi möjlighet till alla unga människor i det här landet som inte har gymnasiekompetens att skaffa sig det. Det som är gemensamt bland nästan alla ungdomar som är arbetslösa i dag är att de saknar gymnasiekompetens. Alla ska ha möjlighet att komplettera och få gymnasiekompetens innan de fyller 25 år för att kunna ta steg närmare arbetsmarknaden och vidare i utbildningen.

Fru talman! På tal om vidareutbildning måste jag fråga vad regeringen gör i dag. Jag kommer från Västernorrlands län. Där är arbetslösheten bland ungdomar 25 procent. Vad gör regeringen förutom att sätta ungdomarna i karantän de första 90 dagarna? De får inte delta i några åtgärder. När de väl kommer längre in i processen får de ingen chans att komplettera gymnasiekompetensen, och sedan hamnar de i fas 3.

De som orkar ta sig igenom alla regeringens hinder och komma närmare en högskoleutbildning får ingen plats. Regeringen har minskat antalet platser på universitet och högskolor. För Mittuniversitetet i det län där jag bor handlar det om närmare 2 500 platser färre. Man ska minska antalet platser. Då är min fråga till regeringspartierna: Hur tänker ni när arbetslösheten är uppe på 25 procent? Ni förvägrar unga människor möjligheten att vidareutbilda sig nu när det är så svårt att hitta jobb och nu när det är tiotusentals varsel ute i landet. Det är under den här tiden som man ska ha möjlighet att vidareutbilda sig på högskola och universitet, men då minskar ni antalet platser. Det finns ingen logik i den politik som ni för.

Fru talman! Den första dagen när vi får makten kommer det första vi gör vara att avskaffa fas 3.

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag kan hålla med Jasenko Omanovic om en viktig sak, och det handlar om ungdomars utbildning. Det är otroligt viktigt att våra ungdomar får gymnasiekompetens. Det är därför som vi också satsar på att göra om gymnasieskolan och grundskolan så att alla ungdomar ska få chansen. Jag kan garantera att alla ungdomar har chansen – om de är motiverade – att gå tillbaka till gymnasieskolan. Vi erbjuder till och med ett studiestöd på 6 500 kronor per månad till en viss grupp ungdomar om de går tillbaka till gymnasieskolan och fullföljer den, och det gäller grundskolan också om de inte har klarat av den. Man måste ha en grund att stå på när det gäller utbildning. Jag tycker att det är otroligt viktigt. Det är också därför som vi tillför 18 000 nya utbildningsplatser nästa år i budgetförslaget.

Jag tycker att frågan om kommunerna är mycket intressant. Jag reser väldigt mycket varje vecka till olika kommuner ute i landet. Jag har också tagit del av den enkät som SKL har gjort om samarbetet med Arbetsförmedlingen. SKL säger att man är nöjd med samarbetet, men jag är ändå inte nöjd eftersom jag får signaler om att det inte fungerar jättebra på alla ställen. Därför har vi varit mycket tydliga mot Arbetsförmedling-

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

en dels i regleringsbrevet för i år, dels i budgeten för nästa år och dels i det regleringsbrev som vi just nu bereder. Där understryker vi vikten av ett gott och nära samarbete mellan alla landets kommuner, arbetsmarknadens parter och omställningsorganisationer.

Men jag ser också väldigt många bra exempel på samarbete mellan kommuner, arbetsförmedling och det lokala näringslivet. Låt mig ge ett exempel. Det finns många ungdomar som har haft det tufft i skolan och som inte vill gå tillbaka. Det finns faktiskt de som inte är motiverade just nu. I Trelleborg har till exempel ett tjugotal unga killar fått möjlighet att utbilda sig till slaktare och styckare via Arbetsförmedlingen och kommunen. Det är en 20 veckors utbildning. De fick hjälp såväl från förmedlingen som från kommunen. De har också beretts möjligheter till arbete.

Det behövs olika vägar för olika ungdomar. Lösningen är inte så enkel som att alla ska in på högskolan, utan det gäller att hitta möjligheter att sänka trösklarna och ge ungdomarna en bra yrkesutbildning. Det är också viktigt. Därför är det arbete vi gör nu i den nya gymnasieskolan med mer lärlingsutbildning och mer praktik mycket viktigt för att inte ungdomar ska slås ut. Jag tror att vi behöver många vägar in. Framför allt behöver det vara billigare att anställa ungdomar. Det måste finnas möjligheter till utbildning, och det måste finnas arbetsgivare som vill ta emot våra ungdomar.

Det arbete som nu pågår med arbetsmarknadens parter är intressant av många skäl, bland annat eftersom vi står inför en situation där vi kommer att behöva anställa drygt 400 000 ungdomar inom kommuner och landsting fram till 2020. Då måste arbetsgivare och fack vilja välkomna unga människor till introduktionsanställningar där de får möjligheter till utbildning.

Det behövs flera vägar in. Jag tror framför allt att det arbete som sker på lokal nivå, där stora och små arbetsgivare bereder ungdomar praktikplatser, är A och O. På kommunal nivå försöker man nu tillsammans med Arbetsförmedlingen att hitta de goda arbetsgivare som möjliggör detta. Det är svårt att hitta praktikplatser i dag för våra ungdomar, som inte bara är framtiden utan också nutiden.

Låt mig till syvende och sist påminna om den situation vi har. Trots den allra värsta kris som vi har haft sedan 30-talet har vi i dag drygt 220 000 fler sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Det tolkar jag så att vår politik har effekt.

Anf. 64 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Fru talman! Vad vill Miljöpartiet? Jag ska besvara den frågan nu.

Det finns en del saker som regeringen gör som Miljöpartiet tycker är mycket bra, till exempel satsningen på folkhögskolan, det förhöjda studiestödet och starta-eget-stödet. Det är mycket bra, och det står i vår budget.

Men regeringens största satsning är halverade arbetsgivaravgifter. Det kostar 16 miljarder kronor, och det kommer inte de ungdomar som är utanför arbetsmarknaden, dessa 120 000 ungdomar som jag beskrev tidigare, till del.

Ungdomsgarantin är regeringens andra stora åtgärd, och ministern har själv sagt flera gånger att om ungdomarna går till Arbetsförmedlingen en

gång är det inte säkert att de går dit en gång till. Det är väldigt många ungdomar som står totalt utanför i passivitet. Jag har en siffra här som vi fick i arbetsmarknadsutskottet. Den visar att 12 procent av alla rekryteringar som görs sker via Arbetsförmedlingen. Det är skandal. Vi skickar ungdomarna till Arbetsförmedlingen, och de har inte ens förmåga att se till att ungdomarna får ett jobb.

Jag står här och säger att vi behöver samarbeta med kommunerna på ett strukturellt sätt, och det är Miljöpartiets förslag. Vi föreslår att staten tar ett initiativ till samarbete genom lokala samverkansavtal med kommunerna så att det blir på riktigt och inte de här projekten. Vad gör man till exempel i Södertälje, Härnösand, Stockholm och överallt där de här projekten finns när de är slut? Tycker ministern att de ska byta namn och börja om från början?

Vad har regeringen gjort? Jo, man har tillsatt en utredning. Varför det? Vad är det vi behöver veta som vi inte vet redan i dag? Vad ska den här utredningen konstatera? Ska den konstatera att vi inte är överens? Vi vet att om kommunen och staten tar varandra i handen och säger att nu kommer man överens om vem som gör vad och hur man tar emot ungdomarna skulle vi uppnå mycket bättre resultat.

Det här är ungdomar som inte klarar sig själva. Ministern berättar att hon har träffat dem i Trelleborg. De finns överallt med eller utan gymnasieutbildning. De behöver stöd i alla fall. Det spelar ingen roll hur mycket man subventionerar eftersom företagen inte är intresserade av ungdomar som inte har ett stöd bakom sig. Ministern vet allt detta, men hon snackar runt det hela i stället.

Jag tycker att det är ganska tragiskt att Alliansens företrädare säger att det synd om kommunerna och att det är kommunerna som bär det tunga ansvaret. Ja, Roger Haddad, det var det du sade, och det är precis det jag säger också. Gör någonting åt det! Skaka hand och säg till kommunerna att vi ska göra det här tillsammans i stället för att staten ska stå här, kommunerna ska stå där och ungdomarna ska stå i mitten!

120 000 ungdomar har i dag varken jobb eller utbildning.

Anf. 65 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag fick inget svar den här gången heller, så jag upprepar frågan. Vad tänker arbetsmarknadsministern göra för att följa riksdagsbeslutet om att stoppa fas 3?

Fas 3 är en inlåsning där människor fastnar och inte får möjlighet att vare sig utbilda sig eller få en annan typ av jobb. Fas 3 är en sista utväg där man låses in och inte får någon ersättning. I stället betalas arbetsgivarren, och andra jobb trängs undan. Min fråga är alltså: Vad tänker arbetsmarknadsministern göra för att följa riksdagsbeslutet om att stoppa fas 3?

I Västsverige har antalet unga som har stoppats in i fas 3 fördubblats. Hillevi Engström säger att det inte är så många, så det gör kanske inte så mycket. Jag menar att det är oacceptabelt att låsa in ungdomar i fas 3 hur få det än är. Från första dagen på Arbetsförmedlingen har de inte fått chansen att utbilda sig, och de får inte chansen i fas 3 heller.

Jag förstår att ledamöterna från Moderaterna står här och säger: Ja, men var finns jobben då? Jag förstår desperationen hos Moderaterna i dag, eftersom man inte kan se var jobben finns. Vi vet att det finns ett matchningsproblem, för vi lyssnar bland annat på Svenskt Näringsliv,

som säger att det finns ett stort matchningsproblem med tiotusentals och åter tiotusentals jobb som skulle kunna tillsättas om man hittade de här ungdomarna. Det kommer att bli ett kompetensförsörjningsproblem om man inte löser det.

Våra förslag på fler utbildningsplatser, på att ungdomar ska få hjälp från första dagen och att på de ska få praktikplatser är tydligen inte bra, så man frågar oss vad vi vill utöver detta. Vad vill ni socialdemokrater mer då? frågar man. Moderaterna vill ju ha lite hjälp, eftersom de är så desperata för att de inte har någon jobbpolitik.

Jag kan säga att det behövs investeringar. Det behövs investeringar i miljöteknik. Det behövs investeringar i byggande. Det behövs investeringar i miljöanpassade bostäder, till exempel i allmännyttan. Det behövs investeringar i infrastruktur. Det behövs en efterfrågestimulans. Vi föreslår höjda barnbidrag. Det finns två effekter med det. Dels behöver barnfamiljerna det extra tillskottet, dels sätter det fart på ekonomin.

Vad gör vi mer? Vi satsar på företagande och på innovationer. Vi vill ha ett högt förädlingsstryck i Sverige, eftersom vi ska konkurrera med kunskap och kompetens och inte med låga löner. Vi vill ha en digital tillväxt. Vi vill också ha en trygghet, för trygga människor vågar. Det ni har utsatt människor för hittills är otrygghet. Rädda människor klamrar sig fast vid det gamla.

När jag kommer ut på arbetsplatser i dag där varslen har slagit till är de som jobbar där livrädda, eftersom de vet att deras ekonomi kommer att slås sönder den dag som de blir arbetslösa. Trygga människor vågar. De vågar sig på en omställning, och det är det vi behöver för framtiden. Vi behöver trygga, framtidsinriktade människor, och det har vi en politik för att få.

Anf. 66 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Vi diskuterar bland annat insatser för arbetslösa ungdomar. Men Socialdemokraterna angriper inte problemet, alltså att vi behöver stoppa tillflödet till vuxenutbildningen och till Arbetsförmedlingen. Återigen handlar det om brandkårsutryckningar. Varför vill ni gå tillbaka till den gamla gymnasieskolan som slog ut en tredjedel av eleverna? Varför säger ni nej till yrkesintroduktion när tusentals ungdomar varje år hoppar av gymnasiet? Hälften av dem har invandrarbakgrund och är nyanlända med kort tid i gymnasiet bakom sig. Dem vill ni tvinga in på nationella program så att de ska bli högskolebehöriga. Kommer de att fixa det? Svaret är nej.

Läringsanställningsavtal håller på att utredas i Regeringskansliet. Folkpartiet har också fört fram förslaget om ungdomsavtal, ungdomslön, där man går in på en lägre nivå, ungefär som med de läroavtal som finns i Finland. Det är kanske lite kontroversiellt i Sverige, men vi borde titta på hur man har gjort i Finland.

Yrkesutbildning och vuxenutbildning är väldigt dyrt för kommunerna, och där går man in från Folkpartiet och regeringen och satsar så att fler kommuner har råd. Jag har besökt många kommuner, till exempel i min valkrets, och många av dem är socialdemokratiska. De säger: Vi erbjuder ingen vuxenutbildning, för vi har inte råd.

Jag tycker att man ska vara ödmjuk. Ni säger att regeringen ska satsa, men det är era S-kommunälråd som säger att de inte har råd. Varför har

de inte råd? De prioriterar inte vuxenutbildningen. De prioriterar väl en lekpark eller någonting annat.

Dessutom blir jag lite förvånad, fru talman, när man kritiserar fas 3, som från början var en insats för dem som nästan aldrig kommer att komma ut på arbetsmarknaden. Den var till för dem som var passiva hemma. Man glömmer bort att det fanns något som hette plusjobb, och man glömmer bort Miljöpartiets friår där man kunde få 85 procent av sin lön i upp till ett år utan att göra någon insats. Var alltså lite ödmjuka – ni hade också olika typer av insatser.

Anf. 67 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det var ett väldigt huggande på fas 3 här. Fas 3 finns faktiskt inte längre, för den heter numera sysselsättningsfasen, kan jag informera om.

Självklart är det ingens mål att vi ska ha människor i olika typer av faser eller sysselsättningsåtgärder över huvud taget. Men vi är inne på femte året av en lågkonjunktur. Vi har upplevt en djup kris som vi inte har återhämtat oss efter, och nu går vi in i en ny svacka. Jag tycker att man ska vara lite ödmjuk när man pratar om ungdomsarbetslösheten. Faktum är att redan på 90-talet steg ungdomsarbetslösheten, och i början av 2000-talet var den hög. Den är hög fortfarande – vi säger ingenting annat – men skillnaden mellan er och oss är att den var hög under högkonjunktur när ni styrde. Jag tycker alltså att man ska vara lite ödmjuk.

Ni skäller på fas 3 och säger att den måste avskaffas. Men då ni styrde gjorde ni det genom att förtidspensionera människor. En del fick komma till plusjobb, men resten förtidspensionerades bort. Vi gömmer ingen, och vi glömmer ingen. Därför finns de med i vår arbetslöshetsstatistik.

Många av dessa människor har ingen riktig utbildning. De är skoltrötta, och det är ett resultat av den skola som ni faktiskt var ansvariga för. Det finns väldigt få förslag på hur man ska komma åt det. Monica Green säger att det behövs investeringar. Det märkliga är att vi beskylls för att göra än för mycket, än för lite, men Socialdemokraterna själva lägger en stramare budget för nästa år än vad vi gör. Man höjer kostnaden för ungdomsjobben. Det är en svår ekvation att få att gå ihop. Det är ni som inte har någon politik. Vi har det.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

Anf. 68 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Vi kunde före uppehållet konstatera att fas 3 är en åtgärd som inte fungerar. Vi kan vara överens om att antalet människor i fas 3 bara ökar; människor hamnar i passivitet. Alla vi som sitter i kammaren vet att fas 3 ersätter och tränger ut många ordinarie jobb. Det finns många exempel på det. Något som också är allmänt känt är att när man är inskriven i fas 3 har man i regel mycket dålig ekonomisk ersättning medan anordnaren får 5 000 kronor i månaden för att ta emot någon i fas 3. Det finns en vildvuxen marknad kring fas 3-aktiviteterna.

Jag har både i kväll och vid tidigare tillfällen när vi debatterat detta ställt en specifik fråga till Hillevi Engström. Jag vill att hon ställer sig i talarstolen och talar om varför fas 3 skulle vara en lyckad företeelse. Jag vill att hon också talar om varför fas 3 bara fortsätter att växa och varför så få lämnar fas 3.

Trots att riksdagens majoritet förra sommaren sade att man skulle stoppa inflödet till fas 3 och se till att det blev möjligt att ge dem i fas 3 utbildning, ny kompetens, för att de ska kunna ta jobb har i princip ingenting hänt. Det lilla som ministern och regeringen har valt att göra innebär att ungefär 1 promille av de inskrivna i fas 3, som nu närmar sig 34 000 personer, får möjlighet till utbildning.

Återigen, Hillevi Engström: Var snäll och tala om varför fas 3 enligt din uppfattning skulle vara en lyckad åtgärd!

Anf. 69 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Vi kunde före uppehållet höra ett antal synpunkter om vår retorik, om vårt angrepp mot fas 3. Bland annat nämnde Roger Hadad, som nu inte är närvarande i kammaren, att S-kommunalråden inte prioriterar vuxenutbildning för arbetslösa ungdomar. Det är svårt att prioritera vuxenutbildning när socialbidragskostnaderna ökar på grund av att folk utförsäkras. Trots att folk betalar avgift till a-kassan existerar den i princip inte. Det finns stora problem som gör att fas 3 bara blir ett förvar för unga, och det är inte bra.

Det är inte alls bra att vi har så många ungdomar i åtgärder där de i princip bara förvaras. Därför hoppas jag att ministern och allianspartierna, regeringsunderlaget, förstår vilken möjlighet ungdomarna går miste om på grund av den förda politiken. Jag hoppas att regeringen ändrar sig. Om så inte sker och vi vinner valet 2014 kommer vi att avskaffa fas 3.

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! I går var jag i Trollhättan. Jag har varit i Trollhättan fem sex gånger under de senaste åren. Trollhättan drabbades hårt när Saab gick i konkurs den 19 december 2011. Trollhättan var redan tidigare drabbat av arbetslöshet på grund av att de har mycket tillverkningsindustri, många underleverantörer, många metallare. Vi kan konstatera att sedan december förra året har 3 150 personer fått jobb. Det är ganska fantastiskt jobbat av Arbetsförmedlingen, omställningsföretaget Startkraft och Trygghetsrådet. Det är ett fantastiskt bra resultat.

En del har startat eget. I går talade jag med Torbjörn. Han har fått en utbildning. Han utbildar sig till undersköterska och säger att han stortrivs. Han har provat att arbeta bland annat på rättspsyket i Vänersborg. Nu är han ute och talar med andra arbetslösa metallare om möjligheten till andra yrken.

I dag blir folk varslade och uppsagda inom till exempel tillverkningsindustrin. I den djupa och allvarliga lågkonjunktur vi befinner oss i innebär det att de som redan tidigare är arbetslösa hamnar allt längre bak i kön. De tenderar att vara arbetslösa längre tid. Det, Raimo Pärssinen, är en av förklaringarna till att de som är arbetslösa och i sysselsättningsfasen – då har man i genomsnitt varit borta i sju år från arbetsmarknaden – har ännu svårare att hitta tillbaka. Det tycker jag är en stor och viktig utmaning.

Jag säger inte att sysselsättningsfasen är ett självändamål eller att regeringens politik är att folk ska vara i sysselsättningsfasen. Men alternativet är så mycket sämre, det vill säga att inte få kontakt med arbetslivet. Man har varit arbetslös i genomsnitt sju år, man har fått olika insatser – arbetsmarknadsutbildning, rehabilitering, arbetsträning, praktik – och ändå har man inte lyckats få ett arbete. Trots att det finns kraftiga subventioner, ända upp till 90 procent, har man inte lyckats hitta en arbetsgivare.

Ser vi på dem som är i sysselsättningsfasen kan vi konstatera att en stor andel av dem har en dokumenterad funktionsnedsättning, nedsatt arbetsförmåga. Många är äldre. Många har dålig skolunderbyggnad med endast grundskola. Ett antal har kombinationer av riskfaktorer. Då måste vi fråga oss vad vi ska göra. Är det inte bättre att få en aktivitet hos en seriös anordnare, där man får kontakt med arbetslivet och får visa vem man är som person, än att stå utanför arbetslivet?

Tittar vi på var personerna i sysselsättningsfasen befinner sig ser vi att av de 8 800 arbetsplatser som dessa personer befinner sig på har 70 procent endast en person. Därför är det som Raimo Pärssinen för fram ganska cyniskt, att det skulle vara fråga om någon sorts ekonomisk vinning. Det är inte därför ideella föreningar och stiftelser hjälper en långtidsarbetslös person att hitta vägar tillbaka. 21 procent av anordnarna tar emot två till fem deltagare.

Vi behöver fler snarare än färre som vill hjälpa människor att komma tillbaka. Tittar vi på era förslag, Raimo Pärssinen, ser vi att ni i er budget inte har utrymme för att ge alla de 30 000 personerna avtalsenlig lön, ett riktigt lönearbete. I så fall får ni omprioritera lite grann, för de platserna finns inte i er budget just nu.

Anf. 71 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Herr talman! Före uppehållet hade vi en situation där oppositionen förklarade för ministern hur arbetsmarknadsläget är för ungdomar. Arbetsmarknadsministern har naturligtvis en klar bild av hur arbetsmarknaden för ungdomar ser ut. Allt annat vore otänkbart. Det är just det som är problemet, att arbetsmarknadsministern vet hur det är, att 120 000 ungdomar varken arbetar eller studerar. Och ändå händer inte mycket.

De insatser som regeringen gör, som jag nämnde tidigare, är dyra och ineffektiva. Ja, regeringen eller Arbetsförmedlingen har tagit fram verktyg, men man kan inte hamra med en såg. Det är det som ministern inte

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

riktigt vill ta till sig vare sig i dag eller alla de andra gångerna vi har diskuterat frågan. I stället talar man om allt bra som man har gjort. Man väljer att beskriva något som man själv vill få sagt.

Trots att vi har en ny skollag har vi i dag en sådan situation att ungdomar hoppar av från gymnasieskolan. Detta har jag diskuterat med utbildningsministern. Men det är ingenting som han vill ta tag i.

Det som jag tycker är oroande är att jag hör där ute att det börjar bli socialt accepterat att gå till socialen och att det börjar bli socialt accepterat att vara arbetslös. Jag tycker att det är viktigt att ministern verkligen talar med ungdomar som har varit långtidsarbetslösa. Deras bild behöver synliggöras, så att de inte bara är en grupp ungdomar som vi alltid talar om. Man måste verkligen förstå hur situationen är.

Anf. 72 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag ställde en fråga till arbetsmarknadsministern om vad hon tänker göra för att följa riksdagsbeslutet om att stoppa fas 3. Jag har ställt den frågan i varje inlägg. Nu börjar jag ana ett slags svar, nämligen att Hillevi Engström egentligen är ganska nöjd med fas 3 och inte tänker följa riksdagsbeslutet. Det är i och för sig ganska anmärkningsvärt att hon vägrar att följa ett riksdagsbeslut. Men nu är hon ganska nöjd med det. Hon svarar inte på min fråga, men hon talar om att detta är rätt hyfsat. Trots att dessa personer inte har något betalt, trots att det är arbetsgivaren som får betalt, och trots att det tränger ut ordinarie arbeten är Hillevi Engström relativt nöjd med fas 3. Vi har i debatten fått höra att detta inte var meningen. Det var bara till för dem som absolut inte hade någonting annat. Men nu växer fas 3 hela tiden och är nu i stort sett den största arbetsgivaren.

Men Hillevi Engström tänker inte följa riksdagsbeslutet. Var gärna tydlig med det i ditt sista inlägg, ministern, om det verkligen är så att du inte tänker följa det utan är ganska nöjd!

Sedan säger Hillevi Engström att det ändå har gått ganska bra eftersom 200 000 fler har fått jobb. Men man måste räkna alla på arbetsmarknaden. Man kan inte tricksa med siffror och plötsligt inte räkna hur många procent det är. Man kan inte dölja arbetslösheten på det sättet och säga att man nu bara räknar de personer som fanns förr i tiden och att man inte räknar alla. Det måste man göra om man ska vara seriös.

Sedan tar Hillevi Engström Trollhättan som exempel. Där har vi 16–17 procents arbetslöshet och en ungdomsarbetslöshet på 30 procent. I Västra Götaland har antalet ungdomar som har blivit instoppade och inlåsta i fas 3 fördubblats. Detta duger inte, Hillevi Engström.

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! När vi talar om de ungdomar som varken arbetar eller studerar är det ett bekymmer i Sverige men även runt om i andra länder. Det finns många olika skäl till det. Det finns ungdomar som reser jorden runt, och det är de väl förunnat. Men det finns också ungdomar som är hemma, som blir passiviserade och som inte får någon hjälp någonstans. Det finns ett stort bekymmer med dem. Där gör kommunerna på olika sätt, vågar jag säga. Vissa har ganska bra koll och har hjälp och stöd att ge till denna grupp, medan andra inte gör någonting. Därför är den utredning som Ann-Marie Begler nu gör viktig. Hon ska se över vad vi kan

göra för att hjälpa dessa ungdomar mer. Jag menar att vi bland annat måste försöka nå ungdomarnas nätverk och föräldrar. Även om vi talar om unga vuxna som är 18 år måste vi få hela nätverket att agera och hjälpa till.

Det finns saker som man kan göra. Problemet är ibland att när dessa ungdomar inte har försörjningsstöd kan kommunen inte trycka på och tvinga in dem i aktiviteter och inte heller om de är på Arbetsförmedlingen och inte har en handlingsplan och inte kommer. Då måste man jobba med andra motiverande insatser. Det är en stor och svår utmaning för kommunerna. Men det är en viktig fråga för framtiden eftersom dessa ungdomar har hela sitt arbetsliv framför sig. Det är inte en helt lätt nöt att knäcka eftersom detta är ungdomar som ofta har hoppat av redan i grundskolan och som är försörjda och bor hemma men lever ett liv utanför det vanliga samhället. Det tar jag på mycket stort allvar.

Avslutningsvis vänder jag mig till Monica Green. När jag var i Trollhättan i går och talade med kommunen och företagen fick jag höra att man jobbar mycket aktivt. Man har en hög ungdomsarbetslöshet. Man försöker titta på de behov som finns och kommer med förslag om till exempel handledarstöd. Det är sådant som jag och finansministern nu tittar på tillsammans med arbetsmarknadens parter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

16 § Svar på interpellation 2012/13:57 om effektivare arbetsförmedling

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att arbetsförmedlarna ska få mer tid till företagskontakter och därmed kunna skapa större möjligheter för arbetssökande att få ett jobb.

Jag håller med om att Arbetsförmedlingens arbetsgivarkontakter är strategiskt viktiga för att uppnå en väl fungerande matchning på arbetsmarknaden. Att arbetsförmedlarna har breda kontaktnät med det lokala näringslivet är grundläggande för att säkra tillgången till arbetsplatsförlagda insatser. På så sätt kan arbetsförmedlarna även informera om personer som arbetsgivaren annars inte skulle välja att anställa i första hand.

Arbetsförmedlingen har därför i uppdrag att fortsätta utveckla sina arbetsgivarkontakter för att stödja personer med svag förankring på arbetsmarknaden och underlätta för de arbetsgivare som har svårt att rekrytera.

Regeringen har ökat Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för att öka handläggartätheten. Förutom att det leder till att arbetssökande får möjlighet till fler personliga möten ger det arbetsförmedlarna större utrymme för arbetsgivarkontakter.

Resultatet har också blivit att arbetsförmedlare ägnar mer av sin tid åt arbetsgivare. Självklart är varken andelen tid eller antalet kontakter det som ytterst är det viktiga, utan att det leder till att arbetsgivare lättare hittar rätt kompetens och att arbetssökande får jobb.

Anf. 75 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Ministern säger i svaret att det är viktigt med företagskontakter. Man kan nästan säga att företagskontakter är A och O för arbetsförmedlarens arbete. Så långt kan jag hålla med ministern.

Eftersom vi inte har ministerstyre i detta land kan ministern inte peka på myndigheterna och säga vad de ska göra. Den form som man har för att justera myndigheterna är regleringsbrev. Man skriver regleringsbrev till myndigheterna.

Just till den myndighet som vi nu talar om, Arbetsförmedlingen, skrevs ett regleringsbrev på 27 sidor. Det är ganska omfattande saker som man behöver göra inom myndigheten för att uppnå de mål som regeringen och riksdagsmajoriteten vill att myndigheten ska uppnå. I detta regleringsbrev på 27 sidor nämns arbetsgivarkontakter med 168 tecken. På 27 sidor är det inte ens tre rader om arbetsgivaransvar och hur viktigt det är att jobba med företagskontakter.

Då frågar jag: Varför har en del företag problem med matchningen på arbetsmarknaden? Det är inte underligt när regeringen skriver tre rader om denna viktiga roll som Arbetsförmedlingen ska spela. Då får vi en situation där många arbetsgivare säger att de har jobb och möjlighet att växa men att de inte har någon arbetskraft. Det kan inte någon.

Arbetsförmedlare får i uppdrag att producera massvis med beslut. Det handlar om mycket byråkrati. Säkert blir pappersindustrin glad för det. Men i det övriga samhället behöver man inte vara lika glad eftersom Arbetsförmedlingen inte uppnår det som den behöver göra.

Herr talman! Det är mycket viktigt att vi har en arbetsförmedling som har kontakter med arbetsgivare – vardagliga sådana, där arbetsförmedlare kan ha en förtroenderelation med de lokala näringsidkare som finns i kommunerna runt om i landet. Det är A och O för den verksamhet Arbetsförmedlingen står för. På varje arbetsförmedling borde det egentligen stå där man kommer in: Vi förmedlar jobb. Det är det som borde stå där man kommer in, så att både arbetsgivare och arbetssökande vet vad verksamheten är till för. Nu är det otydligt.

Det är till och med otydligt i regleringsbrevet. Det står bara tre rader på 27 sidor om det viktigaste uppdrag Arbetsförmedlingen borde ha, nämligen arbetsgivarkontakter.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar för interpellationen, och jag kan hålla med. Jag har ingen annan uppfattning i denna fråga över huvud taget.

Vi har bara två kundgrupper hos Arbetsförmedlingen. Det är arbets-sökande, och det är arbetsgivare. Det är oerhört viktigt att fler arbetsgi-vare anlitar Arbetsförmedlingen, och det är viktigt att arbetsförmedlarna aktivt dammsuger arbetsplatserna i det lokala samhället på de dolda job-ben – de som arbetsgivarna inte ens har tänkt sig att tillsätta. Det är då man hittar de duktiga arbetsgivarna som kan ta in en ung person, till exempel med ett särskilt anställningsstöd. Man kan hitta den där praktik-platsen. Det är alltså oerhört angeläget.

Det är också viktigt att det har skett ett förbättringsarbete, men jag är ändå inte nöjd. Det har skett ett förbättringsarbete såtillvida att man er-bjuder företagen en egen, personlig kontaktperson på Arbetsförmedling-

en. Man har ökat öppettiderna och tillgängligheten. Man jobbar mycket mer med rekryteringsträffar och mässor. Man erbjuder searchmöjligheterna så att en arbetsgivare som söker personal kan få till exempel tre arbetssökande som förslag i stället för att få kanske 30 ansökningar, vilket är svårt att hantera.

Man har enligt delrapporten ökat arbetsgivarkontakterna från 25,5 procent av sin arbetstid till 28,2. Jag är ändå inte nöjd, för jag menar att det inte bara handlar om procentuella siffror. Det handlar om relationer och förtroenden och om att bygga upp dessa långsiktigt. Jag kan försäkra interpellanten om att det i regleringsbrevet inför nästa år kommer att vara ett ännu tydligare fokus på just arbetsgivarkontakter. Det kommer antagligen att vara ett helt specifikt stycke.

Det är viktigt också av andra skäl, nämligen för att bygga upp ett förtroende för förmedlingen. Vi skriver i budgetpropositionen för nästa år att Arbetsförmedlingen måste bli bättre på samverkan med kommunerna, med arbetsmarknadens parter, med omställningsföretag och förstås med arbetsgivare i partssamarbete men också med företag. I denna fråga har jag alltså ingen annan ambition än att förmedlingen måste bli ännu bättre. De har gjort en del, och de kan göra ännu mer.

Det pågår också olika mycket framgångsrikt arbete på de 325 kon-toren. Vissa är oerhört framgångsrika – det är arbetsförmedlare som brinner för uppdraget – och på andra har man inte kommit riktigt lika långt. Det är alltså en mycket angelägen fråga för mig och regeringen.

Anf. 77 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Det gläder mig att det i nästa regleringsbrev blir mycket mer om arbetsgivarkontakter än i årets regleringsbrev. Arbetsgivarkontakter får nämligen inte vara ett kampanjarbete för Arbetsförmedlingen, utan det måste vara ett vardagsarbete. Det måste man ha varje dag. Har man inte företagskontakter och goda relationer med det lokala näringslivet har man som arbetsförmedlare ingen möjlighet att hjälpa arbets-sökande eller hjälpa den andra kundgruppen, arbetsgivare, med att hitta rätt kompetens.

I slutändan kan man heller inte ha ett bra prognosarbete. Arbetsför-medlingen har haft väldigt hög kvalitet på prognosarbetet. Det kan man inte heller ha, för hur ska man kunna göra prognosarbete och arbets-marknadsutsikter – se vad som finns framöver – om man inte har kontakt med företagen och näringslivet? Det är mittpunkten och det grundläg-gande för en arbetsförmedling, eftersom en arbetsförmedling köper ut-bildningar och bygger hela det utbildningsutbud den har på de prognoser den själv gör. Hela systemet, hela meningen med Arbetsförmedlingen, faller alltså om man inte har företagskontakter.

Därför tycker jag att det är oerhört viktigt att det i nästa reglerings-brev, vilket ministern nu lovar, kommer att finnas mycket tydligare vad Arbetsförmedlingen behöver göra när det gäller företagskontakter.

Ministern var inne på att det kan se olika ut från förmedling till för-medling och från anställd till anställd. Därför är det när myndigheter rekryterar också viktigt att även de som har varit småföretagare får möj-lighet att söka jobb och tycka att det är intressant, för det breddar möjlig-heten för Arbetsförmedlingen. Även som har varit fackligt aktiva kan söka jobb, för det breddar också möjligheten för arbetsförmedlare att få

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

ett större kontaktnät. Man kan på det viset ”köpa” sig den kompetens man behöver för att få ett bättre nätverk bland företagare.

Som sagt, herr talman: Det är oerhört viktigt. Det kanske kommer att leda till att anställda i myndigheten mår bättre än vad de senaste undersökningarna visar. De anställda mår inte riktigt bra på myndigheten, kanske för att man upplever att meningen med arbetet inte passar ihop med det man blir ålagd att göra.

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag kan understryka att frågan om de två kundgrupperna hos Arbetsförmedlingen, det vill säga arbetssökande och arbetsgivare, är väldigt viktig.

På alla dessa kontor jobbar det väldigt duktiga förmedlare. Jag har träffat många. Det är 13 000 personer, och man jobbar på väldigt olika sätt med arbetsgivarkontakter. Vissa sätt är såklart mer framgångsrika än andra. Nu när vi har till exempel långtidsarbetslösa ungdomar – vi talade om det i en tidigare debatt här – som har varit länge i jobb- och utvecklingsgarantin tror jag också att det är oerhört viktigt att se att det i ett lokalsamhälle oftast finns många bra företagare som skulle vilja ge ungdomar chansen.

Det är dem arbetsförmedlarna måste hitta och fråga om de kan hjälpa till med att ge en ungdom hans eller hennes kanske första jobb någonsin – det kan vara ett par månader eller en längre period – till en väldigt låg kostnad. Jag vet att flera företag då skulle vilja hjälpa till. Det gäller dock att hitta dessa good guys, och det gör man genom att söka upp dem. De kommer inte att komma självmant till Arbetsförmedlingen och erbjuda sina tjänster.

Det är alltså ett väldigt viktigt strategiskt uppdrag för Arbetsförmedlingen att jobba mer och bättre med arbetsgivarkontakter. Jag tror också att det handlar om att stärka legitimiteten och förtroendet bland vanliga människor. Arbetsförmedlingen har ett stort och svårt uppdrag i en kraftig lågkonjunktur, och jag vet att det finns arbetsförmedlare som brinner för sitt uppdrag. Det är dock bekymmersamt när man ser att de är under stor och kraftig press och att Arbetsförmedlingen aldrig levererar ett bra resultat.

De kan bli bättre, men det är många som är väldigt bra och som gör sitt yttersta för att hjälpa arbetslösa att komma i jobb. Där tror jag att vi har ett gemensamt ansvar att inte sänka personer som vill andra människor väl utan lite grann ge dem en klapp på axeln ibland. Det är de väl värda, tycker jag. Det är det jag möter när jag är ute på mina resor.

Anf. 79 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Nu har jag hittat något där vi är ytterligare överens, och det är att arbetsförmedlare *vill* hjälpa. De vill inte hjälpa bara arbetslösa, vilket egentligen är deras jobb om man förenklar det, utan även den lokala näringen.

Där är det viktigt att inte med centrala påbud från huvudkontoret i Stockholm eller från Arbetsmarknadsdepartementet bestämma hur man ska jobba i vartenda område ute i Sverige. Sverige ser ju olika ut i olika delar av landet. Bara i mitt hemlän ser till exempel Timrå och Sundsvall,

som är grannkommuner, inte likadana ut. Det beror på att Sundsvall är fem gånger större än vad Timrå är.

Man har andra traditioner i det samhället när det gäller näringsliv, kommun och allt annat runt omkring där Arbetsförmedlingen ska verka. Därför är det viktigt att från både arbetsmarknadsministerns sida och Arbetsförmedlingens sida centralt uppmuntra medarbetare som gör ett bra jobb där, lyfta fram dem och ge goda exempel på hur man kan jobba och, som jag sade i ett tidigare inlägg, bredda rekryteringen. Då kan Arbetsförmedlingen klättra upp på listan över nöjda kunder och ge mer värde i samhället.

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill tacka för debatten. Det var viktigt att vi hade den här debatten. Som sagt, nöjda kunder kommer tillbaka. Nöjda arbetsgivare anlitar Arbetsförmedlingen igen och ställer upp igen. Vi behöver alla goda krafter för att vi ska kunna få en lägre arbetslöshet och ett bra samarbete. Vi ska uppmuntra duktiga arbetsförmedlare så att de känner att de gör en viktig samhällsinsats och stärka legitimiteten. Tack för en bra diskussion!

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2012/13:69 om jämställdhet

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat statsrådet Nyamko Sabuni vad ministern och regeringen gör för att öka jämställdheten i arbetslivet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen har under både föregående och innevarande mandatperiod genomfört stora satsningar. Nästan 1 miljard kronor har under denna mandatperiod anslagits till särskilda jämställdhetsinsatser. Samtidigt bedriver regeringen ett långsiktigt och systematiskt arbete för att de jämställdhetspolitiska målen ska genomsyra regeringens politik inom samtliga ansvarsområden.

Det är sant, som Raimo Pärssinen säger, att kvinnors situation inom många områden är sämre än männens. Det finns fortfarande avsevärda problem kvar att lösa innan ett jämställt arbetsliv är uppnått. Jag menar också att utvecklingen går alltför långsamt.

Regeringen har därför tillsatt en delegation för jämställdhet i arbetslivet. Delegationen ska sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet och de förhållanden som ligger till grund för skillnaderna. Delegationen ska också stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas och lämna förslag på insatser som kan främja jämställdhet i arbetslivet och minska lönegapet mellan kvinnor och män. Delegationens uppdrag ska slutligt redovisas senast den 24 oktober 2014.

Den tudelade arbetsmarknad som råder i dag är *en* förklaring till många av de skillnader som finns kvar mellan mäns och kvinnors villkor

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

i arbetslivet. Stora ansträngningar måste göras bland annat inom skolan för att främja en utveckling där pojkar och flickor uppmuntras att välja utbildningsvägar och yrken utan fördomar om vad som kan uppfattas som kvinnligt eller manligt. För detta krävs långsiktiga insatser. Men det behövs också omedelbara riktade insatser med fokus på kvinnors arbetsliv och särskilda arbetsmiljörisker. Regeringen har tagit initiativ till ett antal sådana insatser.

Arbetsmiljöverket har getts i uppdrag att utveckla och vidta åtgärder för att minska riskerna för att kvinnor slås ut från arbetsmarknaden på grund av arbetsmiljörelaterade problem och besvär. Uppdraget, som ska pågå under perioden 2011–2014, ska fokusera på insatser för att förebygga belastningsskador. Totalt har 20,5 miljoner kronor avsatts för genomförandet.

Arbetsmiljöverket har också åren 2009–2011 haft särskilda uppdrag när det gäller att ur ett jämställdhetsperspektiv öka kunskapen om kvinnors risker för hot och våld i arbetslivet och att genomföra åtgärder för att minska riskerna.

Regeringen har uppmärksammat att det finns skillnader när det gäller beviljandegraden av arbetsskadelivränta. Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, har på regeringens uppdrag granskat detta. ISF har kommit fram till att skillnaderna till största delen består i att män och kvinnor finns inom olika delar av arbetsmarknaden. Inom samma yrkesområde är beviljandefrekvensen i stort densamma. En möjlig förklaring till de skillnader som finns är att kunskapen om kvinnors arbetsmiljörisker är mindre. Regeringen har därför gett Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, i uppdrag att göra kunskapsöversikter beträffande arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom och särskilt beakta kvinnors arbetsmiljöer. De första projekten beräknas bli klara under 2013.

Jag kan försäkra Raimo Pärssinen att jämställdheten är en mycket viktig och prioriterad fråga för regeringen.

Anf. 82 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Jag måste säga att det finns bra saker i det här svaret. Vi kan inte alltid i oppositionen säga att allt är fel, utan det finns även bra saker, till exempel att man har tillsatt en jämställdhetsdelegation. Den var i utskottet och beskrev sin blivande verksamhet på ett alldeles utmärkt sätt. Det är också bra att man satsar extra pengar på kvinnors arbetsmiljö. Det är välkommet.

Frågan är om det räcker.

Vi ska komma ihåg att det växer fram en arbetsmarknad som är vildvuxen och som delvis finns inom gränslandet. Förr gick man med mössan i handen och sökte jobb om man ville jobba en dag, som en så kallad daglönare. I dag är det hemskt vanligt, speciellt bland kvinnor, att man med en mobiltelefon i handen väntar på att det ska ringa. Jag känner många kvinnor och många ungdomar som har just den här situationen.

För att klara de stora arbetsmiljöfrågorna på ett riktigt sätt måste det finnas en färdig infrastruktur för det. Därför tycker jag att det är olyckligt att regeringen säger nej när vi vill satsa mer pengar på Arbetsmiljöverket. Vi har i vår budget lagt mer pengar på att forska mer om kvinnors arbetsmiljö, ett långsiktigt arbete. Vi tycker att det är synd att man från

regeringens sida inte lyssnar på oss när vi säger att vi vill ha en mer samlad forskning kring arbetsmiljöfrågor, då med inriktning på kvinnors arbetsmiljöer. Vi tycker vidare att det är synd att regeringen inte lyssnar när vi säger att de regionala skyddsombuden gör ett stort och bra arbete när det gäller arbetsmiljö och att vi kunde satsa mer på de regionala skyddsombuden.

Visstidsanställningarna har ökat kraftigt efter regeringens förändringar i lagstiftningen. Det betyder att den som är visstidsanställd – och det är ofta kvinnor som är det, de jobbar deltid och viss tid – får sämre löneutveckling, sämre semestervillkor, lägre sjukpenning och sämre a-kassa. Eftersom man kan rulla med ett system med visstider leder det till att det finns många kvinnor i framtiden som, med det system vi har i dag, Hillevi Engström, kommer att gå ut som fattigpensionärer. Det var en sak som Jämställdhetsdelegationen tog upp med oss på vårt utskottssammanträde.

Vi tycker att det är synd att regeringen säger nej till att ändra tillbaka diskrimineringslagen när det gäller lönekartläggning. Det har visat sig att lönekartläggning är ett utmärkt instrument. Av Sveriges kommuner som genomförde en lönekartläggning var det ungefär hälften som hittade löneskillnader men inte riktigt förklaringar till varför dessa skillnader fanns mellan kvinnor och män.

Vi har våra fackföreningar som Vision, Saco och Unionen som hela tiden vittnar om att lönekartläggning är viktig att ha varje år. Därför tycker vi att det är synd att Hillevi Engström inte lyssnar när man vill förbättra lagstiftningen med avseende på att göra lönekartläggning och jämställdhetsplaner varje år. Det är ett system som fungerar. I dag är det så att en man som arbetar får 3,6 miljoner kronor mer än en kvinna under ett arbetsliv.

Anf. 83 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Jag har hört Hillevi Engströms svar.

Vi talar om att det är skillnader när det gäller kvinnor och män i arbetslivet, men vi ser också att det är skillnader när det gäller vägen tillbaka till arbete.

När det gäller arbetslivsinriktade åtgärder verkar det finnas en tendens att kvinnorna går lite olika vägar med förberedande åtgärder, arbetsprövningar och så vidare. Men sedan är det männen som får de renodlade åtgärderna, till exempel en yrkesutbildning. De ligger också i framkant när det gäller att anställas med lönebidrag.

Kvinnorna börjar liksom redan på den missgynnade sidan. Och visst ska kvinnor ha samma möjligheter till rehabiliterande åtgärder för att återfå arbetsförmåga och få en möjlighet till anpassade anställningar med eller utan lönebidrag.

Då undrar jag: Vad avser regeringen att göra åt dessa skillnader?

Anf. 84 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag hade inte för avsikt att gå in i den här debatten, men jag tyckte att svaret var lite intressant.

I svaret säger ministern att stora ansträngningar måste göras bland annat inom skolan för att främja en utveckling där pojkar och flickor uppmuntras att välja utbildningsvägar och yrken utan fördomar om vad

som kan uppfattas som kvinnligt och manligt. Det är något som jag kan hålla med om. Men då har jag en konkret fråga till arbetsmarknadsministern.

Vi vet att det kommer att finnas ett stort behov av arbetskraft inom äldreomsorgen. Vi vet också hur det ser ut i äldreomsorgen. Äldreomsorg är ett väldigt fint arbete om man trivs med det. Man får jobba med människor och får känna att man gör en verklig insats för andra som kanske har levt ett långt liv. Men hur ska man då få männen eller pojkarna att se detta som ett framtidsjobb – det är ju faktiskt ett framtidsjobb – när regeringen inte tycker att det är viktigt att satsa på heltider, inte vill tala om detta med delade turer och har en finansminister som står och talar om att löneläget är alldeles för högt på kommun- och landstingssidan? Det är ju kommuner och landsting som betalar ut äldreomsorgens löner.

Vi vet också att det är väldigt många kvinnor, eftersom det är kvinnor som jobbar där i dag, som får finna sig i att vänta på ett telefonsamtal eller ett sms för att kunna få några extra timmar på sin ofrivilliga deltid.

Vi har också en barnomsorg som inte riktigt är utbyggd efter behovet för dem som jobbar inom exempelvis äldreomsorgen, för i äldreomsorgen jobbar man sju dagar i veckan, dygnets alla 24 timmar. Oavsett om det är lördag, söndag eller kvällar behöver man barnomsorg. Vi vet att många kvinnor talar om att de pusslar ihop sina barnomsorgstider med släkt, vänner eller grannar.

Vi socialdemokrater tycker att det är oerhört viktigt med jämställdhet och lägger också fram förslag som förbättrar kvinnors möjligheter att delta i arbetslivet, bland annat barnomsorg på obekväm arbetstid. Nu vet jag att regeringen också gör det, men på fyra år satsar ni lika mycket som vi gör redan nästa år.

Min fråga är: Hur ska ministern få män och pojkar att söka sig till äldreomsorgen, när de får finna sig i ofrivilliga deltider och vi har en minister som säger att löneläget är för högt? Vi vet att man tycker att man är lågavlönad där, och jag vet att man är lågavlönad där. Delade turer, som var något som man försökte jobba bort tidigare, är väl så bekant för dem som jobbar i äldreomsorgen i dag.

Man kan fundera på hur det i ett modernt samhälle går att förena arbetsliv och familjeliv med sådana arbetstidsscheman. Men ingenting av det här har jag hört arbetsmarknadsministern tala om i dag eller tidigare och inte heller någon annan.

Anf. 85 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jämställdhet är väldigt viktigt. Vi har kommit en bit på väg i Sverige, men vi har en lång väg kvar att vandra.

Makten är också väldigt ojämnt fördelad. Här i riksdagen är det ganska bra. I regeringen är det fler kvinnor än män. Men att det inte alls ser ut så ute i samhället vet vi mycket väl. Det är därför som vi har strategin, som har funnits under lång tid i regeringens arbete, att jämställdhet ska genomsyra alla förslag som vi lägger fram. Det är ingenting som är uteslutande jämställdhetsministerns ansvar, utan tvärtom fördelas det på väldigt många olika politikområden.

Jämställdhet för mig börjar i hemmet. Det är där vi måste börja med de små barnen. Det är ett långsiktigt påverkansarbete, för barn gör som föräldrarna gör. I ett samhälle där kvinnorna tar den större delen av det

obetalda hemarbetet, är de som jobbar deltid, tar tillfällig föräldrapenning för vård av barn, vårdar sina äldre och så vidare är det antagligen det mönster som våra barn kommer att ärvä.

Jag är övertygad om att man kan göra ganska mycket med politiska medel. Men man kan inte göra allt, utan mycket handlar också om att vara förebild. Och det handlar väldigt mycket om att både pojkar och flickor ska pröva på olika delar så att de kan göra individuella val och bli sedda som de personer som de faktiskt är.

Jag läste i tidningen häromdagen om ett leksaksföretag som nu har börjat göra reklam som visar att man kan köpa en dockspis till en pojke i julklapp. I Sverige tycker vi att det är alldeles självklart och naturligt, medan man i England tycker att den där reklamen går inte att skicka ut till föräldrarna. Den inte är bra, för pojkar ska ju vara som pojkar är.

Vi har kommit ganska långt men inte tillräckligt långt.

Jag skulle vilja ta upp tråden med äldreomsorgen. Där är det vi politiker som ofta sitter och beslutar i våra kommuner. Där kan vi börja på vår egen hemmaplan. Bland annat i alliansstyrda Stockholm, men också i socialdemokratiskt styrda kommuner, har man erbjudit sina medarbetare rätten till heltid. Låt oss börja i de 290 kommunerna, där vi själva bestämmer, och i landstingen att ge bättre förutsättningar för anställda. Det är sådana saker som gör att man vill arbeta i de branscherna.

Kommuner och landsting kommer att ha ett rekryteringsbehov på fler än 400 000 personer fram till 2020. Där kommer många att kunna få en anställning. Vi kommer att behöva arbetskraft inom vården, och där behövs det framför allt fler män.

Jag vill också säga något om jämställdhetsdelegationen. Något som har varit riktigt roligt i arbetet med att rekrytera deltagare har varit det enormt stora intresset. Till exempel har vi LO:s ordförande där. Jag tänkte för mig själv att han antagligen inte kommer att ha tid och lust att vara med i delegationen när han blir LO-ordförande men jojomensan, han ville gärna vara med. Där kommer SKL:s ordförande, som inte ens var tillfrågad, och säger: Jag vill gärna vara med. Det är alltså ett stort engagemang i den här gruppen människor från näringsliv, akademi, fack och arbetsgivare. Det är i alla fall ett startskott till att tänka lite nytt.

Vi kommer att tvingas bli bättre som arbetsgivare om vi ska kunna rekrytera och behålla anställda inom viktiga välfärdssektorer. Den krismentalitet som nu finns är också positiv på så sätt att den kommer att innebära att arbetsgivare tar ett större ansvar. Och kvinnor kommer att kräva, och också män, att de ska kunna leva på sin lön, även om de jobbar inom till exempel äldreomsorg och förskola.

Jag tycker att vi har kommit en bit på väg. Jag är såklart långt ifrån nöjd, men vi kommer så sakteliga att ta steg framåt om vi vågar och vill.

Anf. 86 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Tack återigen för svaret, Hillevi Engström!

Det finns massvis med saker att ta upp här när det gäller belastnings-skador och när det gäller arbetsinnehåll som kvinnor tvingas ha i ganska enkla jobb som sliter ut med repetitiva rörelser och så vidare.

Det finns en sak som jag skulle vilja trycka på här nu, och det handlar om anställningsformerna. Det finns så många, och det har vi sett på tv nu när SVT uppmärksammat det, som inte får fast anställning nu utan rullar

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

vidare i en tillfällig anställning. Det finns så många som är anställda på noll procent, det vill säga att jag är kontrakterad att komma om ni ringer. Det är många ungdomar och många kvinnor som försöker få ihop sin ekonomi och sin vardag genom att försöka jaga timmar, de så kallade timmisarna.

Det vore välgörande om vi kunde få en överenskommelse i riksdagen och sopa bort möjligheten för arbetsgivare att ständigt, gång efter gång, anställa tillfälligt.

En annan sak är kvotering till bolagsstyrelser. När man ute i Europa säger att det vore lämpligt med kvotering leder Sverige motståndet mot denna fråga som har dragits i riksdagen i så många år. Det handlar också om kvinnor. Kan vi få fler kvinnor i verkställande ledningar skulle det betyda mycket för hela verksamheten, oavsett verksamhet, när det gäller synen på arbetsmiljö. Här tror jag att kvinnor har mycket att bidra med.

Varför, Hillevi Engström, säger ni nej till det? Det kan jag inte riktigt förstå. Konsensus växer ju fram. Visst kan man slå sig ihop med David Cameron i England och säga nej, men det vore konstigt om vi vill kunna säga att Sverige ligger långt fram när det gäller jämställdhet. Det går inte ihop med att säga nej till att få in fler kvinnor i ledande positioner.

Jag vill att Hillevi Engström också kommenterar lönekartläggningen. Varför inte ha ett system där man gör det vid lönerevisionen varje år? Då rullar det på. Hillevi Engström har varit fackligt aktiv i polisen och vet att det är lätt att göra detta vid varje lönerevision.

Det visar sig nämligen att det finns strukturella skillnader där kvinnorna är förlorare. När vi hade detta system årligen lyfte det upp många kvinnor och fick bort oskäligen löner.

Det handlar om två viktiga saker. Dels har vi ett signalsystem via bolagsstyrelserna. Det är viktigt att föra in mer kvinnlig kompetens i ledningsorganen.

Dels måste vi se till att städa undan de rullande visstidsanställningarna. Det är ett otyg. Det är inte roligt att ringa sin dotter och fråga om hon kommer hem till helgen och få svaret: Jag vet inte; jag kanske kan få jobba någon timme.

Man får inte ihop livet, Hillevi Engström. Sveriges unga kvinnor och medelålders kvinnor ska inte vara den flexibla svansen för att klara konkurrensen. De ska inte få betala priset för det. Låt oss ge dem ett värdigt liv och rensa bort visstidsanställningarna.

Anf. 87 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Det kanske gick arbetsmarknadsministern förbi, men jag ställde en fråga förut. Jag tar den igen, för jag tyckte inte att jag fick något svar.

Det gäller de kvinnor som inte får samma möjligheter som män när det gäller arbetsinriktade rehabiliteringsåtgärder. Tycker ministern att det ska göras något åt dessa ojämlika förhållanden när det gäller arbetslivsinriktad rehabilitering och arbetsrehabiliterande åtgärder? I så fall vad och hur?

Anf. 88 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag upprepar också mina frågor till arbetsmarknadsministern, för jag fick inte heller svar. Hur får vi fler pojkar intresserade av

att jobba med framtidsyrkena inom äldreomsorgen? Hur får vi fler män till äldreomsorgen? Vilka konkreta politiska förslag har ministern?

Jag håller med ministern om att hemmet kan vara en förebild. Men tittar man ute i yrkeslivet finns det inte särskilt många manliga förebilder inom äldreomsorgen.

Jag reagerade på att ministern sade att de kommer att kräva en lön att kunna leva på. Kvinnor och män har redan i dag rätt till en lön att kunna leva på. Det ser dock inte ut så i dag, trots att det borde ha varit så för länge sedan.

Men vad var nästan det första regeringen gjorde när man tog över makten för sex år sedan? Jo, man tog bort lönekartläggningen som vi hade varje år på företag med tio anställda eller fler. I stället skulle det göras vart tredje år på företag med 25 anställda eller fler. Många företag försvann då från lönekartläggningen.

Vart tredje år är inte heller bra. Ska man träna på något blir det ganska jobbigt att göra det bara vart tredje år. Ska man dessutom upptäcka fel och brister måste man göra det fort.

Jag ställer åter min fråga: Hur får vi fler män till framtidsyrkena inom äldreomsorgen?

Anf. 89 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Det är fantastiskt att vi debatterar jämställdhet också i dag och inte bara på internationella kvinnodagen den 8 mars. Det gläder mig mycket.

För mig som moderat betyder det mycket att både män och kvinnor har frihet. Jämställdhet är därför en viktig fråga. Män och kvinnor måste kunna bestämma över sina egna liv och ha makt över sina egna liv. Därför vill jag påminna kammaren och de tittare som följer debatten om att det har skett en kraftsamling för jämställdhet sedan Alliansen tog makten 2006.

Tittar vi under 2012 kan vi se att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheter som bedrivs inom stat, landsting och kommun. Vi har främjat jämställdhet på arbetsmarknaden. Även jämställdhet i skolan har nämnts. Vi ska vidare öka kunskapen om kvinnors hälsa, motverka mäns våld mot kvinnor och så vidare.

Herr talman! Som nämnts i debatten är Sverige ofta ett föregångsland när det gäller jämställdhet. Jag håller dock med både interpellanten och ministern om att det finns mer att göra. Vi har till exempel ett lönegap, och det är skillnad i sysselsättningsgraden mellan män och kvinnor. Därför är arbetslinjen viktig. Oavsett om du är man eller kvinna måste du ha en lön så att du kan stå på egna ben. Du ska inte vara beroende av vare sig partner eller samhälle för att kunna försörja dig.

Jobbskatteavdraget innebär att alla har ytterligare en månadslön att leva på, och vi får inte glömma RUT och LOV. Jämställdhetsbonusen är också en del. Den har varit krånglig men har gjorts enklare.

Det finns dock mycket kvar att göra. Framför allt gäller det lönegapet och sysselsättningsgraden där det är skillnad mellan män och kvinnor.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 90 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag kunde inte riktigt hålla mig när vi kom in på jämställdhet och annat, framför allt inte när jag hörde Moderaternas Jenny Petersson.

Ann-Christin Ahlberg tryckte på en viktig fråga som det ska bli spännande att höra ministrerns svar på. Vi har ett stort behov av att rekrytera personal till offentlig sektor framöver, precis som ministern också tryckte på.

Det handlar mycket om att göra satsningar för att bryta könsmönstren ute på arbetsplatserna. Det har gjorts ganska bra försök under årens lopp.

Jag kommer från Motala i Östergötland, en kommun där man gjorde en aktiv satsning i mitten på 80-talet när vi hade en ganska stor industrikris. Man rekryterade män från teknikindustrin till vården. Många av de männen blev kvar under ganska lång tid. Men det bästa med det är att många av deras barn, av bägge könen, i dag jobbar inom vården. Det smittar av sig. Ministern var ju inne på att föräldrarollen är viktig både när det gäller yrkesval och studieval.

Jag hade för ett tag sedan en interpellationsdebatt med minister Sabuni angående utbildningar, framför allt vuxenutbildning och då arbetsmarknadsutbildning. Där har vi också ett stort bekymmer när det gäller jämställdhet. Där är det omvänt. Det är få män som i dag går vidare till arbetsmarknadsutbildning. Det skulle vara intressant att höra hur ministern ser på möjligheten till aktiva insatser när det gäller arbetsmarknadspolitiken för att bryta detta och få fler män att delta i arbetsmarknadsutbildningar. Nu när vi har en varselvåg som går över landet är det viktigt att med alla till buds stående medel få människor att ställa om till ett nytt arbetsliv. Den här gruppen kanske är särskilt svår att få att studera vidare. Det skulle vara intressant att få en kommentar till det.

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Vi står inför stora utmaningar. Kvinnor har i dag högre utbildning än män. Kvinnor söker sig gärna in på manligt dominerade yrkesbanor av en mängd skäl, inte minst på grund av att anställningsvillkoren är bättre i yrken där män dominerar. Vi kan också se ett oförklarligt lönegap. Även om man har samma utbildning, har jobbat lika länge och har samma erfarenhet skiljer det 5–6 procent i lön till männens fördel. Utmaningen ligger i att få män att söka mer otypiskt. Som Johan Andersson var inne på måste vi nu, när vi har en stor industrikris, få fler män att jobba inom vård- och omsorgsykten där vi har stora rekryteringsbehov. Då måste villkoren förbättras. Jag är alldeles övertygad om att det handlar om att erbjuda heltidsanställningar, utvecklingsmöjligheter, vidareutbildning och sådant som gör att man kan försörja sig på sin lön. I vår ekonomiska politik har vi genomfört jobbskatteavdrag med inriktning på låg- och medelinkomsttagare just för att människor ska få mer pengar kvar i plånboken.

I industrin säger man ibland att man har svårt att hitta ungdomar som vill jobba inom industrin. Vad kan det bero på? Antagligen på att ungdomarna aldrig har varit på en modern industri. De vet inte vad de jobben innehåller, hur komplicerade de är och hur välbetalda de är. Jag tror att den som har rekryteringsbehovet är bäst på att visa vad arbetsplatsen har att erbjuda. Det kan vara att erbjuda ungdomar sommarjobb, jobb på

helger och kvällar och att intressera dem för vårddyrken. Jag tror att det är svårt för oss. Vi kan tala om hur viktiga och bra jobb det finns inom äldreomsorgen, men det handlar framför allt om att få män att komma ut på praktikplatser. Jag nämnde tidigare ett exempel från Trollhättan med Torbjörn som hade varit ute på praktik på rättspsykiatri och nu var på en vårdcentral och sade att han äntligen kände att han gjorde något meningsfullt. Det var bra att vara Saabarbetare, som han var i 25–30 år, men det här kändes meningsfullt.

Det är sådana förebilder som behövs. Jag tror inte att vi kan vara de förebilderna. Där måste man nog göra mer.

Vi har diskuterat frågan om arbetslivsinriktad rehabilitering tidigare. Det är ett bekymmer. Det är en fråga som vi arbetar med. Ett problem med arbetsmarknadsutbildningen är att profilen har varit inom de områden där män jobbar, som inom tillverkning, som CNC-operatörer och liknande. Där sker det nu en förbättring med andra yrkesinriktningar. Vi måste helt enkelt göra på flera olika sätt. Jag är inte nöjd med att arbetsinriktad rehabilitering har den här ojämlikheten som är svår att förklara och svår att direkt göra något åt.

När det gäller anställningsformer har vi en modell i Sverige som vi alla ställer oss bakom. Det handlar om att parterna gör upp i kollektivavtal, och det handlar om att sluta avtal som blir attraktiva när det gäller löner och arbetstid och möjlighet att jobba heltid. Där tycker jag att parterna har ett stort och viktigt ansvar. Jag ser nu att flera kommuner och landsting erbjuder heltidsanställningar i större utsträckning. Det kommer att bli fler som gör det.

Jag tror att alla har en hemläxa att göra, såväl alliansstyrda kommuner som socialdemokratiskt styrda kommuner. Frågan är inte så enkel för kommunerna att lösa. De måste hitta ekonomiska lösningar så att de kan anställa personer som kan jobba på morgnar och kvällar utan att det blir delade turer. Det är inte helt lätt, men det får arbetsmarknadens parter ta ansvar för.

Anf. 92 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! När det gäller det sista som Hillevi Engström sade vill jag säga att anställningsformen ju har att göra med lagstiftning. Den är visserligen dispositiv och kan kompletteras med kollektivavtal, men grunden måste ligga i att vi har en lagstiftning som städar undan möjligheten för arbetsgivare att anställa tillfälligt gång efter gång. Vi har till och med blivit fällda av EU-kommissionen efter TCO:s anmälan när det gäller detta, så det måste vi göra något åt.

Jag vet inte om jag ska förvänta mig något svar på frågan varför Hillevi Engström inte tycker att det är någon bra idé att se till att vi får fler kvinnor i ledande positioner – fler kvinnor i styrelser och fler kvinnor i bolagsledningar, som tillför mycket med sin kvinnliga kompetens. Syftet är också att stärka jämställdheten inte bara i bolagsledningen utan också på verksamhetsgolvet. Jag har bett att få en kommentar till det. Jag hoppas få det i det sista inlägget.

Lönekartläggningen fungerar ju. Jag har inte fått svar på det heller. Om man har det regelbundet, vid lönerevision, kanske varje höst då man går igenom och hittar osakliga skillnader har man en chans att justera det.

Lönekartläggning är en del i diskrimineringslagen. Att införa en sådan enkel rutin igen skulle främja jämställdheten.

Om vi tittar på ett normalt arbetsliv för en man och en kvinna med de villkor som gäller i dag och tittar på den arbetstid männen har och den arbetstid kvinnorna har ser vi att skillnaden blir 3 600 000 kronor under ett arbetsliv.

Anf. 93 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Som jag nämnde tidigare syftar Moderaternas jämställdhetspolitik till att bryta det system som bevarar en orättfärdig fördelning av makt, resurser och möjligheter mellan könen. Men vi kan inte lagstifta om attitydförändringar. Där har vi alla ett arbete att göra.

Raimos viktigaste fråga verkar vara kvotering. Men det finns många viktigare saker att göra för att nå jämställdhet. Lönekartläggning ska definitivt göras, men det handlar också om vad man gör med den och hur man använder den. Att ha lönekartläggning varannan vecka eller varje år är inte det viktiga; det viktiga är hur vi använder lönekartläggningen. Där finns regler att följa.

Det finns både de som arbetar deltid frivilligt och de som arbetar deltid ofrivilligt. Där vi politiker är arbetsgivare – i kommuner och landsting – har vi ett ansvar för att komma till rätta med deltidsstrukturen. Det är klädsamt att ta ansvar som moderat, men det vore klädsamt om det också fanns en viss ödmjukhet från Socialdemokraterna om ni ser på vad ni själva gör i de kommuner där ni har ansvar.

Anf. 94 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Till Jenny Petersson från Moderaterna vill jag säga att vi som parti är ödmjuka i dessa frågor. Men vi vill också se att saker och ting drivs framåt.

Ministern nämnde jobbskatteavdraget som en lösning på problemet med ojämställda löner och säger att den disponibla inkomsten har ökat. Det är sant att den disponibla inkomsten har ökat med jobbskatteavdraget, men det finns flera andra delar som inte är särskilt bra. Det är inte vare sig semesterlönegrundande eller pensionsgrundande. Den totala inkomsten har inte ökat på det sättet när det gäller löneinkomsten. Disponibel inkomst är en annan del.

Jag har en konkret fråga och ett förslag till ministern när det gäller detta med fler heltidstjänster. Det låter som att vi är rörande överens om detta när det gäller det vi styr som arbetsgivare, det vill säga den offentliga sektorn, åtminstone om jag får lita på ministrarnas ord om att fler heltidstjänster är en bra medicin. Tidigare regeringar har haft särskilda riktade insatser i olika delar. Varje minister med aktning har fått egna pengar uppkallade efter sig. När kommer Engströmpengarna till offentlig sektor som stimulans till fler heltider i kommunerna och landstingen?

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det var ett kreativt förslag med Engströmpengar! Jag tar gärna emot en sådan möjlighet. Skämt åsido – jag tror absolut att det som vi gör som förebilder i kommuner och landsting är viktigt, och vi kan göra mer.

Jobbskatteavdraget är inte en lösning på problemet med ojämställda löner; det jag ville visa var att kvinnor och män har fått mer pengar i plånboken. Men det här är en fråga där vi måste göra ännu mer.

Det kom en studie i veckan om hur männen drar ifrån när familjen skaffar barn. Det är då den riktiga ojämställdheten uppstår och kvinnors sjukskrivningar ökar, även långtidssjukskrivningarna. Kvinnor går ned i deltid under småbarnsåren, men män jobbar som aldrig förr.

Som Jenny Petersson var inne på kan vi inte alltid lagstifta fram kloka värderingar och fria val. Det handlar i stället om att informera om vilka konsekvenser det får när man som kvinna eller man väljer att under många år gå ned i arbetstid, vilket en del gör frivilligt. Vad innebär det för ens livsinkomst och pension om man blir sjuk eller arbetsskadad? Vad innebär det för möjligheten att utvecklas i sitt arbete, komma vidare och kanske göra karriär? Oavsett om man jobbar som undersköterska, vårdbiträde eller läkare får det konsekvenser. Arbetsgivare tittar väldigt mycket på närvaron på arbetsplatsen.

Det är uppenbart att deltid är en fälla för utveckling och en källa till högre sjukskrivningstal. Där har socialförsäkringsministern helt nyligen tillsatt en utredning. Det är stora, viktiga och svåra frågor. Tillsammans tror jag att vi kan göra mer, men jag tror inte att lagstiftning och tvång är den enda möjligheten i detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellationerna 2012/13:79, 93 och 110 om åtgärder mot varsel

Anf. 96 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att överbrygga och motverka lågkonjunkturens konsekvenser för företag och enskilda individer.

Jennie Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att möta den alltmer oroande arbetsmarknadssituationen i Hylte och i Hallands län.

Peter Persson har frågat mig vilka extra insatser jag avser att göra för Jönköpings län mot bakgrund av varselvågen. Han har vidare frågat mig om jag avser att ta initiativ till att regeringen ändrar den felaktiga bedömning av tillväxten och arbetslösheten som finns i budgetpropositionen för 2013.

Jag väljer att svara på de tre interpellationerna i ett sammanhang.

Vi ser nu att arbetsmarknadsläget försämras med ett ökat antal varsel om uppsägningar. Det är oroande, och regeringen följer utvecklingen noga.

I budgetpropositionen för 2013 gjorde regeringen bedömningen att skuldkrisen dämpar den svenska ekonomin och att det råder stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Regeringen har också föreslagit en rad åtgärder för att möta den svagare utvecklingen. I budgeten satsar regeringen 23 miljarder kronor extra som stärker den svenska ekonomin på lång sikt och som stödjer återhämtningen i ekonomin. Det handlar om reformer för att öka möjligheterna att driva företag och stärka

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

svensk konkurrenskraft, bland annat en sänkning av bolagsskatten och införandet av ett investeraravdrag. Regeringen har också nyligen presenterat såväl en forsknings- och innovationsproposition som en infrastrukturproposition. Även dessa insatser stimulerar jobb och företagande runt om i Sverige.

För att motverka att arbetslösheten biter sig fast föreslår regeringen att de arbetsmarknadspolitiska insatser som i dag görs tidigt i arbetslösheten tillfälligt förstärks. Regeringen har därför föreslagit bland annat fler praktik- och utbildningsplatser avsedda för personer som riskerar långtidsarbetslöshet.

Även i samband med budgetpropositionen för 2012 genomfördes satsningar för att förhindra långtidsarbetslöshet. Det innebar bland annat förstärkt förmedlingsstöd, ökad uppföljning av arbetslösas arbetssökande och fler programinsatser. Dessa satsningar följs nu upp och fortsätter under 2013.

När det gäller åtgärder som utformas särskilt för Hylte, Hallands län, Jönköpings län och andra delar av landet är svaret följande: Både för samhället och individen är det olyckligt och beklagligt att drabbas av varsel. Detta innebär också en ökad utmaning för Arbetsförmedlingen på regional nivå, men det finns resurser, erfarenhet och väl upparbetade rutiner hos Arbetsförmedlingen för att hantera detta. Det kan exempelvis innebära att skriva in arbetssökande direkt på plats eller att genomföra matchningsinsatser som ger snabb hjälp åt den arbetssökande. Det är Arbetsförmedlingens uppdrag att se till att de medel som myndigheten förfogar över fördelas så effektivt och bra som möjligt.

Avslutningsvis vill jag poängtera att det finns beredskap och att regeringen följer den bekymmersamma utvecklingen noga.

Anf. 97 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. I oktober 2011 varslade Outokumpu 330 personer i Avesta och Hedemora. Då ville kommunledningarna ha hjälp med utbildningsinsatser, så att man skulle kunna överbrygga konjunkturen och behålla yngre arbetskraft. Det blev inget av detta. Man bjöd in ministern till Avesta och Hedemora för att få möjlighet att diskutera dessa frågor. Detta blev heller inte av.

Nu har vi varsel inom SSAB gällande 450 personer inom koncernen, varav 200 i Borlänge. På det lokala planet har man nu tagit ett mycket stort ansvar för att klara ut situationen. Man har gjort ett avtal som handlar om att minska lönen med 10 procent och arbetstiden med 20 procent. Det finns ett löfte om att man ska få tillbaka pengar när företaget börjar gå bättre igen. En del av pengarna ska gå till pensionsavlösningar, så att de yngre kan vara kvar på jobbet. Man vill ta ansvar för att företaget inte ska dräneras på framtida kompetens. IF Metall på SSAB i Luleå ställde sig bakom avtalet i går. Järnbruksklubben på SSAB i Borlänge har möte nu i kväll. I morgon ska man ta ställning inom IF Metall i Oxelösund.

Så här ser alltså vardagen ut när det lokala facket är med och tar ansvar för att klara situationen. Det handlar om att hitta lösningar för arbetskamrater och trotjänare och bana väg inför framtiden genom att de unga kan vara kvar. Men detta är bistra saker. Det handlar om lägre lön och en organisation som är i en tvångssituation.

Men var finns regeringen i allt detta? Har man vidtagit en enda åtgärd som underlättat förhandlingarna och de svåra diskussionerna mellan SSAB och de fackliga organisationerna? Jag vet att man vill ha utbildningsplatser. Det ville man ha i Avesta och Hedemora också när det gällde Outokumpu. Man ville ha en möjlighet att genom utbildning överbrygga konjunkturen, underlätta situationen, stärka kompetensen hos de anställda och på det viset undvika varsel. Jag vet att det finns önskemål om detta från den fackliga sidan. Har regeringen över huvud taget brytt sig om den typen av krav och vidtagit någon form av åtgärd som kan ge resultat?

Jag blir oerhört bekymrad. Här vill jag verkligen ha ett svar av ministern. Det har tydligt varit en brevväxling mellan departementet och länsmyndigheterna i Dalarna om ett ministerbesök. Man har först förklarat att man vill komma till Avesta och Hedemora. Senare har man sagt att man inte är beredd att göra det.

Sedan skulle man komma till Falun och Borlänge. Då ska man ägna sig åt ungdomars och nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Det är väl inget fel på det. Men det står också i brevväxlingen: Däremot vill hon inte direkt diskutera varsel och dess konsekvenser. Det är alltså vad man ska ha meddelat från departementet.

I ett läge när vi har en varselsituation som gastkramar hela bygden, är det då ministerns allvarliga mening att inte vilja diskutera varsel när hon eventuellt anländer till Borlänge och Falun? De sitter i kväll och diskuterar lönesänkningar och hur man ska klara det under en övergångsperiod.

Är det ministerns uppfattning? Jag skulle vilja ha det utklarat här i kväll. Om det är sant att man ska ägna sig åt skraddarsydda propaganda-besök i ett sådant svårt läge är situationen synnerligen allvarlig.

Anf. 98 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, ministern. Men jag måste er känna att jag blev besviken. Jag blev det av flera olika skäl.

Jag blev besviken över att fokus är på förstaåtgärder som är väldigt allmänna. Sänkt bolagsskatt är väl trevligt även om vi kanske tycker att man inte borde sänka den mer än vad man har råd med och inte ska låna till det. Men faktum är att sänkt bolagsskatt inte hjälper någon som är drabbad och i dag är arbetslös eller varslad här och nu.

Jag blev snarare konfunderad när jag sedan hörde förslagen till åtgärder och det ministern säger att man har gjort. Man visar en märklig nöjdhet med politiken och resultatet av politiken så här långt. Man hänvisar till att man bland annat gjorde åtgärder i budgeten 2012 och tycks vara nöjd med det och med resultatet.

Jag har skrivit en interpellation om varselsituationen i Hylte kommun, som är väldigt hårt drabbad och är i en region som dessutom är hårt drabbad. Jag är personligen väldigt bekymrad över det läge som är.

Jag kan lite kort konstatera att Hylte kommun redan i dag innan varslen faller ut i verklighet har en arbetslöshet som är klart över riksgenomsnittet. Tittar man på långtidsarbetslösheten ser det ännu värre ut.

De arbetslösa som har varit arbetslösa i mer än sex månader har ökat med 35,3 procent sedan oktober månad förra året. För dem som har varit arbetslösa mer än tolv månader är ökningen 39,1 procent. För dem som varit arbetslösa i mer än 24 månader är ökningen 53,6 procent.

Vi ser redan innan varselkrisen slår till en väldigt oroande utveckling på arbetsmarknaden i kommunen och i regionen. Tittar man sedan specifikt på exempelvis gruppen unga som har varit arbetslösa i mer än tolv månader är ökningen hisnande 166,7 procent det senaste året.

I det läget säger man: Vi gjorde vissa saker i budgeten förra året. Vi satsar lite mer på praktik och annat i denna budget. Det gör mig både ledsen och bekymrad, inte minst utifrån att det kanske inte är nya pengar som i första hand är det viktigaste.

Jag kommer från en region där Arbetsförmedlingen det här året enligt prognos skickar tillbaka 29 miljoner kronor. Det var kanske inte i första hand brist på pengar som var bekymret, utan det var brist på en aktiv arbetsmarknadsminister, en aktiv politik och tydliga signaler som visade på vad man skulle göra.

I svaret hänvisar ministern till att det är Arbetsförmedlingens roll och uppgift att göra det som är bäst. Den följer väldigt strikta regler och förordningar som ministern ansvarar för. Det är att krypa ur sitt eget ansvar. Det gör mig väldigt bekymrad i det läge som vi nu går in i.

Min förhoppning om resten av debatten är att vi ska få höra en minister som kanske är lite mer ödmjuk och utgår från facit av sin förda politik. Hon är kanske också förhoppningsvis beredd att diskutera: Vad gör vi för de drabbade regionerna? Vad gör vi för Halland och Hylte?

Med vilka verktyg ska vi rusta Arbetsförmedlingen så att den faktiskt kan använda de pengar som den åtminstone har för omställning och utbildning? Hur satsar vi på strukturuomvandling? Detta är en region med mycket industri. Givetvis finns det andra sektorer som går bättre.

Hur ställer vi om? Hur satsar vi på bredbandsutbyggnad, eller vad som nu kan vara nödvändigt? Det är den debatt jag skulle önska att vi hade här i kväll.

Anf. 99 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, Hillevi Engström, men kanske särskilt för att vi får vara inne denna mörka och regniga kväll. Det är mörkt där ute.

När jag åkt runt i mitt hemlän de senaste veckorna har jag träffat en stor oro hos de många som bär upp ett näringsliv som har stor betydelse inte bara för länet utan för landet. Jönköpings län är en viktig leverantör av underentreprenörskap in i tung stor industri. Det betyder mycket för värdeskapande som leder till förutsättningar för så mycket annan verksamhet i vårt land.

Jag interPELLERADE nyligen näringsministern Annie Lööf om regeringens unika misslyckande. Man har inte i hyggligt goda tider byggt näringspolitik och arbetsmarknadspolitik i förening för att ta ned den massarbetslöshet som snart har varat i två mandatperioder.

Nu går vi in i en konjunkturavmattning med en arbetslöshet på 400 000 personer i vårt land. Det är 400 000 personer där allt fler har blivit långtidsarbetslösa och saknar utbildning och vidaremöjligheter. De har dessutom fått sin trygghet förstörd genom en pulvriserad och havererad arbetslöshetsförsäkring.

Det är inte minst den oron som möter de människor som ställs inför varsel. I min hemkommun Jönköping är det en ökning med nära 1 600 personer i år. Jag ställde frågan: Vilka extra insatser avser statsrådet att

göra för Jönköpings län mot bakgrund av varselvågen? Jönköpings kommun är sannerligen inte ensam. Jag får inget svar.

Jag vet att den moderata kommunledningen i Jönköping har ställt krav. Jag vill fråga ministern: Vilka har kontakterna varit? Vilket svar har du lämnat till den moderata kommunstyrelseordföranden? Hur hög ska arbetslösheten bli för att du ska säga att du vill ingripa och lätta på trycket?

Tycker du att det är ditt ansvar att agera på ett sådant sätt att du stillar den oro som griper omkring sig i Dalarna, Gävleborg, Halland, Jönköping och andra län?

Tycker inte arbetsmarknadsministern att dessa kommuner, som nu är mycket utsatta, får ett växande tryck på försörjningsstöd, vikande skatteintäkter och i nästa våg får börja spara inom vård och omsorg, förtjänar ett stöd eller i varje fall en dialog?

Jag förväntar mig ett svar på vilka kontakter som har varit med Jönköpings kommun och Jönköpings län och vilka åtgärder hon avser vidta.

Anf. 100 HANS HOFF (S):

Herr talman! I dag är drygt 10 000 hallänningar arbetslösa. Deras framtid ser inte särskilt ljus ut då länet drabbas av varsel, uppsägningar och nedläggningar av hela industrier. Bara under den senaste tiden har Stora Enso meddelat att man permanent stänger en av pappersmaskinerna i Hylte. Det är 140 människor som förlorar sitt jobb där. Pilkington i Halmstad lägger ned hela fabriken med 240 direktanställda, men nedläggningen berör betydligt fler. Man beräknar att ungefär 500 jobb totalt sett försvinner i Halmstads kommun på grund av denna nedläggning.

En viktig förklaring till nedläggningarna kan vara regeringens industripolitik. Förra hösten infördes fyra elområden med olika pris på energi i landet. Priset är allra högst i södra Sverige. Detta har kraftigt höjt företagens kostnader för energi. Därutöver får flera exportföretag framöver kraftigt höjda kostnader för sjötransporter om regeringen inte agerar.

Nu när beställningarna till industrin kraftigt minskar ligger detta den elintensiva exportindustrin i Halland i fatet när koncerner ska besluta om huruvida investeringar eller nedläggningar ska göras i Halland eller på något annat håll runt omkring i världen. För detta har regeringen ett ansvar.

I dag är som sagt 10 000 människor arbetslösa i Halland. Siffran kommer att stiga betydligt när varslen nu har övergått till uppsägningar. Trots detta kommer Arbetsförmedlingen i Halland inte att använda 29 miljoner kronor av sitt anslag till arbetsmarknadspolitiska åtgärder i år. De skickas tillbaka till regeringen. Av dessa 29 miljoner är 15 miljoner avsatta för att ge arbetslösa utbildning eller andra insatser för att de lättare ska kunna få ett arbete. Det finns halländska företag som efterlyser kompetent arbetskraft, och pengarna ligger oanvända på Arbetsförmedlingen tills de skickas tillbaka till regeringen.

När man då frågar arbetsförmedlare hur det kan vara på detta vis är svaret tveklöst: Det är regeringens regelverk som bakbinder oss. Reglerna för hur pengarna får användas är så strikta att de inte kan användas för att bekämpa arbetslösheten, och därför skickar man tillbaka dem till regeringen.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Det är ett totalt haveri vi ser när det gäller regeringens näringspolitik för nya jobb och när det gäller arbetsmarknadspolitik. Vad är arbetsmarknadsministerns besked till de 10 000 arbetslösa i Halland? När ska de få ett jobb? Vad är regeringens besked till dem som nu blir arbetslösa när företagen lägger ned sin produktion i länet?

Och kanske framför allt: Vad är regeringens besked till de elintensiva exportföretagen i Halland, som kanske just nu sitter och räknar på om de ska göra investeringar i Halland eller i fabriker i andra länder?

Anf. 101 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Flera socialdemokrater är bekymrade över varselvågen. Så långt är jag med; detta är vi överens om. Men hur ska vi bemöta den? Låt mig börja med att säga att varsel inte är detsamma som uppsägning. Men jag vet att hos den som blir varslad skapas en oro.

Hans Hoff nämnde elprisområdena. Också jag tycker att det är bekymmersamt. Men jag tror att det finns andra anledningar till att varslen ökar. Det beror dels på den svaga internationella tillväxten, dels på minskad orderingång för de svenska exportföretagen. Men jag håller som sagt med interpellanterna om att det är bekymmersamt med varsel.

I detta sammanhang tycker jag också att det bör nämnas att Arbetsförmedlingen har resurser. Vi har hört att de har skickat tillbaka pengar. Men detta är till för att Arbetsförmedlingen ska kunna ställa om och omfördela resurserna just när det gäller varsel. Man har startat den nationella beredningsorganisationen. Man kommer att vara behjälplig på de platser där det behövs och där varsel är lagda.

Jag tycker att det är viktigt att ta upp att det samordnas även i regioner och mellan regioner och kommuner med fokus på framtiden. I mitt och den tidigare interpellantens län, Halland, träffas i Hylte kommun representanter från kommunen och Region Halland med fokus på framtiden. Givetvis måste företagen själva först ta ett ansvar, men det är viktigt att representanter för kommuner och region träffas med fokus på framtiden.

Jag tycker att det är lite ohederligt att det inte framkommer i denna debatt från de socialdemokratiska interpellanterna att de på punkt efter punkt, även här i dag i kammaren, vill riva upp arbetslinjen. Skattehöjningar på mer än 30 miljarder kronor för företagen ger knappast några ökade förutsättningar för företagen vare sig i Hylte eller i Halland eller, för den delen, i övriga landet. Hur skulle ökade kostnader för företagen i Hylte kunna leda till fler jobb? Och på vilket sätt ökar den höjda arbetsgivaravgiften chansen för unga att komma i arbete?

Herr talman! Låt mig bara backa bandet ett par månader. När Alliansen presenterade en budget med 23 miljarder för att stärka tillväxt för företagande och för att motverka att arbetslösheten skulle bita sig fast var Socialdemokraterna snabbt ute och kritiserade regeringen för att satsningarna i budgeten var för stora. Vi såg att det var nödvändigt att göra dessa satsningar för att möta den vikande konjunkturen och just för att motarbeta att arbetslösheten biter sig fast.

Nu är retoriken lite annorlunda: Regeringen gör för lite! Problemet är kanske inte Socialdemokraternas ambitionsnivå, utan att den socialdemokratiska politiken inte matchar retoriken.

(Applåder)

Herr talman! Om de socialistiska partivänner och broderpartier som Socialdemokraterna och de andra rödgröna har ute i Europa hade hört denna debatt tror jag att de hade blivit mycket förvånade. Det finns de som har det oerhört svårt med mycket hög arbetslöshet och kris i ekonomin där man får dra in på det ena efter det andra. I Sverige har det gått väldigt bra. Vi är inne på ett femte år av kris och djup lågkonjunktur, och vi har klarat oss mycket väl. Likväl har vi en opposition som står här och låter som om det vore eländet på jorden i Sverige. Jag tycker att det är lite magstarkt.

Självfallet är vi lika oroliga som alla andra när det nu kommer varsel efter varsel. Vi är helt beroende av omvärlden. När omvärlden – Tyskland och andra – drar ned påverkar det efterfrågan på svenska produkter. Det är bekymmersamt. Därför har Alliansen lagt fram en mycket stark och offensiv budget med 23 miljarder i satsningar. Vad gör då Socialdemokraterna? De lägger fram en mycket stramare budget med lägre satsningar. Likväl står de nu och kräver mer av regeringen. Jag tycker att man ska titta på sina egna förslag i första hand.

Vi satsar på forskning, innovationer och infrastruktur. Vi gör ett ungdomspaket på 8 miljarder med lärlingsutbildningar och stärkta gymnasiutbildningar. Vi satsar på yrkeshögskolan och annat. Vad Socialdemokraterna gör är att öka kostnaden för unga. De höjer restaurangmomsen och andra skatter. De tar nästan 20 miljarder och ger tillbaka 5 miljarder.

Den största delen, 60 procent, av Socialdemokraternas budget går till ersättningar och bidrag. 15 procent går till utbildning. 8 procent går till företagande. Och likväl står ni här i kammaren och kräver svar av arbetsmarknadsministern om vad regeringen gör. Vad gör ni själva? Det vore intressant att få höra hur ni har tänkt när det gäller detta.

Vi satsar i dag 2 miljarder mer än vad Socialdemokraterna gjorde 2006 på vuxenutbildning. Vi kan kanske lägga det åt sidan att vi inte satsar på vuxenutbildning.

De kraftiga höjningar som Socialdemokraterna vill göra hotar ju fler jobb än de varsel vi redan har sett. Jag tycker att man ska se om sitt eget hus innan man kräver ännu fler svar här i dag. Det är en offensiv budget som vi har lagt fram. Vi har ordning och reda. Vi har utrymme i ekonomin att kunna satsa i Sverige. Det är ytterst få länder i hela Europa som har det.

Varför satsade aldrig Socialdemokraterna på yrkesutbildningar? Många av dem som blir varslade i dag har oftast inte någon utbildning alls efter grundskolan. De har visserligen en yrkeserfarenhet, men de har svårt att få andra jobb. Vad gjorde ni när ni hade ansvaret för utbildningarna?

Jag tycker att man ska se om sitt eget hus. Man ska vara trovärdig när man kritiserar andra. När man har lagt en sämre och mindre budget, när man säger att man ska avskaffa långtidsarbetslösheten för ungdomar – det är stora löften – och när det mesta i den egna budgeten går till ersättningar och bidrag tycker jag att man ska vara lite varsam med kritiken mot regeringen.

Anf. 103 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Hvarnaar smager en Tuborg bedst? Hvergang! Var är det besvärligast att bli arbetslös? Var som helst och överallt! Så är det därför att det skapar oro hos den enskilde var än detta sker.

Detta är en intressant debatt. Ingen talar om Stockholms län, och jag är väl ganska ensam därifrån utöver Ingela Nylund Watz, som jag ser här i kammaren, och statsrådet.

Låt oss konstatera att en ort som Hallstavik ligger i det här länet. Där är det nu aviserat att 230 jobb ska bort. Ursäkta att blir mycket siffror här, herr talman. Jag hörde att det också gäller 140 personer i Hylte. Det är lika allvarligt. Det är mycket svårt på de små orterna där strukturarbetslösheten slår till när en pappersmaskin ska stängas av. 230 jobb i Hallstavik motsvarar ungefär 140 000 jobb i Stockholms län. Det är otroliga siffror.

Jag tror att det är viktigt att skilja på strukturarbetslöshet och konjunkturarbetslöshet i det här sammanhanget. Vi såg vad som hände i Trollhättan. Trollhättan, Landskrona och Eskilstuna är de tre kommuner som har högst arbetslöshet i det här landet. De har drabbats otroligt hårt av strukturarbetslöshet, vill jag påstå. Det gäller kanske inte Landskrona så mycket. Där måste Arbetsförmedlingen satsa mycket hårt, och det visade man också att man klarade förhållandevis bra i just Trollhättan. Där har många ändå fått sysselsättning relativt de väldigt många som blev arbetslösa där.

Det är naturligtvis mycket svårare i Hylte eller Hallstavik. Det som är bra med Hallstavik är att pappersmaskinen ska stängas av först andra halvåret 2013. Varseltiden är ohyggligt viktig. Jag skulle vilja höra vad statsrådet har för råd till de företag som ska varsla. Tiden spelar en mycket stor roll för att Arbetsförmedlingen ska kunna göra någonting i de fall strukturarbetslösheten slår så hårt.

Men man måste också vända på det hela och se var vi ska göra stora insatser på lång och kort sikt. Och ingenting har varit så allvarligt på lång sikt som en annan nedskärning i Stockholms län under det senaste året, nämligen att Astra, som nästan ingen bryr sig om, tar bort 2 000 forskningstjänster. Det har inte bara betydelse för Södertälje, utan det har betydelse för hela landet och för hela branschen under lång tid framöver. I Lund har det försvunnit tjänster från Sony och Ericsson på samma sätt. Det är oerhört viktigt.

Vi har tidigare i dag diskuterat finansieringsfrågor med statsrådet Björling. Det är en annan del av detta som vi måste ha ökad uppmärksamhet på. Hur ska vi få ett ökat företagande? Utan ökad efterfrågan på varor och mer företagande kommer åtminstone konjunkturarbetslösheten att vara ett gissel framöver, och inte bara i Stockholms län där det finns så många arbetslösa – det är 79 000 som är drabbade just nu – utan i hela landet.

Anf. 104 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag känner mig föranledd att delta i den här diskussionen eftersom det lät på Gunnar Andrén som om det inte är så stort och allvarligt att bli arbetslös i Stockholms län. Men ur ett personligt perspektiv skulle jag vilja påstå att de 12 500 personer som har blivit vars-lade i Stockholms län hittills i år känner precis samma sorg, oro och

ångest inför framtiden som alltför många gör runt om i resten av landet, och jag hoppas att arbetsmarknadsministern delar den uppfattningen.

Jag har ställt en interpellation till näringsministern som ska diskuteras senare i dag, men när arbetsmarknadsministern ändå är här tänker jag passa på att formulera en fråga som har att göra med det som Gunnar Andrén är inne på, nämligen konjunktur respektive struktur. Jag skulle vilja fråga arbetsmarknadsministern om hon har noterat det som nu händer i Stockholmsregionen, nämligen att it-branschen och tjänstesektorn dominerar inom de varsel som är lagda. Har arbetsmarknadsministern insikt om att en strukturförändring är på väg att ske också i Stockholmsregionen? Eftersom utgångsläget på arbetsmarknaden i Stockholms län är så dåligt och arbetslösheten redan är hög, 6,7 procent i Stockholms län – massarbetslöshet enligt statsministerns definition 2006 – är också utgångsläget att klara den strukturförändring som sker i Stockholms län mycket sämre än den var förra gången krisen slog till eftersom tjänstesektorn, basnäringarna och industrin är så intimt sammankopplade.

Har arbetsmarknadsministern den insikten? Har regeringen någon tanke om hur man ska klara de förändringar som nu också slår hårt mot Stockholms län?

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Vi hade också en intressant debatt om varsel för en vecka sedan. Varslen är oroande, och de drabbar många delar av Sverige. De drabbar många städer och många kommuner. Det är precis som Gunnar Andrén säger, arbetslöshet är lika allvarlig var den än inträffar och för vem som helst.

Då gäller det att göra flera saker samtidigt. Vi kan inte inrikta alla resurser på dem som är varslade och nyarbetslösa. Vi måste också mota långtidsarbetslösheten och hjälpa människor som har varit arbetslösa i många år, till exempel personer med utrikes bakgrund, funktionsnedsatta och unga utan utbildning, tillbaka till arbetsmarknaden. Det är det som vår politik går ut på.

Arbetsförmedlingen är numera en nationell myndighet. Det innebär att de har möjligheter att allokera resurser där de bäst behövs. Det är också en viktig förändring under senare år.

I mitt interpellationssvar nämner jag förändringarna i 2012 års budget. Det handlar om ett nytt arbetssätt. Det innebär att personer som nyligen har blivit uppsagda kommer in på Arbetsförmedlingen om man bedömer att de riskerar långtidsarbetslöshet utifrån olika variabler som till exempel kan vara låg skolunderbyggnad. De har rätt till insatser från den första dagen. Det gäller såväl personer som har yrkesarbetat länge som ungdomar. Man gör en bedömning utifrån ett professionellt verktyg, kan man säga. Det är det nya arbetssättet, och det innebär att nyarbetslösa ska ha en handlingsplan och bli individuellt bedömda.

Till Peter Hultqvist vill jag säga att jag kommer att besöka Dalarna. Tyvärr var morgondagens resa tvungen att ställas in av skäl som jag inte själv rådde över, men jag kommer att besöka Dalarna. Det är självklart så att det dyker upp en mängd olika frågor. Jag var senast i går i Trollhättan, och besöket hade fokus på en hög ungdomsarbetslöshet, men visst tog vi upp frågan om varselsituationen. Det går inte att säga att vi inte ska dis-

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

kutera frågor som är viktiga och som berör många människor. Självklart ska vi diskutera dem.

När regeringen lade fram budgeten tog vi också höjd för att det var ett skakigt och osäkert läge. Vi kan se nu att varslen inte är på samma nivå som 2008–2009. Jag hoppas verkligen att de inte heller kommer dit. Vi följer det här noga, nedbrutet per län och per gren, och jag kan se när vi tittar på varselstatistiken för till exempel Stockholms län per 1 000 selsatta att augusti–oktober låg man i mitten. De som är värst drabbade om man ser till befolkningens mängd är Kronoberg, Östergötland, Värmland, Kalmar, Örebro och Jönköping i den ordningen. Därför kan vi inte ha paket för varje ort, även om många efterfrågar det när jag besöker orter där det varslas. Det ska vara en generell arbetsmarknadspolitik som säger att en uppsagd arbetstagare från SSAB är minst lika viktig som en från Husqvarna eller från Holmen Paper. Alla ska ha rätt till samma professionella stöd.

En viktig del att understryka är det viktiga arbete som omställningsföretagen gör. Vi har nu en dialog med Arbetsförmedlingen och omställningsföretagen om hur de på ett bättre sätt ska kunna samarbeta så att uppsagda personer får ett stöd från dessa två institutioner så att en insats plus en insats blir tre, om man får uttrycka sig så.

Det finns ännu mycket mer att göra där, och jag följer den här frågan noga. Jag träffar Arbetsförmedlingen på regelbunden basis och följer upp att det finns resurser. Det är viktigt att se att alla människor har rätt till samma form av stöd utifrån sina individuella behov. Därför kan vi inte ha särskilda paket just för specifika orter, för då är vi snart uppe i hundra olika paketslösningar. Generella insatser och lika för alla utifrån den personliga situationen tror jag är det viktiga och att människor möter en arbetsförmedling som verkligen stöttar och hjälper tillbaka till arbete.

Anf. 106 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för beskedet att hon avser att besöka Dalarna. Men jag tänker ändå läsa upp ett stycke ur brevet jag talade om, för jag tycker att det bör understrykas så att vi sedan kan avföra det här ordentligt från diskussionen och kanske till och med strukturera om statsrådsbesöket på ett sådant sätt att det ligger i linje med den verklighet som många upplever.

Så här står det: Häromdagen ringde statsrådets stabschef och meddelade att ministern nu planerar en resa till Falun–Borlängeområdet. Hon kommer att ägna sig åt ungdomars och nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Hon vill besöka företag som särskilt arbetar med och anställer ungdomar och/eller nyanlända och träffa företrädare för näringsliv, arbetsförmedling med mera. Däremot vill hon inte direkt diskutera varsel och dess konsekvenser, har man sagt.

När man läser sådant här blir man fundersam, och då ställer man naturligtvis frågan. Nu har jag fått beskedet att ministern trots det som står här är beredd att diskutera varsel. Då kanske det skulle vara lämpligt att planera in exempelvis ett besök på SSAB under resan till Falun–Borlänge då man skulle kunna träffa både Järnbruksklubben och företagsledningen. Man skulle också kunna göra ett stopp i Avesta–Hedemora och träffa kommunledningen där och kanske också träffa kommunalrådet i

Hedemora för att diskutera hur det har varit efter varslen i Outokumpu i oktober 2011, då det handlade om 300 personer.

Sedan vill jag säga att beskedet att ministern tänker lägga upp politiken så att man inte ska kunna göra riktade insatser ser jag definitivt inte som positivt, därför att man kan undvika varsel och problem för både företag och enskilda personer om man är beredd att gå in med utbildningsinsatser för att överbrygga konjunkturen. Man kan göra trepartsöverenskommelser där både facket, företaget och samhället är med och på det sättet hitta överbrygningsåtgärder. Det måste väl vara en rätt så begåvad politik, för då stärker man näringslivet långsiktigt, man klarar strukturen och man höjer kompetensen. Man använder samhällets resurser på ett, tror jag, oerhört konstruktivt sätt.

När det gäller det som ministern säger om bedömning av risk för långtidsarbetslöshet om man kommer in på Arbetsförmedlingen tycker jag att risken med den typen av formuleringar är att de låter mer än vad de betyder i praktiken. Om man tittar på den upplevelse många har av Arbetsförmedlingen och hur det fungerar kanske bedömningen ministern gör inte omedelbart upplevs som någonting positivt av de arbetssökande eller någonting som leder till resultat i praktiken.

Jag tycker att det återstår en hel del innan man kan tala om att man har en arbetsmarknadspolitik eller en syn på näringslivets utveckling som verkligen är utvecklande och möter de krav som råder i den tid vi lever i. Bolagsskattesänkningen har exempelvis ingen effekt på den situation som vi nu upplever i Borlänge och som man har upplevt i Hedemora. Det är inte den typen av problematik som det handlar om. Det är samma sak med sänkningen av restaurangmomsen. Den har ingen som helst effekt på basindustrins villkor.

Jag skulle vilja ha ytterligare besked när det gäller detta. Är det verkligen så att regeringen inte kan tänka sig någon form av smidigare trepartsuppgörelser för att lösa överbrygningsproblematik i samband med varsel?

Anf. 107 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Det här blir en stundom delvis rörig debatt, men det är också intressant och kul att många vill delta. Min spontana reflexion kring det är att det delvis är ett tecken på att det kommer få förslag från regeringen med tanke på den tid som råder både på det näringspolitiska och på det arbetsmarknadspolitiska området. Det som är tänkt att vara en debatt mellan oppositionen, som får lov att ställa frågor, och ministern blir i någon mening till en allmän debatt där många känner ett stort behov av att gå upp och lufta sina åsikter. Man kanske ska ta med sig detta och fundera på vad som är syftet med debatterna och om det kanske finns brister någon annanstans.

Det är givetvis alltid kul att diskutera och debattera, och jag tänkte kort beröra några av de saker som togs upp av moderata företrädare kring frågeställningen och som var lite annorlunda än de som ministern redogjorde för.

Det handlade bland annat om att vi ville riva upp arbetslinjen, höja skatten med 30 miljarder, öka kostnaderna för att anställa unga och att vi hade anklagat regeringen för att göra för stora satsningar. Det här blir nästan lite humoristiskt, dels på grund av den affekt som man pratar om

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

det här med, dels för att det faktiskt är regeringen som regerar. Det är regeringens politik som är grunden till den situation som vi ser i dag. Det är regeringen som har ansvaret. Våra förslag är just bara förslag. De blir konsekvent nedröstade i Sveriges riksdag.

Man pratar upprört om att vi vill riva upp arbetslinjen. Ja, det är ju för att den inte fungerar. Vi har inte haft en så här hög arbetslöshet under så här lång tid och över både låg- och högkonjunktur någonsin i Sverige tidigare. Politiken fungerar inte. Tacka fanken för att vi kritiserar den!

Man säger att vi vill höja kostnaden för att anställa unga. Ja, vi vill ta bort den ineffektiva nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga som kostar 15 miljarder, eftersom arbetslösheten ligger konstant på ungefär 20–25 procent i högkonjunktur och i lågkonjunktur.

Den fungerar bevisligen inte. Vi vill använda de pengarna till aktiva åtgärder för dem som är arbetslösa. Det är, enligt både forskning och erfarenhet, mer effektiva åtgärder än de som regeringen nu vidtar.

Det är klart att vi kritiserar den förda politiken. När vi anklagade regeringen för budgetsatsningarna handlade det inte om att vi i första hand anklagade dem för att satsa för mycket utan för att satsa fel. Det är våra kritikpunkter.

Avslutningsvis vill jag säga något till Hillevi Engström, arbetsmarknadsminister, om det som den här debatten egentligen skulle handla om. Jag tycker att debatten där blir lite bättre. Jag upplever att man försöker vara konstruktiv i diskussionen och förklara hur man ser på saker och ting. Det är positivt. Jag önskar mer av det.

Jag tror att Sverige är för litet för att vi inte ska försöka hitta ett antal minsta gemensamma nämnare. Några sådana minsta gemensamma nämnare borde vara inte att hitta ett paket ort för ort utan inse att Sverige är ett avlångt land med många olika förutsättningar. Man behöver hitta en stomme och en ram som bygger på en politik för omställning, för utbildning gentemot tillväxtbranscher. Vi vet att det finns företag som vill anställa men inte hittar kompetens, trots att vi har en hög arbetslöshet. Vi behöver stöd för omställning till drabbade regioner. Vi behöver verktyg till de aktörer som Hillevi Engström lyfte fram.

Om vi kan samsas om att det är så tror jag att det finns förutsättningar för att kunna landa i några konstruktiva förslag om hur vi faktiskt tar Sverige framåt från det läge där vi är i dag, där vi jämför oss med dem som är bättre och inte med dem som är sämre.

Anf. 108 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag förstår av arbetsmarknadsministerns svar att hon inte haft några särskilda kontakter med Jönköpings kommun och inte heller önskar ha det. Hon är emot särskilda insatser i arbetsmarknadspolitiken. Jag tror att det borde vara tvärtom. Det är just särskilda insatser som behövs för att bristyrkesutbilda beklädnadsarbetare och kantpressare. Det behövs särskilda insatser för att hålla metallare kvar på verkstäderna när de är specialutbildade i stället för att kastas ut. Detta säger jag bara för att ta något exempel. Det är särskilda insatser som behövs på arbetsmarknadspolitikens område.

Sedan kan jag inte låta bli att bemöta det sämsta ur nybörjarkursen, första kvällskursen, med Schlingmann. Jag tänker på Orwell och 1984, krig är fred. Om Socialdemokraterna går emot en skattesänkning anses vi

ha en mindre offensiv politik. Ni moderater har nu genomfört fyra så kallade jobbskatteavdrag till ett värde av snart 100 miljarder, och arbetslösheten har bara ökat.

Sedan har ni en hemgjord ekonomisk teori som ska dölja era urgamla klasståndpunkter. Jag hörde arbetsmarknadsministern säga i lördagsintervjun häromveckan att om man förbättrar arbetslöshetsförsäkringen kommer arbetslösheten att öka med 30 000. Till de människor i Jönköpings län och på andra platser i landet, till de tusentals som nu är varslade, är signalen: Oroa er icke över villan ni inte kan betala räntorna på. Oroa er icke. Er situation underlättas när ni får försämrade arbetslöshetsförsäkring.

Då måste det väl vara så, Hillevi Engström, att av de 13 000 arbetslösa i Jönköpings län har de 5 000 som helt saknar arbetslöshetsförsäkring med din ekonomiska logik mycket lättare att få jobb. Tillåt mig inte bara att tvivla utan tillåt mig att säga att ni försöker drapera era djupt ideologiska systemskiftande förslag med att skattesänkningarna skapar jobb och att den arbetslösa har lättare att få jobb om hon eller han förnedras och plågas ekonomiskt. Jag tror att det är precis tvärtom.

Jag vet att de stora neddragningar som ni gjort på arbetsmarknadspolitikens område har lett till att vårt land i en hygglig ekonomisk konjunktur inte fått ut människor på arbetsplatser, utan vi har cementerat en massarbetslöshet. Det är den massarbetslösheten som nu möter en ny varselvåg. Det är därför vi socialdemokrater är så djupt oroade, och det är därför vi talar om att det behövs särskilda åtgärder för att rädda industrier och människor i vårt land. Men arbetsmarknadsministern verkar inte särskilt intresserad.

Anf. 109 HANS HOFF (S):

Fru talman! 10 000 människor i Halland är arbetslösa i dag. Varsel läggs, företag läggs ned och här i kammaren får man från moderata riksdagsledamöter höra: Det är mycket värre på andra håll. Stå inte här och gnäll och kräv att regeringen ska göra någonting. Det är ju mycket värre på andra ställen.

Sedan säger man att regeringen gör en jättestor satsning i budgeten för att pressa ned arbetslösheten. Ja, det är en jättestor satsning på att sänka bolagsskatten, och det finns säkerligen skäl att göra det, men det finns ingen ekonom i Sverige som skulle säga att det på något sätt påverkar situationen för de 10 000 som är arbetslösa i Halland i dag eller för de totalt 400 000 arbetslösa i Sverige. Inte i dagsläget. På kanske fem till tio års sikt kan det ha effekt.

Tog höjd i budgeten, sades det. Jag är lite osäker på om det var budgeten för 2013 eller för 2012, men om det var för 2013 kan man konstatera att de prognoser som regeringen gjorde i sin budget för 2013 och som lades fram för en månad sedan, de optimistiska prognoserna för ökad sysselsättning, nya jobb, tillväxt och så vidare, var det ingen som delade, ingen, inte någon ekonom eller något fristående organ. Nu säger Borg att han ska komma tillbaka och revidera den.

Det betalas tillbaka tusentals miljoner kronor i år som skulle kunna användas för att pressa ned arbetslösheten. Det finns företag som behöver anställa. Det finns människor som är arbetslösa. Det finns pengar. Det skulle vara oerhört bra om arbetsmarknadsministern i riksdagen i kväll

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

kunde säga att hon ska gå tillbaka och se till att de pengar som finns används, varenda krona, för att pressa tillbaka arbetslösheten, att regeringen ska göra allt den kan för att göra det. Jag hoppas på det.

Anf. 110 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Självklart är det oppositionens roll att kritisera regeringens politik. Det tillhör politikens spel. Jag menar inte att man inte får kritisera. Jag menar bara att man kanske ska vara lite ödmjuk när man säger att ingenting görs och att det saknas allt från regeringens sida. Det blir inte riktigt trovärdigt.

Därför tycker jag att man ska jämföra med sin egen politik, vilka förslag man själv lägger fram, och man kanske också ska jämföra med andra länders politik för att se vad som händer där. Det var det jag försökte säga. Min roll är en annan än arbetsmarknadsministerns. Jag kan kanske gå hårdare fram när det gäller vad Socialdemokraterna gör och säger eller inte gör och säger.

Till Peter Hultqvist måste jag ställa frågan: Vill ni att regeringen ska gå in i enskilda företag med riktade insatser? Är det en regerings uppgift? Varsel är ju inte detsamma som arbetslöshet. I normalfallet brukar inte mer än en tredjedel bli arbetslösa, och de som blir arbetslösa brukar komma tillbaka till jobb inom sex till tolv månader. Det är alltså inte där de största hoten ligger för att arbetslösheten ska bita sig fast.

Den stora utmaningen är de som står långt från arbetsmarknaden samt ungdomarna. Här har vi nu en jobbpakt på gång. Arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och regeringen kommer med förslag där man ser till att det blir bättre för ungdomarna.

Det är viktigt att en regering skapar förutsättningar för jobb. Det har regeringen gjort genom RUT, ROT, jobbskatteavdrag och den satsning som nu görs i budgeten. Det ska inte vara högre kostnader eller högre skatter. Där måste ni socialdemokrater gå tillbaka och titta över de förslag ni lägger fram om ni ska vara trovärdiga i er kritik av alliansregeringen. Det är viktigt vad man säger och gör för att det ska vara trovärdigt.

Anf. 111 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag noterade att arbetsmarknadsministern var mycket tydlig med att understryka att vi inte kan ha olika arbetsmarknadspolitik för olika regioner. Peter Persson var också inne på detta. Jag delar nog i högre grad Peter Perssons uppfattning i denna fråga än arbetsmarknadsministerns.

Sedan är det självklart att grundvalarna i arbetsmarknadspolitiken måste vara generella. Men samtidigt måste man också i ett läge när man har regerat i så många år som denna regering har gjort börja fundera över om de verktyg som man har plockat ned i verktygslådan verkligen är verksamma.

Det som gör mig en aning fundersam ska jag gå vidare med. Men arbetsmarknadsministern får gärna ta upp frågan nu. Det finns tid kvar. Hur kan det komma sig att arbetsmarknadsministern är så otroligt benhård när det handlar om att man inte ska vidta särskilt riktade insatser mot delar av landet eller regioner som är mycket hårt drabbade, medan näringsministern har en helt annan hållning? Det är bara att läsa näringsministerns

svar på min interpellation som vi ska debattera senare i kväll, där näringsministern tydligt pekar ut att regeringen har givit regionerna ett stort ansvar för att arbeta med strukturförändringar och konjunkturarbete. Varför ser inte arbetsmarknadsministern möjligheten här att kombinera en aktiv arbetsmarknadspolitik med de försök till näringspolitik som näringsministern ändå försöker antyda?

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 112 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Den sista frågan här gällde arbetsmarknadspolitik. Arbetsförmedlingen är en sammanhållen myndighet. Det är mycket viktigt att alla personer i hela Sverige får hjälp och stöd att komma tillbaka till arbete. Oavsett om man bor i Hylte eller i Hallstavik ska det vara en individuell bedömning utifrån vars och ens behov. Det tror jag är viktigt, och det var det som jag ville understryka. Men Arbetsförmedlingen kan sedan flytta medel och personal mellan olika kontor. Det gjorde man till exempel i Trollhättan. Man startade en helt egen industriarbetsförmedling mellan de tre kommunerna för att hjälpa friställda Saabmedarbetare. Man jobbade mycket framgångsrikt med detta.

Jag ska sedan vända mig till Peter Persson. Jag brukar säga att socialdemokrater är oerhört pålästa i fråga om arbetsmarknadspolitik, men det finns också undantag. Jag tror att man måste titta i statistiken hur det ser ut. Peter Persson är mycket bombastisk. Han talade om att människor förnedras och plågas och att massarbetslösheten har cementerats fast. Det är inte så, Peter Persson. Jag vet inte om du har tittat på den aktuella arbetsmarknadsstatistiken. Vi kan till exempel titta ett år tillbaka i tiden. Vi har haft många varsel, och många har blivit uppsagda. Hur mycket har befolkningen, alltså antalet människor i arbetsför ålder mellan 15 och 74 år, ökat under ett år? Jo, det har skett en ökning med 38 300 personer. Antalet personer i arbetskraften har ökat med 43 000. Vi kan se att vi har en liten ökning av arbetslösheten på 0,2 procent under en mycket allvarlig kris. Det kallar jag inte att cementera fast långtidsarbetslöshet. Jag tycker att det är ganska fräckt att köra med ett sådant resonemang eftersom det skrämmar människor.

Vi kan till exempel se att efter Saabs konkurs i december 2011 – det har inte gått ens ett år – är de allra flesta tillbaka i jobb. Vissa har fått bättre jobb med högre lön. Vi har en förmåga i detta land att ställa om. Vi har gott om resurser. Men vi måste satsa på att fler företag växer och vill stanna i Sverige. Därför är det viktigt med reformerna i nästa års budget.

Visst har arbetslösheten ökat med 1,1 procent från oktober 2006 till oktober 2012. Det är inte bra. Det håller jag med om. Men det är inte att cementera fast långtidsarbetslösheten, Peter Persson. Läs därför på bättre nästa gång. Då blir det en intressantare debatt.

När man tittar på varselstatistiken kan man också se att det är en ganska stor del av varslen som inte leder till uppsägningar. Av uppsägningarna är det också en del som inte leder till arbetslöshet. Detta handlar många gånger om mycket kompetenta industriarbetare till exempel som hittar nya arbeten. Därför kan vi inte satsa alla resurser på dem som är varslade eller som nyss har sagts upp. De som är långtidsarbetslösa och i sysselsättningsfasen och våra ungdomar måste också få hjälp och stöd att komma tillbaka.

Jag vågar hävda att våra reformer har lett till att vi har en lägre arbetslöshet än vi hade haft om vi inte hade genomfört dem när vi tog makten 2006.

(Applåder)

Anf. 113 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det brukar vara så att när argumenten är lite svaga kommer detta med att regeringen är så bra och har gjort allt man kan och att det inte finns någon som kan göra någonting bättre. Sedan låser man sig mot omvärlden och vill inte ta emot verkligheten och kritiken.

Jag har försökt föra en diskussion rätt så konsekvent här om förhållandena på ett par tre orter i mitt hemlän. Det har handlat om idéer och uppslag om hur man skulle kunna möta konkreta problem där. Men jag har uppfattat att ministern inte har uppfattningen att man kan gå in och göra exempelvis utbildningsinsatser för att överbrygga en situation i en sådan här lågkonjunktur för att framför allt ungdomarna i företagen, som man kanske har lagt ned rätt mycket resurser på att skola upp, ska kunna vara kvar i företagen och komma igen med stor kraft den dag som beställningar och order kommer in igen.

Här har vi helt skilda uppfattningar. Vi anser att trepartsöverenskommelser, där även samhället ställer resurser till förfogande för särskilda utbildningsinsatser i speciella lägen, kan vara ett rimligt sätt. Det kan vara ett av många instrument som man kan använda.

Poängen med en arbetsmarknadspolitik som fungerar är att man inte blir så att säga fyrkantig och systemens fänge. Det är lite grann det som jag tycker att jag spårar när jag hör ministern och en del andra företrädare som lite principfast och möjligen bombastiskt försöker förklara att de har sett ljuset och har rätt i fråga om allting.

Problemet nu när det gäller exempelvis Avesta, Hedemora och Borlänge är att man i dag sitter och ska förhandla fram ett avtal för att klara hem en situation genom att använda sig bland annat av lönesänkning som ett hot temporärt. Det är vad facket har tvingats in i.

Här tycker jag att regeringen faktiskt skulle ha öppnat för en trepartsöverenskommelse också med utbildningsinsatser. Men jag har nu förstått att jag aldrig kommer att få se en sådan önskan bli infriad från denna regering. Det har jag fått bekräftat i flera anföranden. Men ministern har en chans till att ändra sig.

Anf. 114 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Lika imponerad som jag blev av ministrarnas förra anförande när hon faktiskt försökte resonera sakligt, lika besviken blev jag nu återigen. Här pendlar vi tyvärr mellan hopp och förtvivlan.

Man försöker hävda att utan regeringens reformer hade det sett värre ut. Hur och var någonstans? Jag har förstått att denna regering älskar att försöka tricksa, trola och bolla med siffror. Men tittar man på hur statistiken faktiskt ser ut kan man konstatera att antalet långtidsarbetslösa mellan 18 och 24 har ökat med 500 procent i Sverige sedan 2006. Hur kan det vara facit på en lyckad politik? Hur och varför skulle det ha sett värre ut med en annan politik?

Om vi jämför oss med jämförbara länder – länder som är intressanta att jämföra oss med och som vi borde kunna hålla hyfsat jämna steg med,

som Tyskland, Danmark, Norge, alltså sådana länder i vår omvärld som vi brukar ligga i paritet med – har utvecklingen på arbetsmarknaden sett sämre ut i Sverige än i samtliga dessa länder. Det borde ge någon form av indikation till ministern att haja till: Har vi verkligen rätt politik på området? Jag tycker att resonemanget verkligen är mycket märkligt.

Om ministern nu blir besviken på Peter Persson, tror jag att vi blir minst lika besvikna på ministern när hon har den typen av argumentation.

Jag kan bara konstatera att i det läge som vi har i Halland med en hög arbetslöshet och jättemånga varsel lämnar Arbetsförmedlingen tillbaka 29 miljoner enligt prognosen i år. I den senaste undersökning som Svenskt Näringsliv gjorde bland företagare, med frågan om dessa kunde hitta rätt kompetens, uppgav samtidigt fyra av tio i augusti månad att man tvingades avstå från att anställa för att man inte hittade personal med rätt kompetens.

Då är det någonting som inte fungerar, och det borde vi kunna kräva att en minister tar ansvar för.

Anf. 115 PETER PERSSON (S):

Fru talman! När jag hör arbetsmarknadsministern tänker jag: Kan du inte ändra på verkligheten, försök ändra på historieskrivningen.

Jag minns hur Moderaterna jagade den dåvarande socialdemokratiska regeringen 2003–2006. Man sade: Massarbetslöshet! Utanförskap! Katastrof! Gång på gång stod Reinfeldt där och upprepade detta. Nu är det 8 procent, och ni säger att ni har klarat politiken. Vad är detta, Hillevi Engström? Erkänn ert stora misslyckande!

Misslyckandet ligger i att ni bara kände en enda politik: skattesänkning, skattesänkning, skattesänkning. Därför missköttes näringspolitiken, bostadsbyggandet, infrastrukturen, forskningen och utbildningen – motorer för att skapa tillväxt. Därför slog ni håll på de arbetsmarknadspolitiska resurserna och står nu nakna inför varselvågen.

Vi socialdemokrater använder inte resurserna till skattesänkningar. Vi har i vår höstbudget en buffert på 5 miljarder som vi kan ta fram i morgon och använda till arbetsmarknadspolitik – just sådana särskilda åtgärder som kan gå in i bristyrkesutbildning och hålla människor kvar på de arbetsplatser där de har förkovrats, utvecklats och haft en långvarig utbildning. Det kan vi göra i stället för att de ska gå ut i en havererad arbetslöshetskassa.

Så här inför jul: Förklara nu! Du har chansen. Hur kan sänkt och försämrad arbetslöshetsförsäkring ge bättre förutsättning för en femtioåring att få ett jobb?

Anf. 116 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar för en intressant debatt som, måste jag säga, faktiskt blev mer frejdig än den aktuella debatten om varslen.

Jag tror att det är viktigt att vi ser på vad som händer i vår omvärld och i andra länder, men det är också väldigt svårt att jämföra. Vi kan titta på till exempel Tyskland, som jag besökte ganska nyligen, och deras lärlingssystem. Ja, det är klart att de får ut många ungdomar i jobb genom lärlingssystemet, därför att företagen tar ett väldigt stort ansvar av hävd. Det är fantastiskt bra.

Å andra sidan har man löner på 300–400 euro i månaden för de här lärlingarna. Det är ett system vi inte vill ha i Sverige. De har Hartzreformen, 400-euro-jobben och så vidare. De har ett annat system. Vi vill inte få alla i sysselsättning på vilket sätt som helst; det ska vara någon sorts decent jobs. Det ska vara sjysta villkor, och löner ska sättas av arbetsmarknadens parter i förhandlingar. Det vill jag vara tydlig med.

Avslutningsvis kan man säga att det är en svår tid vi har just nu. Jag tror dock att man om man tittar på de förslag Socialdemokraterna lägger fram i sin budget ser att de är ganska jobbfientliga. Titta på neddragningar av RUT- och ROT-sektorn, till exempel; där har vi väldigt många tjänsteföretag och jobb som växer fram. Det är där den stora sysselsättningen ökar – i privat tjänstesektor. Vi kan till exempel se på restaurangsektorn, där många unga sysselsätts, och de höjda arbetsgivaravgifterna för unga. Tror ni att det blir fler arbetsgivare som behåller ungdomar som i dag har ett arbete om det finns andra som kostar hälften så mycket, till exempel?

Det finns ingen quick fix. Det gäller att göra många saker samtidigt och ha en ganska stor ödmjukhet. Till syvende och sist handlar det om att företag ska tycka att det är bra och vilja anställa fler. Jag sade i mitt tidigare replikskifte att vi hade varit i ett sämre läge – jag är övertygad om det, alldeles utan tvekan – om vi inte hade infört dessa förenklingar och lägre skatter för företagen samt de jobbskatteavdrag som har lett till att det lönar sig bättre för människor att arbeta.

Tack för en intressant och frejdig debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2012/13:114

Förste vice talmannen meddelade att statsrådet Peter Norman på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2012/13:114 av Jörgen Hellman om likvärdiga förutsättningar att driva kommunal verksamhet.

20 § Svar på interpellation 2012/13:121 om klimatpolitiken inför Doha

Anf. 117 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter och ärade åhörare! Jens Holm har frågat mig om klimatpolitiken inför Doha, det vill säga inför FN:s globala klimatförhandlingar som just nu pågår på tjänstemannanivå. Ministersegmentet börjar i nästa vecka. Närmare bestämt har han frågat mig hur jag avser att agera i frågorna om överskottet av utsläppsrätter, EU:s krav på utsläppsminskningar till 2020 samt klimatfinansiering.

Vi börjar känna varandra ganska väl vid det här laget, Jens Holm och jag. Vi har haft ett antal interpellationer om dessa frågor. Eftersom riksdagens regler talar om hur mycket tid man som minister får lägga på svar och följande inlägg är det så att tiden tyvärr inte medger att jag besvarar

samtliga frågor någorlunda utförligt. Eftersom jag har svarat på frågan om annullering av AAU:er vid ett flertal tillfällen, senast den 30 oktober i år, hänvisar jag till det svar som jag redan har lämnat till interpellanten och andra riksdagsledamöter vad gäller just denna fråga.

När det gäller utsläpp av växthusgaser är det självklart så som Jens Holm säger att större utsläppsminskningar än dagslägets krävs för att hålla den globala medeltemperaturen under två grader. Jag ser väldigt allvarligt på att utsläppen av växthusgaser i världen fortsätter att öka, att de utfästelser om utsläppsminskningar som hittills har gjorts är otillräckliga och att vi har ett stort gap till de nivåer som vi skulle behöva nå. Mer behöver alltså göras såväl före 2020 som efter.

Utan tvekan är det så att Sveriges och EU:s roll ska vara att vara föregångare och driva på i denna fråga. Vi måste jobba hårt även internationellt, eftersom den stora ökningen av utsläppen sker utanför EU. Nyckeln på längre sikt är att ett skarpt avtal för tiden efter 2020 är på plats 2015. Men om vi ska nå tvågradersmålet måste vi också sluta gapet till 2020 genom att öka den samlade ambitionen. I Doha handlar det bland annat om att få så många som möjligt av de länder som ännu inte gjort några utfästelser till 2020 att göra sådana. I synnerhet vill vi se att alla de största ekonomierna är med.

Vi måste också jobba med kompletterande initiativ. Här vill jag särskilt nämna det globala samarbete som jag drog i gång för ett år sedan och som handlar om att minska utsläpp av kortlivade klimatpåverkande ämnen. Samarbetet inbegriper 36 länder inklusive USA och flera utvecklingsländer. EU var tidigt ute och beslutade om mål för 2020 i syfte att få andra länder att följa efter. Det lyckades såtillvida att det fick andra länder att också presentera mål och göra utfästelser. Däremot är summan av dessa utfästelser som sagt långt ifrån tillräcklig.

Regeringen verkar fortsatt för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa sitt klimatmål för 2020 till minus 30 procent. Det är dock inte troligt att vi i Doha når särskilt långt på den här punkten. Jag och regeringen vill att EU ska besluta om ambitiösa utsläppsmål för 2030 och 2040. EU kan på så sätt sätta tryck på andra länder att göra det samma och samtidigt ge europeiskt näringsliv och beslutsfattare efterfrågad långsiktighet vad gäller klimatpolitikens inriktning.

Slutligen vill jag komma in på frågan om klimatfinansiering. EU:s positioner om klimatfinansiering tas fram inom ramen för Ekofin, det vill säga av EU:s ekonomi- och finansministrar. Ekofin träffades den 13 november och enades om slutsatser om internationell klimatfinansiering som grund för EU:s mandat i denna fråga vid klimatmötet i Doha. Slutsatserna ger en tydlig försäkran om att EU kommer att fortsätta leverera klimatfinansiering till utvecklingsländer efter 2012, det vill säga efter att snabbstartsfansieringsperioden har tagit slut.

Sverige har drivit och fått gehör för att EU tillsammans med andra parter ska arbeta för att identifiera olika vägar för att öka klimatfinansieringen, med syfte att uppfylla det gemensamma åtagandet om att årligen mobilisera 100 miljarder USD år 2020. Olika finansieringskällor kommer att behövas, såväl offentliga och privata som så kallade innovativa finansieringskällor. Sverige har varit i framkant i frågan om snabbstartsfansiering och kommer att fortsätta att vara ambitiösa även framöver.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 118 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret på min interpellation. Det känns alltmer relevant att understryka att klimatfrågan är en ödesfråga. Vi såg till exempel i Världsbankens rapport som kom förra veckan att man pekar på att ifall vi inte vidtar skarpare åtgärder för att få ned utsläppen får vi en temperaturökning på närmare fyra grader de kommande 50 åren. En temperaturhöjning på fyra grader skulle tyvärr uttradera en stor del av civilisationen såsom vi är vana att se den i dag. Den absolut viktigaste politiska frågan är att snabbt få ned våra utsläpp och snabbt hjälpa de människor i syd som här och nu drabbas av våra utsläpp.

Därför vill jag börja med att ge miljöministern betyg. Jag blev glad när jag häromdagen läste i Svenska Dagbladet att Lena Ek säger att det är dags att skärpa EU:s minskningsmål. Det är dags att gå från minskningar på 20 procent till 30 procent. Det är väldigt bra, det är någonting jag tar upp i interpellationen och som vi i Vänsterpartiet har drivit väldigt länge. Egentligen borde vi gå till 40 procent, men 30 procent är en bra start.

Då vill jag ha besked från miljöministern: Är det här svenska regeringens position, eller är det miljöministerns privata åsikt tillsammans med Centerpartiet? I den här kammaren granskar vi och utkräver ansvar från regeringen och ministrarna i deras funktion som ministrar i en regering, inte vad enskilda partier anser. Min fråga till Lena Ek är således: Är det numera den svenska regeringens officiella ståndpunkt att driva på att EU ska skärpa sina minskningskrav så att målet är 30 procent?

Jag vill också ha ett förtydligande om klimatfinansiering i syd. Lena Ek sade att det behövs nya kreativa finansieringskällor för att föra över kapital till utvecklingsländerna. Det är helt korrekt. Förslag till flera konkreta kreativa finansieringskällor har lagts fram, till exempel en avgift på internationella kapitaltransaktioner och öronmärkning av pengar från utsläppshandeln. Aldrig någonsin har jag sett att Sverige har satt ned foten i någon av frågorna och backat upp något av dessa förslag till kreativa finansieringskällor. Det skulle vara bra med ett klagande besked i frågan från miljöministern.

Jag vill ha ett besked om de så kallade snabbstartspengarna, de 20 miljarder svenska kronor varje år som EU har anslagit till utvecklingsländerna i klimatfinansiering. Både Lena Ek och jag vet att den 31 december i år tar de här pengarna slut. Hur mycket mer pengar kommer EU att ge utvecklingsländerna i fortsättningen som en förlängning på snabbstartspengarna? Kommer det att vara 20 miljarder kronor? Jag hoppas att det kommer att vara mycket mer, för det behövs betydligt mer pengar än så. Kan vi få ett besked från Lena Ek?

Det vore bra om vi en gång för alla kunde få ett besked om hur mycket pengar den svenska regeringen egentligen lägger på klimatbistånd till syd. Då menar jag nya additionella medel. Jag menar inte pengar som tas från malariabekämpning, katastrofbekämpning eller någonting annat utan hur mycket nya pengar i klimatfinansiering som regeringen har avsatt i budgeten. Det är väldigt många olika siffror som figurerar. Det vore därför bra ifall miljöministern kunde ge oss ett klart besked här och nu. Jag har fler frågor, men jag återkommer till dem i mitt nästa anförande.

Fru talman! Tack, miljöministern! Det är lätt att känna oro över läget både i klimatförändringarna och i klimatförhandlingarna. Det är också lätt att känna oro över att Sverige tappar i sin position som föregångare och som brygga mellan rika och fattiga länder. Sverige har de senaste åren fört en alltmer tynande tillvaro i de internationella förhandlingarna och i de internationella sambanden.

*Svar på
interpellationer*

Det vore bra om vi här kunde reda ut vad som egentligen gäller i fråga om skärpningen av kraven till 30 procent inom EU. Både Lena Ek och hennes företrädare har försökt hävda att de driver att EU ska skärpa sina utsläppsmål till 30 procent till 2020. I svaret på interpellationen av Jens Holm och på min interpellation, som vi ska debattera om en stund, säger Lena Ek att regeringen verkar för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa sina klimatmål för 2020 till minus 30 procent. Det är inte riktigt samma sak som att kräva en skärpning. Det är faktiskt svårt att förstå vad det betyder över huvud taget.

I går på Svenska Dagbladets debattplats Brännpunkt kunde man läsa att centerpartisten Lena Ek kräver att Sverige ska driva på inom EU för att skärpa ambitionerna till minus 30 procent till 2020. Där gick alltså Lena Ek i opposition mot regeringens linje. Det framgår tydligt att Sverige inte driver på för en skärpning av EU:s mål. En dag tidigare finns i samma tidning en intervju med miljöminister Lena Ek. Hon säger att hon driver denna fråga jättehårt på miljørådsmöten. Hon säger: Vi har pekat på att det är ekonomiskt bättre och egentligen inte skulle medföra några utgifter.

Frågan är då om man ska lyssna på centerpartisten Lena Ek eller miljöminister Lena Ek. De säger uppenbarligen olika saker. Det vore fint om Lena Ek ville reda ut detta en gång för alla i dag.

Jag skulle vilja ta upp två frågor som är väldigt viktiga i de internationella förhandlingarna. Den ena är frågan om AAU som vi envisas med att fråga Lena Ek om och som hon duckar för i denna interpellationsdebatt. Vi vet att om man bestämmer sig för att de ska kunna tas med till nästa åtagandeperiod av Kyotoprotokollet riskerar det att undergräva hela systemet, och alla de ansträngningar som människor har gjort för att minska utsläppen riskerar att vara förgäves.

Lena Ek säger att man inte ska visa sina kort i förhandlingarna. Jag undrar ändå: Vad är bäst – att säga att vi spelar med dolda kort eller att kliva fram och säga att vi tänker annullera vårt överskott oavsett vad andra länder gör och att vi tänker sätta hårt mot hårt för att få andra länder att göra det också så att man inte tar med dem? Lena Ek konstaterar i sitt svar till Jens Holm att det var en framgång när EU var tidigt ute och beslutade om mål för 2020 i syfte att få andra länder att följa efter. Varför skulle den strategin inte vara giltig när det gäller AAU? Det skulle jag vilja ha svar på från Lena Ek.

Jag skulle vidare vilja veta hur regeringen driver frågan om utsläpp från LUCF-sektorn. Det har varit en komplicerad och känslig fråga där det finns stora risker för kryphål, och det finns vissa länder inom FN-systemet som har stora skogar som man eventuellt skulle kunna gömma utsläpp i. Nyligen såg vi den svenska regeringen öppna upp för att kunna räkna in de eventuella kolsänkningarna inom ramen för åtagandena inom EU-systemet. Det är mycket oroande. Jag vill därför fråga Lena Ek var

regeringen står i denna fråga inför den andra åtagandeperioden inom Kyotoprotokollet och inför framtida klimatavtal.

Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Allra först skulle jag vilja säga att jag verkligen uppskattar de politiker i Sveriges riksdag som tar sig tid att lägga ned arbete och engagerar sig i klimatfrågan. Jag skulle önska att det var fler som gjorde det även vid denna sena timma.

Världsbankens rapport som kom i förra veckan är oerhört allvarlig. Det tror jag att vi som sitter här, återigen vid denna sena timma, är överens om.

Vi har vetat länge, och det tror jag också att många andra har vetat, vad som händer när man kommer till en temperaturkurva uppemot tre fyra grader med de oerhört allvarliga konsekvenser som det innebär.

Det som Världsbankens rapport visar är att det går mycket snabbare än vad vi har trott. Tiden för att agera kanske har halverats under tiden som världens regeringar har suttit och förhandlat Kyotoprotokollet. Kyotoprotokollet med sin andra åtagandeperiod är det hittills enda globala rättsliga dokument som har bindande åtaganden om sänkta klimatutsläpp. Där finns EU med och där finns de fattiga länderna med.

Får vi ihop det tekniska som vi ska diskutera och förhandla om i Doha denna vecka och nästa vecka täcker det kanske 15 procent av världens utsläpp. Men det är klart att om man ser detta och sedan de andra 85 procenten som sker samtidigt som Världsbanksrapporten säger att tiden för att åtgärda detta har halverats är det en mycket allvarlig situation. Det tror jag att alla som har jobbat med de här frågorna är överens om.

Vi kommer att förhandla fram en ny klimatregim, Durbanplattformen, och försöka hitta en arbetsplan för en global överenskommelse för att hantera de 85 procenten på plats. Det har världen sagt att vi ska klara av till 2015. Det är de riktigt stora och allvarliga frågorna som vi ska hantera i Durban.

Hur ser det då ut? Det finns naturligtvis en enorm misstro mellan alla de olika parterna och delarna av världen. Här går vi in i en FN-förhandling där det egentligen ska vara runt 190 länder. Där sitter demokratier och diktaturer, oljeländer och länder som inte alls är oljeproducerande utan har en annan bas för sin energiförsörjning, mycket fattiga länder, emerging economies, och traditionellt rika industriländer – alla ska komma överens. Då är frågan om rättvisa i detta, det som handlar om equity, den stora frågan, och det är mycket det som interpellationen berör och som också Sara Karlssons frågor ansluter till. Det handlar dels om hur ansvaret för att ta ned utsläppen ska fördelas på ett rättvist sätt, dels om hur man ska kunna betala för hantering av ny teknik, skogsåtgärder och anpassning. Det här är oerhört svårt.

Vi har jobbat hela året med detta. Vi har arrangerat möten med chefsförhandlare och klimatministrar från hela världen om problemområdet equity. Ett av Sveriges stora bidrag i de här förhandlingarna är just att vi har gett plattformen för de första diskussionerna om equity. Jag ber, fru talman, att få återkomma till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 121 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det var mycket som Lena Ek sade i det här anförandet, men det var faktiskt inte ett enda svar på mina och Sara Karlssons frågor. I första hand ska de här debatterna ge oss folkvalda ledamöter en chans att ställa frågor om regeringens politik, och ministrarna borde rimligen svara oss, eller hur?

Jag får väl därför fråga igen: Vilka kreativa utsläppskällor är det som regeringen backar upp i de här förhandlingarna? Jag har inte hört någonting än från regeringen. Är det 30 procent minskningar av växthusgaser på EU-nivå som är den svenska regeringens formella linje? Eller är det bara Lena Ek, med all respekt för miljöministern, och hennes parti som anser det?

Hur blir det med EU:s snabbstartspengar? Kommer de pengar som man avsatte till klimatet i syd att förlängas och kommer de att höjas till över 20 miljarder kronor per år? Och vad anser den svenska regeringen? Hur mycket har den svenska regeringen föreslagit i förhandlingarna? Det tycker jag också är väldigt oklart.

Sara Karlsson tar här upp frågan om AAU:erna, alltså utsläppsrätterna, men får inte heller något svar på det. Driver den svenska regeringen att de ska annulleras, alltså att de ska tas bort från marknaden?

Det är jätteviktigt med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Jag vill påminna om att den inleds den 1 januari 2013, om ett par veckor. Ifall vi har en utsläppshandel med miljarder av extra utsläppsrätter, varav ungefär 80 miljoner kommer från Sverige, som kan säljas fritt på den marknaden säger det sig självt att utsläppshandelssystemet inte kommer att fungera över huvud taget. Det måste vi få besked från Lena Ek om.

Jag skulle vilja ta upp en annan fråga som jag inte hann gå in på i mitt förra inlägg. Jag och Lena Ek har i den här kammaren diskuterat miljöskadliga subventioner. Det är en del av klimatpolitiken. Ifall vi kan få bort det som subventionerar det som är dåligt för miljön kan vi också få ned utsläppen.

Jag blev väldigt glad när vi hade en debatt om det den 12 juni i den här kammaren, då miljöministern berättade för mig att regeringen avsåg att presentera en lägesrapport i höstens budgetproposition. Lägesrapporten för utfasande av miljöskadliga subventioner återkom miljöministern till flera gånger i sitt anförande den 12 juni i år. I budgeten som har kommit nu finns det mycket riktigt ett kapitel som heter *Miljöskadliga subventioner*. Men där finns det ingen kartläggning av de svenska miljöskadliga subventionerna, utan där står det bara att man ska fortsätta att utreda frågan. Då vill jag fråga: När kommer kartläggningen av de miljöskadliga subventionerna, Lena Ek?

Anf. 122 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Också jag, precis som Jens Holm, hade önskat mer av svar än denna mer svepande beskrivning av miljöministerns engagemang, som förvisso är trevligt att höra, men det vore också bra att få svar på sina frågor. Jag upprepar därför mina frågor. Det vore väldigt bra om vi kunde få ett klargörande av vad den svenska linjen egentligen är, om EU:s mål för utsläppsminskningar ska skärpas eller inte. Är det Lena Eks linje som centerpartist eller som representant för regeringen som man ska lyssna på?

Prot. 2012/13:31

27 november

Svar på
interpellationer

Jag envisas fortfarande med AAU:erna. Vad är det som gör att det som miljöministern framhåller som en lyckad strategi i sitt svar på interpellationen när det gällde målen för EU inte skulle vara en bra strategi när det gäller AAU:erna, om det nu är det som man vill lyckas med? Jag antar också att miljöministern ser den uppenbara risken att det undergräver hela systemet om man för över AAU:erna till nästa åtagandeperiod.

Jag vill också passa på att förtydliga lite kring LUCF för jag fick lite ont om tid på slutet i mitt förra inlägg. Vi tycker så klart också att det är viktigt att man tar fram system för att mäta eventuella utsläpp och eventuella sänkor på ett bra sätt, men det måste läggas i separata system. Där har regeringen tidigare öppnat för att lägga in dem i samma system. Det finns uppenbara risker med det. Det finns vetenskapliga osäkerheter om hur mycket mark och skog tar upp i form av koldioxid eller andra klimatgaser. Men också beroende på hur man räknar kan det innebära risker för stora kryphål. Jag skulle därför vilja veta var regeringen står i frågan.

Anf. 123 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt i en interpellationsdebatt att ha en diskussion om systematiken och strategin i sådana här oerhört viktiga förhandlingar.

Vi må ha diskussioner i den här kammaren, men de åsiktsskillnader som vi har här är ingenting mot de som vi möter i de globala förhandlingarna. När vi befinner oss i Doha räknar vi med att alla som ingår i delegationen, till exempel också Jens Holm, jobbar konstruktivt tillsammans.

Nu har ni ställt en otrolig mängd frågor som ligger utanför interpellationen, så jag ska ge ett kulsprutesvar här och ska sedan gå tillbaka till att diskutera strategi och försöka göra det inom de av riksdagens fastlagda minuter som man har på sig.

Om EU ökar sin ambition till 30 procent skulle det lösa många av de problem som vi tar upp. Därför är det prioritet ett. Men ni vet såväl som jag att det finns länder som inte alls har den åsikten. Vi jobbar därför med att ta fram bakgrundsmaterial och argumentationsanalys för att visa att det är en åtgärd som i förlängningen ger konkurrenskraft och jobb.

Hur det går? Ja, vi vet att det är vissa länder som är emot den här linjen i klimatförhandlingarna men också i förhandlingarna om den långsiktiga EU-budgeten.

Additionell finansiering jobbar vi mycket med. Just nu har vi fått ett genombrott vad gäller ETS, alltså handeln med utsläppsrätter i Europa. När jag satt i EU-parlamentet och förhandlade detta skrev jag själv de ändringsförslag som innebär att sjöfart och flyg ska inkorporeras i handeln med utsläppsrätter. Här har vi kommit så pass långt med gemensamma krafter att EU har införlivat flyget och står fast vid det. Man har tagit några tuffa strider i Världshandelsorganisationen.

Till allas förvåning tillsätter nu den internationella luftfartsorganisationen en arbetsgrupp för att kunna lägga fram ett förslag om ett globalt system till i höst. Det tycker vi är bra och stöttar att kommissionen säger: Nu stoppar vi klockorna för att testa om vi får en global överenskomst som skulle betyda så mycket mer för klimatet.

Här är Jens Holm skeptisk. Det funkar i svensk debatt, men i det globala sammanhanget hjälper det naturligtvis inte till i klimatförhandlingarna.

Vi har lagt mycket jobb och tid på detta, och våra tjänstemän har jobbat fantastiskt bra med den svåra problematiken runt equity. Vi är det enda landet i världen som har sett till att det finns en plattform för att diskutera rättvisefrågorna i klimatförhandlingarna, och det har gått bra. Jag skulle verkligen uppskatta support eftersom jag vet att alla de som är med i delegationen, också från riksdagen, betyder skillnad i dessa diskussioner.

Vi har dessutom jobbat med de kvinnliga klimatförhandlarna och chefsförhandlarna. Många av dem kommer från mycket fattiga länder. Jämställdhetsfrågorna är grovt underskattade i klimatförhandlingarna, så vi måste se till att kvinnors ställning och möjligheter lyfts fram i detta sammanhang. Vi har börjat med det, och jag hoppas att Jens Holm som närvarande i Doha kommer att vara med på en del av de aktiviteter som vi har som rör detta.

När det gäller snabbstartspengarna var det en satsning som det var sagt skulle gå ut 2012. Sverige har betalat mer än vi lovade, och EU är nästan klart med sitt mål. Allt detta handlar om transparens, och det finns på FN:s klimatsekretariats hemsida. Vi fortsätter titta på finansieringen. Vi är tillbaka på en hög nivå, vilket innebär att per capita är Sverige en av de största bidragsgivarna. Vi har ett gott rykte när det gäller detta. Men vill ni gå in på hur vi hanterar biståndspengarna måste ni interpellera biståndsminister Gunilla Carlsson. Sådana är våra regler.

Jag fortsätter med åtta punkter till i mitt nästa inlägg.

Anf. 124 JENS HOLM (V):

Fru talman! I förra numret av tidningen Miljöaktuellt säger Anders Turesson som varit chefsförhandlare för svensk klimatpolitik i åtminstone tio år och deltagit i förhandlingarna i tolv år: Du måste visa i egen handling på hemmaplan att du menar allvar. Det är först då du på allvar kan vinna andras respekt.

Det är precis det som klimatfrågan handlar om. Vi måste visa att vi menar allvar. Då reser vi ned till Doha med nya additionella medel till utvecklingsländerna. Då reser vi ned till Doha med konkreta förslag på hur man hanterar det stora överskottet av utsläppsrätter. Då reser vi ned till Doha med konkreta krav på hur EU ska minska sina utsläpp med mer än det man tidigare sagt.

Jag har frågat i två anföranden och får fråga en gång till om EU ska minska sina utsläpp till 30 procent. Vi fick lite av ett klagörande från miljöministern, men fortfarande står det inte klart om det är Centerpartiets och Lena Eks åsikt eller om det numera är den svenska regeringens officiella position att EU ska minska sina utsläpp med 30 procent till 2020. Det är en ganska lätt fråga att svara på.

När jag tidigare har frågat Lena Ek om överskottet av utsläppsrätter har hon svarat mig att det är för tidigt att låsa EU i en alltför fast position vad gäller överskottet. När är det då läge att komma ut på banan och säga att det är helt orimligt med miljarder av utsläppsrätter i överskott? De måste tas bort från marknaden, för annars kommer inte den andra åtagandeperioden att fungera.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Vad gäller klimatbiståndet ställde jag en rak fråga. Hur mycket avsätter den svenska regeringen i klimatbistånd? Det figurerar nämligen otroligt många siffror. Jag kan dock ta den debatten med biståndsministern om miljöministern hellre vill det.

Anf. 125 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! I den svenska förhandlingspositionen sägs det uttryckligen: Sverige verkar också för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa 2020-målet till 30 procent.

Det är inget lätt jobb, och det vet alla vi som håller på med detta. Vi vet precis vilka länder det handlar om, och vi vet precis vad vi måste göra. Vi jobbar med detta på bred front, också i det som handlar om EU:s budget.

Att lägga in pengar till de fattiga länderna är givetvis viktigt. Arbetet inom regeringen är så fördelat att biståndsdelen ligger under det utgiftsområde som Carl Bildt och Gunilla Carlsson ansvarar för.

Jag kan dock säga att de klimatprojekt som kallas CDM, som är tätt knutna till Kyotoprotokollets andra period och som u-länderna är mycket angelägna om, i slutfinansiering, eftersom det handlar om additionalitet i finansieringsmodellerna där, representerar mer pengar än vad Jens Holm lägger i den svenska budgeten. Men CDM vill ni inte ha. U-länderna vill dock väldigt gärna ha det.

Den interna svenska debatten kan vi föra i 10, 20, 30 interpellationsdebatter till. Det blir alltid intressanta diskussioner. Men när det gäller finansiering måste vi lyssna på de länder som behöver finansieringen bäst. De är ytterst angelägna om Kyotoprotokollet.

Jens Holm vet att den slutgiltiga avräkningen för AAU:erna, det vill säga utsläppsrätterna i FN-systemet, sker i slutet av 2015. I EU-systemet får man inte ens använda dem, för det har vi sagt i EU:s stora klimatpaket som Jens Holm själv har varit med och förhandlat. Så AAU:erna är en bakgrundsfråga i sammanhanget när vi förbereder oss för Doha. Jag kan gärna fortsätta diskutera AAU:erna, men det viktiga är vad som i realiteten kommer ut i förhandlingarna och hur vi kan stötta de fattigaste länderna som behöver det bäst.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2012/13:122 om EU:s handel med utsläppsrätter

Anf. 126 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Sara Karlsson har frågat mig om hur regeringen avser att driva på för och stödja mer offensiva förslag till skärpningar av EU:s handel med utsläppsrätter.

Kommissionen presenterade den 12 november ett förslag om att senarelägga auktioneringen av 900 miljoner utsläppsrätter inom EU:s system för handel med utsläppsrätter. Den 14 november presenterade kommissionen sin rapport om EU:s utsläppsmarknad som bland annat tar upp

möjliga åtgärder för att stärka och utveckla handelssystemet. Marknadsrapporten innehåller inga konkreta lagförslag.

Innan jag går vidare vill jag klargöra att det finns tre sorters utsläppshandel i världen, och nu talar vi om det europeiska systemet. I den tidigare interpellationsdebatten handlade det om FN.

Sara Karlsson hävdar i interpellationen att jag i svar på en tidigare riksdagsfråga, nr 47, sagt att regeringen inte har för avsikt att stödja kommissionens förslag att senarelägga auktioneringen av utsläppsrätter inom handelssystemet. Det stämmer inte. Jag uttryckte i mitt svar oro över vissa aspekter i kommissionens förslag, vilket inte är detsamma som att avfärda det.

Kommissionens nya förslag om att ändra tidtabellen för auktionering av utsläppsrätter inom Europa kommer att analyseras av regeringen tillsammans med de handlingsalternativ som tas upp i kommissionens marknadsrapport.

Jag och regeringen med mig anser att EU:s handelssystem är ett mycket viktigt styrmedel för att på ett kostnadseffektivt sätt minska utsläppen inom EU utan att snedvrida konkurrensen mellan medlemsstaterna. Regeringen eftersträvar att handelssystemet utvecklas på ett sätt som säkerställer och främjar dess roll i den europeiska klimatpolitiken. Regeringen verkar också för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa sitt klimatmål för 2020 till –30 procent. En sådan skärpning är ett rättframt sätt att påverka prisutvecklingen inom handelssystemet.

Det nu växande överskottet på utsläppsrätter riskerar att destabilisera handelssystemet och försvaga incitamentet till de investeringar i teknik och anläggningar med låga växthusgasutsläpp som krävs för att EU ska klara sina långsiktiga klimatmål.

Regeringen fäster stor vikt vid klimatpolitikens behov av marknadsansatser och kostnadseffektivitet. Regeringen välkomnar förslag som tar sig an den nuvarande överskottssituationen utan att förtroendet för marknaden eller det internationella samarbetet äventyras och som stärker handelssystemets långsiktiga styrningsverkan och möjligheten att nå klimatmålen.

Regeringen kommer att mycket noggrant analysera för- och nackdelar med kommissionens förslag och arbeta för att stärka handelssystemet.

Anf. 127 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret! Som konstaterades i den tidigare debatten har de senaste årens forskningsrön om klimatförändringarna varit minst sagt dystra. Läget verkar vara allvarligare än vi trodde för bara något år sedan.

Den rapport som kom från Världsbanken förra veckan var bara det senaste exemplet. Att vi rör oss mot en situation där tvågraderstaket sprängs kommer inte direkt som någon nyhet, även om det slår en med full kraft varje gång.

Att läget förvärras på det här sättet borde få vem som helst att känna ödmjukhet inför allvaret och inse att klimatarbetet måste skärpas. Det gäller i synnerhet en regering som vill betrakta sig som en föregångare, en förebild som går före och visar vägen. Miljöministern konstaterar också att det blir alltmer bråttom. De insatser som vi gör på kort sikt

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

spelar allt större roll. Det hade varit bra att klargöra den svenska regeringens inställning till att skärpa EU:s mål till 2020 till -30 procent. Miljöministern säger att det är svårt. Det vet jag. Miljöministern säger också att det finns flera länder som inte är för en sådan skärpning. Det vi vill veta är om Sverige är ett av de länderna. Det är inte klargjort vad den svenska regeringens inställning är. Det som står i svaret, att regeringen verkar för att öka förutsättningarna för att EU ska kunna göra det, är inte ett tillräckligt tydligt svar. Vi behöver ett tydligt svar från miljöministern när det gäller regeringens inställning, särskilt mot bakgrund av de uttalanden som har gjorts av Lena Ek de senaste dagarna, där det är oklart vad som är regeringens linje och vad som är Centerpartiets linje. Jag önskar ett klargörande där.

Fru talman! Jag ska gå vidare till det som interpellationen framför allt handlar om. Lena Ek svarar att regeringen ska analysera konsekvenserna av kommissionens förslag. Därför lämnar hon inget besked i dag. Så kan det ju vara, men jag tycker ändå att ministern borde kunna ge en finger-visning om var den svenska regeringen står.

Bakgrunden är att det europeiska systemet för utsläppshandel, EU ETS, håller på att undergrävas av det stora överskottet på marknaden. Systemet brukar lyftas fram som det viktigaste klimatpolitiska styrmedlet inom EU. Att värna det borde därför vara av största vikt för regeringen. Priset på utsläppsrätter har sjunkit dramatiskt, och ligger nu konstant under 10 euro. Det är långt under de ca 40 euro som kommissionen tidigare uppskattade skulle bli priset. Det beror på att tilldelningen har varit för slapp, men också på det ekonomiska läge som EU befinner sig i och har befunnit sig i under flera år. Det innebär att det som är meningen med systemet, nämligen att det ska stimulera fram investeringar i bättre teknik och på det sättet få ned utsläppen, mer eller mindre uteblir. Utsläppen måste bli dyrare för att systemet ska få verkan. Därför har kommissionen föreslagit att ett antal utsläppsrätter ska lyftas ut från marknaden för att återföras senare. Det beräknas åtminstone kortsiktigt kunna höja priserna och driva på utsläppsminskningarna. Detta ställer sig alltså regeringen tveksam till.

I ett svar på en skriftlig fråga från mig nyligen antydde Lena Ek åtminstone att regeringen gör bedömningen att kommissionens förslag är alltför svagt. Samtidigt har vi fått andra signaler från representanter för regeringspartierna.

Det vore intressant att få något slags svar från miljöministern. Tycker regeringen att kommissionens förslag är för försiktigt eller för långtgående? Vad är det som gör att man ställer sig tveksam till förslaget?

Anf. 128 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka Sara Karlsson för en viktig interpellation i ett förvisso ganska svårt och tekniskt ärende. Som Sara Karlsson säger brukar EU:s handelssystem för utsläppsrätter pekas ut som det enskilt viktigaste styrmedlet för att få ned EU:s utsläpp över huvud taget.

Lika viktigt som handelssystemet är för att minska utsläppen är det för att sätta ett pris på att släppa ut. Priset på att släppa ut styr möjligheten att ställa om våra samhällen och att till exempel gå från samhällen som använder mycket fossil energi till samhällen som är baserade på förnybara energikällor.

I dessa dagar läser man om extremt låga priser på utsläppsrätter. Det har i sin tur lett till att exempelvis kolindustrin expanderar kraftigt just nu; det är helt enkelt så billigt att släppa ut. Det är bra att kommissionen har identifierat problemen. Man säger att ett av de stora problemen är att det finns ett så stort överskott på utsläppsrätter. I dagsläget ligger det på 955 miljoner ton – ett ton är en utsläppsrätt. Kommissionen säger i sin rapport, som jag har läst, att det stora överskottet sannolikt kommer att stiga till mellan 1,5 och 2 miljarder ton till slutet av nästa år. Någotning måste göras.

Kommissionen tar i sin rapport upp sex alternativ när det gäller hur man kan åtgärda det stora överskottet på utsläppsrätter. Syftet är att man ska få upp priset på att släppa ut från dagens 7 euro per ton till åtminstone 30–40 euro per ton. Utsläppshandelssystemet är ett handelssystem som är designat av politiker. Som miljöministern sade tidigare satt både jag och miljöministern, när vi var EU-parlamentariker, och förhandlade om det här systemet. Som EU-parlamentariker försökte vi göra det så robust och välfungerande som möjligt. Därför har vi politiker ett ansvar att se till att systemet över huvud taget fungerar. I dagsläget fungerar det inte.

Det är märkligt att miljöministern säger att hon inte har någon åsikt om de här förslagen – eller att hon åtminstone i dagsläget inte vill ha någon åsikt om förslagen. Det tycker jag är mycket märkligt. Storbritannien har sagt att man vill ta bort utsläppsrätter från marknaden för att få upp priset. De har sagt att man som alternativ kan sätta ett prisgolv, det vill säga att det inte får bli billigare än så att släppa ut. Där är den svenska regeringen knäpptyst. Det tycker jag är märkligt.

Flyget har inkluderats i handeln med utsläppsrätter. Det talade miljöministern om i den förra debatten. Miljöministern sade att jag var skeptisk till att man går till den internationella luftfartsorganisationen för att finna en lösning. Jag tycker att det är jättebra om man finner en lösning inom ICAO. Problemet är att man har försökt det i ett år, och det har inte hänt något. Samtidigt säger stora länder som USA, Kina, Indien och andra att man vägrar att delta i systemet och betala för sina utsläpp.

Jag kan ärligt säga till Lena Ek att jag tycker att det är fantastiskt om man får med alla länder på ett avtal till hösten. Det är jättebra, men jag är skeptisk till den strategin. Det var det jag ville ha sagt.

Anf. 129 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tycker att Sara Karlsson har ställt en väldigt bra interpellation, och det var jättebra att höra Jens Holms klargöranden när det gäller det här med att stoppa klockan i EU för att låta ICAO få tid på sig fram till hösten att komma fram till en global lösning. Det är första gången någon global organisation på det här viset har tillsatt en skarp arbetsgrupp för att hitta någon form av additionell finansiering och någon form av klimatstyrmedel. ICAO är en branschorganisation. Vi kan bara försöka underlätta detta arbete, trycka på och skapa opinion så mycket det går, så att det ska landa väl.

Det som möjligen gör att det är något lättare att ta beslutet att stödja detta att stoppa klockan för att ICAO ska förhandla färdigt och hitta ett förslag till system är att USA var väldigt pådrivande under den sena fredagsnatt då de sista diskussionerna hölls i detta sammanhang. Det

gäller nu att dessa länder kommer upp till bevis. EU kommer inte att lämna sin lagstiftning och sitt mål att flyget ska ingå i handeln med utsläppsrätter. Det är klart deklarerat av alla miljöministrar och av miljökommissionären.

För att lite mer diskutera det som interpellationen handlar om kan jag säga att regeringen tycker att handeln med utsläppsrätter är oerhört viktig. När det gäller klimatåtgärder i Europa har vi två delar. Den ena gäller reglerna för den handlande sektorn. Nästan 12 000 stora industrianläggningar ska ha utsläppsrätt och delta i systemet. Tanken är att det finns ett tak som sänks successivt. Hittills har prognosen hållit; utsläppshandeln har levererat det som det var sagt att den skulle.

Problemet är nu att vi har ett antal forskningsrapporter som visar att behovet är större än minskningen på 20 procent. Vi borde ha en skarpare lutning på 30 procent i stället. Vi försöker från regeringens sida på många sätt jobba för att det ska bli fallet. Vi försöker klargöra för de länder som har gett ett blankt nej att det är till nytta för dem och att det skapar jobb och konkurrenskraft. Vi försöker hitta de verktyg som gör att låsningarna hos denna grupp av länder släpper. Vi jobbar ärligt talat väldigt mycket med detta – bilateralt, när det gäller tekniköverföring, när vi pratar om utbyte med företag och i personliga kontakter mellan ministrar. Vi måste få några länder att släppa den låsningen för att det ska gå vägen.

Den andra delen av klimatåtgärderna gäller den icke-handlande sektorn, där vi har ett antal åtgärder. Men det är inte föremål för dagens diskussion.

För två veckor sedan kom kommissionen med de här förslagen för att försöka stärka handeln med utsläppsrätter och få upp priserna för utsläppsrätterna. Jag inledde miljørådets diskussion om detta vid det informella mötet i Horsens. Jag tog upp denna fråga och var den som drev allra tydligast att kommissionen måste komma med åtgärder för att stärka handeln med utsläppsrätter. I det förslag från kommissionen som äntligen kom för två veckor sedan finns sex alternativ. Förslaget har en väldigt stor betydelse. Vi måste analysera hur det här påverkar förtroendet för marknaden och miljöintegriteten. Det tar en viss tid. Vi kommer att ha detta uppe på miljöministerrådet i december. Då ska vi vara klara med det mesta av detta arbete.

Anf. 130 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Miljöministern lyfter fram att regeringen är positiv till att skärpa EU:s ambitioner när det gäller utsläppsmål. Även om hon inte riktigt kan klargöra vilken den svenska regeringens linje egentligen är säger hon i alla fall att regeringen på något sätt är positiv till detta. Om regeringen nu är positiv eller drivande borde det vara en självklarhet att ställa sig bakom förslag som skulle skärpa systemet för handeln med utsläppsrätter. Jag antar att regeringen och miljöministern inte tänker sig att en skärpning av EU:s mål inte skulle påverka ETS. Andra åtgärder skulle såklart behöva vidtas också vid en skärpning, men att de skulle läggas helt utanför handeln med utsläppsrätter är väl inte särskilt sannolikt.

Lena Ek borde också ta fasta på det som vi varit inne på tidigare och som miljöministern själv var inne på alldeles nyss: att mycket pekar på

att det blir svårare att nå målen på lång sikt och att minskningen måste ske snabbare. Den planerade banan för utsläppsminskningen inom EU behöver förändras, så att en större del av utsläppen görs tidigare, särskilt om man vill hamna i den högre delen av spannet mellan 80 och 95 procent, vilket borde vara den svenska regeringens ambition.

Då kan man tänka att kommissionens förslag är otillräckliga. Det behövs mer, vilket jag tycker att miljöministern tidigare varit inne på och antytt skulle kunna vara fallet. Det är inget som hindrar att den svenska regeringen lägger fram egna offensiva förslag, men man kan också titta på vad andra medlemsländer gör. Då har vi till exempel det brittiska förslaget. Man föreslår dels att fler utsläppsrätter lyfts ur, dels och framför allt att de skrotas permanent. Det vore sannolikt en bättre lösning. Om regeringen är orolig över att kommissionens förslag skulle vara alltför försiktigt är det väl naturligt att stödja det brittiska förslaget, som är mer långtgående.

Miljöministern beskriver de knutar som finns internationellt och att man behöver jobba med dem och hjälpa länder att komma över tröskeln, kliva fram och ta ansvar för sina utsläpp. Då behövs precis den här typen av initiativ, som visar att vi på hemmaplan menar allvar och tar vår del av ansvaret. Där borde den svenska regeringen spela en central roll.

Jag skulle vilja veta när dessa besked kommer från den svenska regeringen. När tänker man lämna besked om på vilket sätt man vill skärpa handeln med utsläppsrätter inom EU? Jag förutsätter att regeringen kommer att stödja något sådant förslag. I vilken riktning går regeringen, och när kommer det slutgiltiga beskedet?

Anf. 131 JENS HOLM (V):

Fru talman! Ju tidigare man är ute på banan, desto större chans har man att påverka ett händelseförlopp. Det är därför jag tycker att Storbritannien har spelat en mer konstruktiv och progressiv roll i klimathänseende; relativt tidigt, innan kommissionen kom med sin rapport, underströk man vikten av att plocka bort utsläppsrätter från marknaden för att på det sättet få upp priset på utsläpp.

Jag vill understryka den fråga som Sara Karlsson tog upp på slutet. När kommer den svenska regeringen att bekänna färg i den här frågan? Blir det inför miljörådet i december som man från regeringen kommer att säga på vilket sätt man vill se till att utsläppshandelssystemet börjar fungera? Det tycker jag är en väldigt viktig fråga.

Jag vill också understryka att kommissionen i sitt förslag tar upp möjligheten att begränsa tillgången till internationella krediter som en av möjligheterna, förutom att ta bort utsläppsrätter från handeln. Det kan innebära att man gör mindre av så kallade CDM, som Lena Ek var inne på i den tidigare debatten, det vill säga uppköp man gör i andra länder för att uppnå sina mål på hemmaplan. Detta tycker jag låter som ett väldigt bra förslag. Men det går stick i stäv med den svenska regeringens klimatpolitik, som handlar om att 30 procent av utsläppsminskningarna ska göras i andra länder och inte på hemmaplan.

Vi i Vänsterpartiet vill använda alla dessa CDM-pengar plus ett additionellt klimatbistånd till klimatöverföring av resurser till syd. Totalt anslår vi 4,5 miljarder kronor mer än regeringen på klimatbistånd. Det

vill jag ha sagt, för det som Ek sade om detta i den tidigare debatten var felaktigt.

Anf. 132 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det är ganska svårt att prata om sådana här komplicerade frågor i en interpellationsdebatt med dessa korta anföranden.

Allra först ska jag säga att anledningen till att vi har överskott av utsläppsrätter är att verkligheten har minskat snabbare än kostymen, än vad man trodde i det designade utsläppsrättssystemet när vi satte det i drift för ett antal år sedan. På sätt och vis är det bra att det finns fler utsläppsrätter.

Om marknadssystemet ska fungera är det samtidigt oerhört viktigt att det finns en balans och en dynamik mellan utbud och efterfrågan precis som i alla andra marknadsbaserade system, ekonomier eller ekonomiska diskussioner.

Vi kan titta på det som Storbritannien har föreslagit. Storbritannien har väsentligt utökat sina klimatambitioner, och det är jättebra. Det de föreslår är väldigt kort en priskorridor där priset på utsläppsrätter inte kan gå under en viss nivå. Det kan väl vara bra. Men det kan heller inte gå över en viss nivå.

Det innebär att man sätter tvångströja på det marknadsanpassade styrningssystemet. Det är inte alldeles säkert att det fungerar. Vi måste ta oss ett par veckor för att analysera det. Sedan har kommissionen också lagt fram sex olika alternativ för två veckor sedan. Jag har all respekt för att det är otålighet i dessa frågor. Jag är också ibland frustrerad över att det går långsamt. Men vi måste nog analysera detta ordentligt.

Några saker som ligger i övergången mellan perioderna som gör detta svårt är att det för det första finns outnyttjade utsläppsrätter i medlemsstaternas reserver för den andra handelsperioden. Det andra är att Europeiska investeringsbanken har en pott utsläppsrätter som går till klimatprojekt, Carbon Capture Storage, för att få ekonomi i demonstrationsprojekt. Det finns också ett antal demonstrationsprojekt för förnybar energi som jag och jag tror också Jens Holm var med och förhandlade i den delen i klimatpaketet.

Det innebär att vi måste ha en dynamik i prisnivån för att vi ska ha pengar till demonstrationsprojekt. Till exempel håller pappersbruket Billerud i Skärblacka på med ett stort forskningsprojekt om grön olja från träråvara som jag var och tittade på planeringen inför bara för ett par dagar sedan. Där ligger de topprankade för att få del av stödet för demonstrationsprojekt för förnybar energi.

En tredje faktor är att 120 miljoner utsläppsrätter från den tredje handelsperioden auktioneras ut tidigt. Det är ett beslut som redan är fattat. Det handlar om att det ska möjliggöra hedging för i synnerhet elbolag, det vill säga att prissäkra den prispåverkande funktionen ur ett konsumentperspektiv.

Dessutom har vi som en fjärde oerhört komplicerad faktor att detta också påverkar förslag och beslutet om genomförandet av energieffektiveringsdirektivet. Alltihop detta påverkar miljoner människor i deras vardag, massor med företag, marknaden och handeln med utsläppsrätter.

Vi har varit med och sagt att EU och kommissionen måste agera för att stärka European Trading System, ETS, och handeln med utsläppsrät-

ter. Men de förslag som kommissionen har kommit fram till har vi bara sett till dels. Vi måste titta på hur det slår bland annat för energieffektiviseringen och pilotprojektet för förnybar energi.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 133 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Miljöministern talar här om att man ska se det positivt att det är billigt. Det var något slags budskap från miljöministern. Om det nu vore så att priset var lågt för att systemet var så perfekt designat eller för att det har gått så bra att få investeringar i ny teknik hade man kunnat glädja sig åt det. Det kan man inte när man ser att det beror på delvis en slapp tilldelning men också den ekonomiska nedgången. Då är det rätt svårt att hävda att det är positivt att priset är så lågt. Vi behöver ha upp priserna för att systemet ska verka så som det är tänkt.

Miljöministern talar också om att det är långsamt och att det på något sätt måste vara långsamt. Det kan man hävda om man hela tiden vill ligga steget efter. Men om det är så att man vill finnas med som en motor, att driva på, ligga på och vara med skapa de nya förslagen och nya systemen måste man ligga steget före. Det verkar inte regeringen ha någon ambition att göra. Hur länge ska vi vänta på besked?

Det är också svårt att slå bort tanken att det också bottnar i en oenighet inom regeringen precis som detta med ifall man ska skärpa EU:s mål till -30 procent och att det är därför som miljöministern har svårt att ge besked.

Jag hoppas att miljöministern tar sig an detta med det engagemang som hon visar här i dag. Jag kan lämna det beskedet att Ek har vårt fulla stöd den dagen ett offensivt förslag ligger på bordet. Med det vill jag tacka miljöministern för debatten här i dag.

Anf. 134 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanten Sara Karlsson och också Jens Holm, som har anslutit till debatten om EU:s handel med utsläppsrätter.

Jag har varit engagerad i dessa frågor i väldigt många år. Jag och regeringen tycker att det är oerhört viktigt att EU:s kanske skarpaste klimatverktyg fungerar bra och med den spänst som det måste göra för att kunna klara förväntningarna från både engagerade och intresserade människor och framför allt ur miljöperspektiv. Det är också viktigt att miljöintegriteten finns där.

Eftersom detta nu är ett marknadsbaserat system tror jag inte på prisregleringar och korridorlösningar, det vill säga att man ska sätta prisgolv och pristak. Jag tror att man måste fundera väldigt mycket över vad man kan göra för att se till att de vanliga marknadsfunktionerna mellan utbud och efterfrågan fungerar så bra som möjligt i handelssystemet.

Vi kommer naturligtvis att analysera kommissionens förslag noga och de sex olika alternativen. Vi kommer också att diskutera med våra partner i Europa, de som verkligen vill se till att EU är duktigt på klimat, så att vi har en möjlighet att gå till 30 procent.

Något som vi också måste fundera över i det här sammanhanget och gör det ändå viktigare är att Kina nu har försöksverksamhet i sju stora regioner med Cap and Trade. Det är ett handelssystem med tak som i varje fall är kusinliknande med det vi har i EU.

Det är sju regioner som var och en är större i utsläpp än vad Sverige är enskilt. Det innebär att vi har en möjlighet att få en större global diskussion om handel med utsläppsrätter som vi måste ta. Då måste vi också visa att vårt eget system fungerar bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på interpellationerna 2012/13:77, 86 och 92 om arbetsmarknaden i Stockholms län, i Sörmlands län och i Skaraborg

Anf. 135 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta med anledning av de ökande varslen i Skaraborg. Hans Ekström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stimulera omställning till fler jobb och företag i Sörmlands län. Ingela Nylund Watz har frågat vad jag avser att vidta för åtgärder för att undvika att nya varsel drabbar Stockholms län och vilka åtgärder jag avser att vidta för att stimulera framväxten av nya jobb och företag i Stockholms län.

Jag väljer att besvara de tre interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig först understryka att jag känner starkt med alla dem som drabbas av besked om varsel, oavsett var i landet det sker. Förhoppningsvis leder inte alla varsel till uppsägningar.

Vi bedriver en aktiv politik för att stärka entreprenörskap, innovation och tillväxt i hela landet. Inom dessa områden har regeringen tagit – och tar löpande – en stor mängd initiativ för en samlad näringspolitik i syfte att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och stimulera omställning i hela landet.

För att den svenska ekonomin även fortsättningsvis ska ha goda förutsättningar att möta utmaningar till följd av en globaliserad ekonomi satsar regeringen på en rad reformer i budgeten för 2013.

Det handlar om reformer för att öka möjligheterna att driva företag och stärka svensk konkurrenskraft, bland annat genom att föreslå en sänkning av bolagsskatten och införandet av ett investeraravdrag. Regeringen har också nyligen presenterat såväl en forsknings- och innovationsproposition som en infrastrukturproposition. Även dessa insatser stimulerar jobb och företagande runt om i Sverige.

Den bästa kunskapen om vad som behövs för att utveckla Skaraborg, Stockholms län och Sörmlands län finns i dessa regioner. Därför ligger också huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna i respektive län, och regeringen tillför årligen resurser för att utveckla insatser inom till exempel näringslivsutveckling och kompetensförsörjning. Här kan även insatser för omställning och strukturomvandling vara viktiga delar för en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Det är viktigt att det är de unika förutsättningarna och styrkorna i respektive region som ligger till grund för det regionala tillväxtarbetet. Det är det bästa sättet att främja omställningen i varseldrabbade områden och stärka tillväxten i alla delar av landet.

Anf. 136 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. I Skaraborg drabbas många just nu av stora varsel. Asko Cylinda i Ljung flyttar produktionen. Hundratals sägs upp. Swedwood i Tibro har varslat flera hundra, och nu har de också blivit uppsagda. Arkivator i Falköping varslar. På Volvo i Skövde varslar man inte de fastanställda, utan man skickar hem hundratals bemanningsföretagsanställda, alltså ungdomar.

Regeringen har ansvaret för den vikande efterfrågan – till viss del. Vi vet fullt ut att vi har en kris i Europa, och vi vet att det finns andra länder som har det ännu värre. Men vi försöker ta ansvar för vår del av landet, och näringsministern borde ta ansvar för hela Sverige och för en bra näringspolitik.

Tidigare i dag har kammaren diskuterat regeringens försämrade arbetsmarknadspolitik, alltså försämrade möjligheter till arbetsmarknadspolitiska utbildningar, försämrad ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och oro på arbetsmarknaden. Detta har ni genomfört i tron att det ska hjälpa näringspolitiken, i tron att det ska växa fram billigare arbetskraft och i tron att de rädda människorna ska ta de billiga jobben. Ni har medvetet fört denna politik för att få i gång låglönespiralen.

Jag måste säga att Annie Lööf är den modigaste i regeringen, som vågar tala om det. De andra hukar i buskarna och säger: Nej, det vill inte vi. Men Annie Lööf har alltså varit den modigaste, och hon har talat om att det är så ni vill ha det. Ni vill ha lägre löner.

Nu har i och för sig väljarna visat att de inte gillar detta. Det kan hända att det inte är så smart. Centern kanske måste tänka om. Det kanske inte är denna typ av väg vi ska gå i Sverige. Vi kanske ska göra som vi har gjort tidigare, nämligen konkurrera med kompetens och kunskap. Vi är ett sådant litet land att vi borde ställa oss på tå och se till att vi använder varje människa och se till att använda bra kunskap och kompetens att konkurrera med.

I Skaraborg finns Statens lantbruksuniversitet, SLU i Skara. Nu är det hotat. Det blir försämrade möjligheter att forska och försämrade möjligheter att driva SLU i Skara nära den areella näringen. Det hade varit bra för Skaraborg om SLU i Skara hade fått fortsätta att utvecklas. Högskolan i Skövde är hotad därför att regeringen hellre vill se de stora universitet.

I Skaraborg håller oseriösa långtradartransporter med falska F-skattsedlar på att konkurrera ut seriösa åkare. Jag har tidigare försökt debattera de falska F-skattsedlarna med Annie Lööf, men hon har lämnat över interpellationerna till andra.

Ni har försämrat arbetsmarknadspolitiken, och jag ser ingen riktig näringspolitik värd namnet. Vi vill satsa på forskning, på utbildning och på att få fram de nya jobben. Då måste man också satsa på trygghet. Jag ser inte att Annie Lööf har någon sådan politik.

Anf. 137 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret. En bild som avtecknar sig i hennes svar är att den politik som regeringen har utformat för vackert väder – Anders Borg var redan i september ensam om sin felaktigt positiva prognos – ligger fast. De signaler som nu hopar sig på

Prot. 2012/13:31

27 november

*Svar på
interpellationer*

både nationell och regional nivå om en snabbt försämrad situation verkar inte tränga in i Regeringskansliet.

Konjunkturinstitutet konstaterar i sin senaste barometer att den svenska ekonomin sjunker inom alla sektorer. Hushållens konfidensindikator minskade betydligt i november. Ännu svartare är den bild som McKinsey tecknar i sin senaste rapport. Där konstateras att den svenska ekonomins framgång helt beror på den internationellt konkurrensutsatta sektorns snabba tillväxt under gångna år. Däremot har både den privata tjänstesektorn och den offentliga sektorn utvecklats mediokert redan tidigare. Två tredjedelar av den svenska ekonomin hade således redan tidigare problem. För den konkurrensutsatta sektorn konstateras att den sjunkande kvaliteten i det svenska utbildningssystemet, alltså regeringens misslyckade utbildningspolitik, är ett allvarligt strukturellt hot.

Södermanland har redan tidigare en hög arbetslöshet. Eskilstuna har 14,4 procent, Flen 13,6 procent, Katrineholm 13,1 procent och länet totalt 11,2 procent. För Södermanland är därför den varselvåg som nu kommer mycket allvarlig. Annie Lööf hänvisar i sitt svar till de regionala utvecklingsmedlen. För Södermanlands del talar vi om ca 15 miljoner kronor. De regionala utvecklingsmedlen är mest fördelade till historiska synd-om-län och inte efter aktuell situation. När Arbetsförmedlingen samtidigt skickar tillbaka överblivna medel i stället för att få möjlighet att utbilda arbetslösa till framtidens jobb frågar man sig vilken verklighet som har trängt in i Annie Lööfs laboratorium.

Småföretagen i Södermanland behöver i högsta grad hjälp genom ökade insatser exempelvis via Almi för att klara sin finansiering. Jag läser inte heller någonting om att man tänker sig några sådana åtgärder eller att göra någonting för att Arbetsförmedlingen ska kunna utbilda personal i stället för att de varslas.

Kan det då vara så klokt, Annie Lööf, att skära ned på antalet utbildningsplatser i högskolan när ungdomsarbetslösheten är skyhögt? Kan det vara klokt, Annie Lööf, att resurserna för vuxenutbildning inte ökar kraftigt så att människor kan utbilda sig i framtidens jobb i stället för att gå i passiv arbetslöshet? Kan det vara klokt, Annie Lööf, att kommuner och landsting inte tillförs ytterligare medel så att nedskärningar förhindras där när skatteintäkterna nu kommer att sjunka? Kan det vara klokt, Annie Lööf, att de som tvingas ut i arbetslöshet och inte erbjuds meningsfull utbildning ska ha en ersättning under genomsnittet i OECD? Kanske är det Centerns vision om så kallad grundtrygghet.

Anf. 138 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för svaret. Bakgrunden till min interpellation är det varselläge som vi nu befinner oss i och att läget på arbetsmarknaden också i Stockholmsregionen försvagas. Faktum är att enligt den senaste statistiken från oktober månad är den öppna arbetslösheten i Stockholms län, landets huvudstadsregion, 6,8 procent – detta samtidigt som varslen nu börjar öka kraftigt också i vår förhållandevis gynnade del av landet.

Hittills i år har 12 500 individer varslats i vårt län. Det är bra att näringsministern, som hon uttrycker det i svaret, känner för de drabbade. För de 12 500 stockholmare som nu är varslade är naturligtvis läget precis lika allvarligt och bekymmersamt inför julen som för alldeles för

många andra runt om i landet. Det blir sannolikt inte den jul man hade tänkt sig att fira.

Fru talman! Jag är fullt medveten om att varslen i Stockholms län relativt sett är lägre, beroende på befolkningens storlek, än på andra håll i landet, men jag vill ändå med min interpellation visa att det som sker nu på arbetsmarknaden i Stockholms län faktiskt är en tendens för Sverige och dess regering att ta på allvar. Den situation vi nu har, med den arbetslöshetsstatistik vi ser i Stockholmsregionen, innebär att vi enligt statsministerns definition 2006 också har massarbetslöshet i landets huvudstadsregion. Här liksom på alla andra håll i landet är det väldigt många unga som drabbas och ställs längre från arbetsmarknaden, och långtidsarbetslösheten ökar.

I Stockholmsregionen har det under mycket lång tid skett en förändring av näringslivet. Det är allt fler industriarbeten som har försvunnit de senaste 20–30 åren. De har ersatts med jobb i framför allt tjänste- och finanssektorerna liksom i handeln. Den strukturomvandling som började för 30 år sedan fortsätter också i Stockholms län. Nedläggningen av St. Judes pacemakertillverkning i Järfälla, varslen på Hallstaviks pappersbruk och Ericsson är därför tecken på att den här strukturomvandlingen fortsätter.

I och med detta blir också Stockholmsregionens arbetsmarknad alltmer sammanflätad med den industriproduktion som sker på annat håll i landet. Många konsult-, it- och logistikföretag i vår region är numera helt beroende av den svenska exportindustrins orderingång. När den nu viker blir effekten att efterfrågan på deras tjänster minskar dramatiskt. Till detta ska läggas, vilket är särskilt allvarligt, att byggkonjunkturen nu också viker dramatiskt i Stockholms län.

Fru talman! Mot den här bakgrunden tycker jag att det är tråkigt att näringsministern inte kan ge några konkreta besked eller svar på frågorna i min interpellation utan nöjer sig med att komma med lite svepande formuleringar om vad regeringen gör. Det är satsningar och strategier som i bästa fall kan ge ett visst utfall i framtiden, men det kommer inte några besked om vad regeringen vill göra i det aktuella läget eller någon djupare analys av den strukturomvandling som också Stockholms län är indraget i. Jag hoppas på bättre besked under debatten.

Anf. 139 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! I en tidigare debatt framförde jag ett citat. Jag vill gärna börja på samma sätt: Hvornaar smager en Tuborg bedst? Svaret är: Hvergang! Jag ställde också den kompletterande frågan: Var är det besvärligast att bli arbetslös? Var som helst och överallt!

Detta är lika problematiskt i Stockholms län som i många andra län. Jag tackar Ingela Nylund Watz för att vi också har fått en debatt om situationen i Stockholms län. Det är värdefullt som komplement till de svåra situationer som finns på många andra håll i landet.

Jag tror att det är mycket viktigt att diskutera arbetsmarknaden på två olika sätt, nämligen dels vilka strukturella nedläggningar som sker, dels vilka som är konjunkturberoende. I Stockholms län finns denna folkspillra på 2 miljoner som under fyra år har ökat med 175 000 invånare, vilket man måste säga är ganska mycket. Man beräknar att 35 000 flyttar in i det här länet i år.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Vi har fått en mycket stor nedläggning hos Astra i Södertälje. Det är ett mycket allvarligt slag inte bara för vårt län och Södertälje utan för hela landet. Man skulle vara glad om man bodde i Pajala i den här situationen, där det finns många nya jobb. Vi har också fått en stor nedläggning i Hallstavik, där en pappersmaskin kommer att stängas av nästa år.

Den här typen av nedläggningar motsvarar Saabs nedläggning i Trollhättan. De kan inte ersättas av någonting annat, utan man måste höja utbildningsnivån och nyföretagandet i hela regionen för att öka sysselsättningen. På det sättet skiljer sig Stockholms län, Göteborgsregionen i Västra Götaland och Malmö–Lund ifrån resten av landet eftersom det finns mycket goda förutsättningar för att man ska öka nyföretagandet på grund av att arbetsmarknaden är så differentierad. Det är den inte på många andra håll. Vi diskuterade tidigare Hyltebruk, där man också stänger av en pappersmaskin. Där är det mycket svårt. Vilken annan arbetsmarknad finns i närheten där?

Nyinflyttningen i den här regionen är mycket betydande. Som jag sade beräknar länsstyrelsen att befolkningen ökar med ungefär 35 000 i år, och det var nästan 40 000 förra året. Det är väldigt många människor. Det intressanta är att det skapar ny efterfrågan i den här regionen. Det skiljer sig mycket från andra delar av landet, vill jag påstå. Utflyttningen är inte något problem. Det är inflyttningen som är problemet i den här regionen.

Men det är ett problem för varje enskild som blir friställd. Då måste man hitta nya verksamheter. Det är glädjande att det finns möjligheter i den här regionen. Det har kommit en redovisning av bristyrken från länsstyrelsen. De är: mjukvaru- och systemutvecklare, civilingenjörer, vvs-ingenjörer, förskollärare, kockar, betongarbetare, lastbilsmekaniker, larmtekniker och drifttekniker. Det är en stor styrka att det finns efterfrågan.

Allra sist finns det dock ett jätteproblem som gör att när Stockholms ekonomi hackar får nästan hela landet lunginflammation, och det gäller kommunikationerna. Jag får återkomma till dem i nästa inlägg, fru talman, för nu är min tid ute.

Anf. 140 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Låt oss först konstatera att Sverige står inför en tuff utmaning. Det är en mörk höst, inte minst för alla de enskilda individer som drabbas av varsel som kan leda till uppsägning och arbetslöshet. Låt oss också säga att det är en tuff situation för alla de företagare som försöker att få plus och minus att gå ihop och som ser att orderingången sjunker.

Men det finns också ljusglimtar. Trollhättan är ett exempel. Efter Saabs konkurs för nästan ett år sedan har 75 procent hittat ett nytt arbete. Och Småföretagarbarometern som kom i dag pekar på att orderingången är positiv och att fler och fler företag, en majoritet av landets småföretag, tror att man kommer att anställa inom en snar framtid. Det är också viktigt att peka på ljuspunkterna, för det är inte politiken som skapar jobben utan hårt arbetande företagare som får marginaler över för att kunna anställa en till eller behålla dem som man har anställda.

Den komplexitet som Sverige står inför är att vi är ett exportberoende land. Vi är ett litet, öppet land där en stark kronkurs, efterfrågan i om-

världen och framför allt skuldkrisen i södra Europa påverkar oss. Europa och till exempel Tyskland är viktiga marknader för våra svenska företag.

Vad ska Sverige göra för att klara av den tuffa utmaning som framför allt exportorienterade företag möter? Jo, det handlar om att investera framåt. Därför lade regeringen fram en tung investeringsbudget på 23 miljarder. När vi lade fram den här investeringsbudgeten kallade Socialdemokraterna den för oansvarig. De sade att den var vidlyftig. De sade att det var lite för mycket, att vi inte riktigt har råd att spendera, att vi hade spenderbyxorna på oss och inte tog ansvar.

Det man behöver göra i en kris som denna är att satsa på infrastruktur, det vill säga att tågen går i tid, att vi drar sjysta vägar och att vi bygger bredband i hela landet. Det handlar om att satsa på forskning och innovation. Det är därför vi höjer anslaget under en fyraårsperiod med 4 miljarder. Det är därför vi lägger 2 miljarder på innovationssatsningar. Det är därför vi satsar på 18 000 nya utbildningsplatser från den 1 januari. Det är därför vi sänker bolagsskatten med 4,23 procentenheter, inför ett investeraravdrag och gör många andra insatser. Det är därför vi nu tycker att det är helt självklart att man ska få hjälp från dag ett från Arbetsförmedlingen. Vi ökar den möjligheten.

På en rad olika områden jobbar vi nu för att se till att de människor som i dag känner oro ska få möjlighet till omställning. Det handlar om infrastruktur, forskning och innovation, en stark konkurrenskraft och ett starkt näringsliv, för det är det som skapar jobben.

I morgon ska jag till Säfte, som har drabbats av att Volvo Bussar lägger ned sin produktion och flyttar till Polen. Man gör det på grund av kostnadsläget. I det skedet väljer Socialdemokraterna att från den 1 januari höja bolagsskatten och öka skuldbördan vad gäller bolagsskatten med 7,6 miljarder. Det är de facto det som det innebär när man från 22 procent, som gäller från den 1 januari, vill höja bolagsskatten till 24 procent. Jag tycker inte att det är ansvarsfullt.

Hur vill Socialdemokraterna egentligen göra? Man säger här att regeringen gör för lite, men samtidigt säger man att vår investeringsbudget är både vidlyftig och oansvarig. Man vill lägga en kostnadsmall på ungefär 30 miljarder på de svenska företagen, som är hårt ansatta av lastbilsskatt, bolagsskatt och annat. Jag tycker inte att Socialdemokraternas berättelse håller ihop.

Anf. 141 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack så mycket, fru minister! Snacka går ju, men att snacka fram jobben går inte. Ministern påstår dessutom att vi höjer bolagsskatten, men det är ren lögn. Det är tragiskt att ministern tar till sådana grepp.

Jag vill först säga att det finns strukturella varsel som kan vara vettiga och som kan vara helt avgörande för att företag ska överleva. Det välkomnar vi. Vi vill inte klamra oss fast vid det gamla. Vi vill se till att människor har möjlighet att ta de nya jobben.

Det finns jobb som rationaliseras bort. Så har det alltid varit. Sverige har varit ett tryggt och modernt land och legat i framkant för att vi har haft trygga arbetare. Vi har *haft* det, tidigare. Då har människor känt: Ja, jag är beredd att gå in i något nytt. Ja, jag vet att jag får en chans till, och jag behöver inte klamra mig fast vid det gamla.

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

Tyvärr har den borgerliga regeringen slagit sönder den tryggheten. Ni har slagit sönder möjligheten till omskolning. Ni har slagit sönder möjligheten att få en chans till, en chans till och en chans till.

Jag vet, fru minister, att ni har lagt tillbaka en hel del av det som ni från början drog bort i era glädjekalkyler, men ni är inte uppe på den nivå som ni skulle behöva vara på.

Det finns matchningsproblem i Sverige. Det finns tiotusentals och åter tiotusentals jobb som inte blir tillsatta därför att människor inte har rätt utbildning eller rätt kompetens eller inte kan hittas. Börja med att se till att lösa matchningsproblemen så att vi kan klara kompetensförsörjningen.

Sedan påstår Annie Lööf att vi har kritiserat regeringen för att den har satsat för mycket. Det var väl snarare så att ni gjorde er bedömning tidigare. Dessutom satsar vi mycket smartare. Vi använder pengarna på ett betydligt vettigare sätt än att slösa bort dem på bolagsskattesänkningar, som ju faktiskt inte ger några jobb i dagsläget utan möjligtvis om åtta tio år, enligt en del bedömare. Det hjälper inte de människor som i dag är varslade.

Annie Lööf säger att det finns ljusglimtar, och så tar hon Trollhättan som exempel. I Trollhättan är det 16 procents arbetslöshet. Det kallar Annie Lööf för en ljusglimt. I Trollhättan är 30 procent av ungdomarna arbetslösa. Det kallar Annie Lööf för en ljusglimt. Jag ser det som mycket mörkt. Och jag ser det som mycket dystert att vi har en näringsminister som tycker att detta är någonting som vi kan lyfta upp för att visa andra delar av Sverige och säga: Titta, här är det 16 procents arbetslöshet! Det är någonting som ni kan vänja er vid, eftersom det är så i andra länder också. Så finns det en del i regeringen som säger.

Vi socialdemokrater satsar smartare. Vi satsar mer inriktat på forskning, utbildning och investeringar. Vi satsar på många platser på högskolorna runt om i hela landet. Ni har dragit bort möjligheterna men nu lagt tillbaka lite. Det är bra. Snart vaknar ni kanske och lägger tillbaka allt, men det behövs ännu mer nu, eftersom vi går in i en mycket dyster period. Jag saknar en näringspolitik värd namnet.

Anf. 142 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Näringsministern säger att det är en tuff situation. Ja, det är det. Jag pratade med småföretagare i Eskilstuna i veckan, och de berättade att det är en väldigt tuff situation. Man vet vad som hände i förra krisen: Det blir en akut finansieringssituation, och bankerna säger då nej. I sådana lägen måste Almi få instruktioner att hjälpa till. Det kan näringsministern ge och inte bara skälla på Socialdemokraterna som inte har regeringsmakten.

Vi säger inte nej till bolagsskattesänkningen, utan vi säger ja till en del av den. Det kan vara långsiktigt viktigt att Sverige har en konkurrenskraftig bolagsskattesänkning. Det ifrågasätter vi inte. Att däremot tro att det ska ha en akut efterfrågestimulerande effekt i det här konjunkturläget är att vara helt fel ute. Jag vet inte om Annie Lööf har lyssnat på några ekonomer när det gäller vilken ledtid det är på effekten av en bolagsskattesänkning. Vi är i ett akut läge, och det krävs akuta åtgärder. Annie Lööf letar i fel låda efter verktyg, verkar det som.

Annie Lööf säger att vi inte har några resurser och är fega. Nej, vi valde när vi lade vår budget att ha 5 miljarder i torrt krut för att ta till i en sådan här situation. Jag vet inte om Anders Borg och Annie Lööf kommer att krypa till korset eller om man av prestigeskäl måste vänta till vårbudgeten innan man plockar fram pengar. Vi har 5 miljarder att sätta in nu i akuta efterfrågestimulanser om det skulle behövas.

Det är en tuff situation. Det säger nog de 37 procent av de utrikes födda i Flen som inte har ett jobb, Annie Lööf. De behöver akuta åtgärder och inget skäll på socialdemokrater som inte har regeringsmakten. De behöver inte någonting som kan hända om lång tid, utan de behöver regeringspolitik, och den har de inte märkt så mycket av.

28 procent av 18–24-åringarna i Flen har inget jobb. Vad vill du göra för dem, Annie Lööf? Vad är det för åtgärder du vill vidta? Ser man inte att situationen bygger upp en spänning i ett sådant här lokalsamhälle som skapar en grogrund för främlingsfientlighet och rasism? I Täby, som inte har tagit emot några flyktingar, kanske man inte känner av det, men det gör vi i Flen, Katrineholm och Eskilstuna. Regeringen sår en draksådd om man inte ser den problematik som den akuta arbetsmarknadssituationen beroende på brist på åtgärder håller på att skapa.

Det finns behov. I den här regionen finns det en stor bostadsbrist. Vad gör regeringen för att stimulera bostadsbyggande? Eller finns det inga behov som behöver tillgodoses?

Jag vet att Annie Lööf har bra information om hur landets kommunalråd agerar. De ser att inkomsterna sjunker. Vore det inte bra att de fick besked om en trygghet för sina intäkter så att vi inte i det här läget dessutom får en dramatisk nedgång av behovet av arbetskraft inom den offentliga sektorn så att de behöver dra ned på sin verksamhet och sparka folk? Det behöver inte svensk ekonomi, det behöver inte ungdomarna i Flen och det behöver inte heller de 37 procent utrikes födda i Flen.

Anf. 143 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Näringsministern höjer tonläget i debatten och skjuter skuldbördan på socialdemokratin, på oppositionen. Det är ett ganska enkelt knep att försöka dra sig undan sitt eget ansvar. Jag tänker inte låta mig luras in i den fällan, för jag hade förväntat mig att av landets näringsminister få åtminstone någon liten analys av det läge som Stockholmsregionen nu går in i. Därför är det tråkigt att näringsministern väljer att klumpa ihop dessa interpellationer. Det ger inte näringsministern möjlighet att gå djupare in på de skeenden som faktiskt är viktiga att analysera.

Jag kan konstatera att det mest konkreta näringsministern anger som svar på mina frågor är att resurserna för näringslivsutveckling finns lokalt. Det är det lokala och regionala perspektivet som är viktigt. Det är där regeringen har skjutit till smörjmedel för att man ska kunna agera i den situationen. Låt mig upplysa näringsministern om att Länsstyrelsen i Stockholms län, enligt uppgifter som jag inhämtat i dag, i dagsläget har 8,3 miljoner kronor per år för den typen av insatser som näringsministern pekar på. Jag är övertygad om att näringsministern inser att det inte kommer att räcka särskilt långt. Dessutom finns det inte, vilket jag fick bekräftat i en debatt med arbetsmarknadsministern i dag, något samband mellan aktiv arbetsmarknadspolitik å ena sidan och näringspolitik å andra

sidan. Det är två helt disparata företeelser i regeringen har jag förstått efter debatten med arbetsmarknadsministern i dag.

Även om Stockholmsregionen klarade sig rätt bra ur den förra krisen är utgångsläget mycket värre nu, vilket jag hoppas att näringsministern inser. Nu har vi den massarbetslöshet i Stockholms län som statsministern definierade 2006, nämligen 6,7 procent. Jag hoppas att näringsministern tar tillfället i akt och gör åtminstone en liten utläggning av hur hon analyserar läget.

Jag tror att bristen på svar från näringsministern helt enkelt beror på att man inte förstår vidden av de problem som Sverige står inför. För att klara strukturomvandling och omställning med ett utgångsläge på 8,6 procents arbetslöshet i landet och därtill en försämrade a-kassa krävs naturligtvis en betydligt mer offensiv politik än den som regeringen orkar eller vill föra. Det krävs en politik som bygger på insikten om att Sverige aldrig kommer att kunna konkurrera med låga löner eller försämrade villkor på arbetsmarknaden, utan vi måste ta upp den globala konkurrensen med ökad kompetens.

Herr talman! Det som just nu händer på arbetsmarknaden i Stockholms län är djupt oroande. Långtidsarbetslösheten biter sig fast. Ungdomsarbetslösheten ökar. Varslen duggar tätt, och många människor drabbas. Konjunkturen inom flera branscher bromsar in. Det finns ännu lite tid, Annie Lööf, att göra någon sorts analys av hur du ser på det som nu händer i Stockholmsregionen och vad det kommer att få för konsekvenser för Sveriges möjligheter att konkurrera. Ta den tiden!

Anf. 144 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Ibland måste man försöka få perspektiv på hur allvarligt läget är. Jag håller mig nu till Stockholms län. År 1992, under ministären Bildt, varslades 28 000 i länet. År 2009, också en ministär med Bildt, varslades 20 000. I år är det, enligt Ingela Nylund Watz, 12 500; min siffra är lite annorlunda, men i den storleksordningen. Det visar att det är allvarligt när det gäller storleksordningen, men möjligen är vi denna gång – om vi bortser från all partipolitik – något bättre förberedda.

Jag tror i motsats till Monica Green att en mycket viktig anledning till det är jobbskatteavdraget. Folk har lite mer pengar. Vi har kunnat hålla uppe konjunkturen något bättre än tidigare. Utrikes är det samma elände som förut. Många företag har svårt med exporten.

Låt mig avslutningsvis, herr talman, säga att när man ser på olika näringar – vi kommer snart till en debatt om besöksnäringen, som är mycket viktig för hela vårt land – måste man, utöver utbildning och forskning, också fundera på finansieringsfrågorna för småföretag och även för stora. När det gäller Stockholms län, liksom andra län, har vi inte vidtagit alla de åtgärder som är möjliga. Man skulle till exempel kunna satsa mer på nyföretagande och infrastruktur.

Anf. 145 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka för alla inlägg. Jag har lyssnat in dem ordentligt, och jag vill hävda att jag bemötte några av farhågorna och frågorna i det förra inlägget.

Jag skulle vilja säga att om man tittar på den statistik som finns över varsel i landet ser man att Stockholm ligger högst när det gäller antal,

men som andel av befolkningen ser vi att Kronoberg, de södra delarna av Sverige och Västra Götaland, alltså tunga industrilän, drabbas oerhört hårt. När nästan 350 personer drabbas i exempelvis Säfle är det ett mycket hårt slag mot orten. Det är svårt att hitta en annan arbetsgivare, och därför är det stor skillnad om stora varsel drabbar dynamiska regioner som Stockholm eller om de drabbar mindre orter ute i glesbygden. Den respekten tycker jag att vi måste ha i debatten.

Sverige ska konkurrera med höga löner. Sverige ska konkurrera med kvalitet och innovation. Det är av den anledningen jag och min företrädare på Näringsdepartementet under två år jobbat med en innovationsstrategi som vi har lanserat under hösten. Det är också av den anledningen vi placerat ett industriforskningsinstitut i Södertälje, för att svara konkret på Ingela Nylund Watz fråga. Vi tror att det är viktigt att stärka forskningsinstituten gentemot små och medelstora företag inom processindustrin.

Vi ska dock vara noga med att komma ihåg att vi ska konkurrera med höga löner och kvalitet i den globala konkurrensen. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att vi har ett stort utanförskap bland invandrare, bland unga människor, inte minst, och bland människor med funktionsnedsättning. Där krävs lite olika åtgärder. En är de yrkesintroduktionsavtal som IF Metall har slutit, som Kommunal har slutit, som Handels har slutit. Det är viktiga delar där man, till en lite lägre lön, kombinerar utbildning och jobb för att människor på det sättet ska komma in på arbetsmarknaden.

Jag hoppas att parterna och regeringen i vår jobbpakt hittar ytterligare steg framåt för att sänka trösklarna för dem som i dag står utanför både akassa och lön så att de kan komma in i värmen och tryggheten och få vara med och konkurrera med övriga världen genom högre löner och högre kvalitet i våra tjänster och produkter.

Matchningen är en viktig fråga som Monica Green lyfte upp. Där jobbar vi bland annat med kompetensplattformar. När jag i fredags satt en heldag med regionförbundsordförandena i diverse kulörer, inklusive Socialdemokraterna, lyfte de fram betydelsen av kompetensplattformarna som vi införde 2010 och även vikten av att förstärka dem.

Vi kommer inom kort från regeringens sida att meddela exakt hur vi kommer att förstärka kompetensplattformarna. Det handlar om hur vi ska matcha kompetensförsörjningen på kort och lång sikt i Trollhättan, i Värmland och även här i Stockholm. Där har man lite olika profiler beroende på vilka prioriteringar länen gör.

Monica Green säger: Vi använder våra resurser smartare. Jag vet inte om dubblerade arbetsgivaravgifter, dubblerad restaurangmoms, lastbils-skatt och annat är den väg som man ska gå för att se till att unga får jobb och att företag i glesbygden överlever. Jag tror nämligen att det är helt fel väg.

Däremot tror jag att vi måste satsa på en aktiv arbetsmarknadspolitik, fler utbildningsplatser i hela landet, infrastruktur, forskning, innovation och att fler ska få chansen till en lön och därmed kunna klättra i karriären. Det är saker som vi behöver se till. Det är det som ligger i den investeringsbudget som vi lade fram i september och som förhoppningsvis kommer att klubbas igenom i riksdagen och träda i kraft den 1 januari 2013.

Anf. 146 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tackar Annie Lööf för försök till svar. Jag tycker fortfarande att vi lägger fram en mycket smartare budget. Sedan ska jag kanske påminna näringsministern om att vi inte har delat upp det. Vi har inte investeringsbudgetar, utan vi har en budget för varje år. Vi antar här i riksdagen en årlig budget.

Vi socialdemokrater vill satsa på investeringar. Vi vill bygga om till exempel allmännyttan och se till att vi får miljösmartare bostäder, och vi vill investera i miljöteknik och se till att vi får fram jobb på det sättet.

Jag blir inte riktigt klok på det som Annie Lööf säger eftersom hon säger att vi ska konkurrera med högre löner. Men samtidigt är hon den i regeringen som har varit tuffast och sagt att man gott kan acceptera ingångslöner och därmed lägre löner, vilket är det som hon menar.

Ni har försämrat tryggheten på arbetsmarknaden. Ni har slagit sönder arbetsmarknadspolitiken, slagit sönder omskolningsmöjligheterna och slagit sönder tryggheten. Ni har ångrat er lite grann och försöker rätta till det som ni har gjort. Det som ni nu lappar och lagar kallar ni för stora satsningar. Men i själva verket försöker ni rätta till det som ni har förstört när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

Även inom näringspolitiken saknar jag väldigt mycket satsningar på till exempel den digitala tillväxten och satsningar på SLU i Skara som borde ha möjligheter till forskning inom de areella näringarna. Jag skulle också vilja se satsningar på högskolan i Skövde. Men naturligtvis vill jag ha en satsning på en bra näringspolitik värd namnet i hela landet. Det ser jag inte i dag.

Anf. 147 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag delar Annie Lööfs uppfattning om att det är viktigt med infrastrukturinvesteringar. Problemet är att ledtiden för infrastrukturinvesteringar, som långsiktigt är mycket viktiga för landets näringsliv, är mycket lång med planprocesser och annat. Det gör att om man startar en process och skickar ut en signal nu har det ingen effekt på den rådande konjunkturen. Det har långsiktiga strukturella effekter.

Här har vi ett problem. Våra myndigheter har inte planer i byrålådan som de hade förr i tiden. Det gör att det inte längre går att bara skicka ut pengar och man sedan börjar bygga, utan planprocesserna gör att det är väldigt lång ledtid för detta.

Därför kan jag dela Annie Lööfs uppfattning att detta långsiktigt är viktigt, men det har inte en stimulanseffekt i detta akuta läge. Det är det som jag frågar efter. Var är finansieringsmöjligheterna för småföretag? Vilka åtgärder vill man vidta för att få i gång byggandet? Det kan man få i gång snabbare, kanske genom att skicka ut pengar till kommunerna för att de ska göra investeringar. Det har snabba effekter. Men att skicka pengar till Trafikverket för att de ska börja bygga något om tre, fyra, fem eller sex år har ingen effekt i det rådande konjunkturläget. Det är dessa snabba åtgärder som nu behövs för att landets arbetslösa ska få hjälp nu.

Anf. 148 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Det återstår fortfarande ett antal minuters talartid, näringsministern. Skulle inte näringsministern åtminstone kunna lätta lite på förlåten när det gäller vilken analys hon gör av den strukturomvand-

ling som nu sker på arbetsmarknaden också i Stockholms län där utgångsläget är 6,7 procents arbetslöshet, det som statsministern 2006 kallade för massarbetslöshet? Det var hela poängen med min interpellation.

Jag har läst regeringens budgetförslag. Jag ser vad som står där. Jag delar inte uppfattningen att allt är bra. Jag tycker att en del är riktigt dåligt. Men för att föra en debatt om hur vi ska ta oss ur detta besvärliga läge hade det varit intellektuellt befriande om näringsministern hade gjort åtminstone en liten ansträngning att analysera det som händer också på Stockholms arbetsmarknad därför att det har så stor betydelse för hela landets utveckling. Enligt min uppfattning är det som sker nu ett första tydligt tecken på att hela Sverige hänger ihop. Det som sker i tjänstesektorn nu, med kraftiga neddragningar inom inte minst i i Stockholms län, är direkt beroende av de förändringar som vi ser för exportindustrin och våra basnäringar.

Sedan kan jag inte heller låta bli att avsluta med att jag tycker att det hade varit en fördel för Sverige som nation om näringsministern hade orkat med att komma till riksdagen med den innovationsstrategi som hon talar sig så varm för. Det är till förfång för Sverige som nation att Sveriges riksdag inte har kunnat få behandla, stå bakom och enas kring en innovationsstrategi som skulle kunna göra att vi står starka i den globala konkurrensen under de kommande 20–30 åren. Det är dåligt.

Anf. 149 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sverige har stora utmaningar. Vi har en hårdnande global konkurrens, och vi ser strukturomvandlingar inom vissa branscher. Men vi har också ett starkt utgångsläge. Vi har till exempel en fantastisk fordonsindustri, och vi har en fantastisk tjänstesektor. Vi har öppnat upp nya marknader inom exempelvis hemtjänst och andra RUT-företag. De- lar av detta gillar faktiskt inte Socialdemokraterna.

Däremot tror jag att vi måste hålla oss till sanningen. I detta läge är det nämligen utbildning, infrastruktur, forskning och konkreta insatser såväl i Stockholms innerstad, vilket Ingela Nylund Watz gärna vill ha, som i Södertälje som behövs. Men detta behövs också hemma i Värnamo, i Säfle i Värmland och i Norrbotten. Det är nämligen viktigt att inte glömma bort att Sverige finns också utanför Stockholms län. Det är ofantligt viktigt att Stockholm växer sig starkt och är en tillväxtmotor. Men låt oss inte glömma bort de många småorter i landet som nu drabbas mycket hårt av exportberoende företag.

Återigen tycker jag att det är intressant när Monica Green säger att man använder pengarna smartare i Socialdemokraternas budget. Jag har så svårt att i detta läge förstå varför man då vill höja bolagsskatten vid årsskiftet med 7,6 miljarder, varför man ska dubblera arbetsgivaravgiften för unga, varför man ska dubblera restaurangmomsen och varför man väljer att bara lägga några miljoner på exportfrämjande medan man lägger miljarder på kostnadstryck på de svenska företagen. Det tror jag inte att vare sig tjänsteföretag i Stockholm, forskningsföretag i Södertälje eller gröna näringar i Skaraborg gillar. Jag tror att det är helt fel väg som Socialdemokraterna har valt att gå. Vi behöver investera Sverige framåt och satsa på det som gör Sverige starkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

23 § Svar på interpellation 2012/13:103 om nationell strategi för besöksnäringen

Anf. 150 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Karin Åström har frågat mig vilka insatser jag avser att vidta för att ytterligare stimulera besöksnäringen ur en växande internationell efterfrågan på vår nordliga dimension och på vilket sätt jag avser att nå målet i den nationella strategin för besöksnäringen.

Regeringen har under lång tid arbetat med att förbättra förutsättningarna för besöksnäringen genom både förbättrade ramvillkor och särskilda insatser. Bland annat har momsen på restaurang- och cateringtjänster och momsen på transport med skidliftar sänkts. Även halveringen av socialavgifter för ungdomar under 26 år gynnar besöksnäringen, liksom den nya tidsbegränsade anställningsform som innebär att arbetsgivare, oavsett skäl, kan anställa en person under maximalt 24 månader. Detta gynnar särskilt små företag inom besöksnäringen.

Utöver detta har regeringen initierat en rad olika insatser för att den svenska besöksnäringen ska utvecklas. Under perioden 2012–2014 satsar regeringen bland annat 20 miljoner kronor årligen på att stärka och utveckla fler hållbara destinationer samt öka innovationsförmåga, kvalitet och konkurrenskraft i små och medelstora turist- och upplevelseföretag.

Detta uppdrag genomförs av Tillväxtverket i nära samarbete med Visit Sweden AB för att säkerställa att kompetens om de utländska marknaderna kombineras med kunskap om lokala förutsättningar för turism. Statens aktieägartillskott till Visit Sweden AB på 90 miljoner kronor har vid ett flertal tillfällen ökats. I budgetpropositionen för 2013 föreslår regeringen en tillfällig ökning under två år om 30 miljoner kronor. Totalt föreslår regeringen därmed ett aktieägartillskott på 120 miljoner kronor per år 2013 och 2014.

För att möta besöksnäringens strategi satsar regeringen också på att koordinera de offentliga insatserna genom en samverkansgrupp för svensk besöksnäring. Där ingår flera nationella myndigheter inom trafik, infrastruktur, kultur, landsbygd, skog och naturvård. Gruppens uppgift är att samordna och effektivisera insatser så att de bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling av svensk turism.

Regeringen gör även andra satsningar där utvecklingen av besöksnäringen är en viktig del av strategierna för att nå målen, till exempel inom Sverige – det nya matlandet, Skogsriket och Attraktionskraft Sverige.

Anf. 151 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret, ministern, men naturligtvis är jag inte nöjd.

Min fråga handlar om hur Sverige kan bli mer känt internationellt som turistland samt hur och på vilket sätt man ska uppnå det mål som är uppsatt i den nationella strategin. Målet är att vi 2020 ska ha 20 nya exportmogna destinationer samt ha ökat antalet anställda från 160 000 till 260 000. Det är en oerhört stor basindustri som är på väg att växa fram, och det ska alltså ske inom loppet av sju år. Det är målsättningen.

Då tycker jag att det är lite märkligt att ministern i svaret tar upp den sänkta krogmomsen och de sänkta sociala avgifterna till unga och hänvisar till att detta ska vara förutsättningarna för att man ska öka internat-

ionell turism. Så är ju inte fallet. Jag har suttit hela eftermiddagen och kvällen och lyssnat på oerhört intressanta debattinlägg när det gäller varselsituationen i hela Sverige och på vilket sätt regeringen tänker sig att investera. Det är inte riktigt så att man har nått målen där heller. Regeringens mål med dessa insatser går helt åt ett motsatt håll, även då det gäller satsningar på internationell turism.

Däremot måste jag säga att Visit Sweden har gjort ett oerhört framgångsrikt jobb med att marknadsföra Sverige och målmedvetet satsa just på att definiera var de internationella exportmarknaderna finns för vår del. Man har visat väldigt goda resultat. I Norrbotten kan vi notera att det redan har burit väldigt god frukt. Swedish Lapland, en turistorganisation som finns i norra Sverige, har nämligen börjat bygga upp ett väl fungerande partnerskap med Tyskland. Avsikten är att fortsätta med England som destination.

Nu får man dock lägga detta i malpåse helt och hållet, eftersom ni som regering har skurit bort ynka 20 miljoner från budgeten. Det har gjort att man har fått lägga bort segmentet av satsningar när det gäller gruppresor från Tyskland och företagsbesök som kommer upp till våra norrbottniska turistområden. Detta segment har man helt fått lägga ned. Man är på väg att säga upp den personal som har jobbat specifikt med detta segment. Det tråkiga i den här historien och de futtiga, ynka 20 miljoner det handlar om är att det drabbar just de småföretag Annie Lööf talar och mår så mycket om. De har byggt upp sin verksamhet på satsningar på företagsgrupper, affärsresenärer och gruppresor som kommer upp. Så ser det ut.

Så ser det också ut när vi tittar i alla de mindre kommunerna, där man har byggt upp hotellverksamheter som i dagsläget, vilket Annie Lööf säkert förstår, håller näsan ovanför vattenytan. Detta segment, som man har jobbat med under ett antal år på turistnäringen via Visit Sweden och som man plockar bort, har haft oerhört stor betydelse för just dessa små orter.

Anf. 152 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ja, besöksnäringen är verkligen en av våra basnäringar, och jag är väldigt glad att besöksnäringen växer så det knakar. Tittar man på de fakta som beskriver utvecklingen av besöksnäringen de senaste åren ser man att den är fantastisk.

Den utländska turismen, som Karin Åström har tagit upp, slog 2011 rekord för nionde året i rad. Exportvärdet, det vill säga de utländska besökarnas konsumtion i Sverige, ökade 2011 med 9,3 procent och uppgick till närmare 99 miljarder kronor. Antalet utländska besökare i Sverige växer alltså så det knakar, och intresset för Sverige som turistland är en fantastisk möjlighet för dessa små företagare – ibland är de enmansföretagare, och ibland har de några anställda – inte minst i den svenska glesbygden.

Denna starka tillväxt gynnar också sysselsättningen, och det är anledningen till att vi kan säga att besöksnäringen i dag är en av våra basnäringar. Det jobbar nämligen ungefär 163 000 personer inom besöksnäringen på helårsbasis. Det är en ökning med drygt 24 procent sedan 2000. Säg den bransch som har haft den utvecklingen under denna tidsperiod! Den totala omsättningen ligger på ungefär 260 miljarder 2011, och det

Prot. 2012/13:31
27 november

Svar på
interpellationer

ökade också med ett antal procent. Det växer alltså verkligen så det knakar, och det finns en otrolig framtidstro.

Jag var på Gotland förra veckan och besökte då ett antal turistföretag. De sade att A och O för deras överlevnad under dessa tuffa tider har varit just sänkningen av arbetsgivaravgifter och halveringen av restaurangmomsen. Det har gjort att de har fått marginaler att investera i en ny spis, anställa en till eller över huvud taget ha möjlighet att få plus och minus att gå ihop och fortsätta sin verksamhet.

Vi har under detta år förstärkt besöksnäringen med 60 miljoner kronor, fördelat på tre år, med destinationsuppdraget. Där är Norrbotten och Kiruna en av de fem prioriterade destinationer som ska bli exportmogna. Jag är glad att Kiruna är en av de delar Tillväxtverket har pekat ut, tillsammans med till exempel Astrid Lindgrens värld, Stockholms skärgård och Bohuslän.

Sedan vill jag understryka att Visit Sweden gör ett fantastiskt arbete, inte bara här i Sverige utan även med att marknadsföra Sverige i andra länder. Det är av den anledningen vi fortsätter med en förstärkning. Grunden för Visit Swedens anslag ligger på 90 miljoner, och vi fortsätter nu ökningen med 30 miljoner per år. Det är alltså 120 miljoner per år i statliga pengar in i Visit Sweden för att man ska fortsätta sin fantastiska verksamhet med att stärka små och medelstora företag och låta dem vara skyltfönster ut mot andra länder.

Den tillfälliga ökningen på 30 miljoner per år är fortfarande tre gånger så mycket i tillfälliga satsningar som vad Socialdemokraterna satsade när de hade chansen att säga någonting om detta i regeringsställning.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Karin Åström. Låt oss titta på betydelsen av halveringen av arbetsgivaravgifterna för en genomsnittlig hotellägare med sju sysselsatta, varav två unga. Vid en dubbling av arbetsgivaravgifterna för unga kommer kostnaderna per år att öka med 75 000 för ett hotell, och då har jag inte ens räknat in restaurangmomsen. Förklara för mig hur det stärker besöksnäringen, Karin Åström!

Anf. 153 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Om ministern har läst vår budget vet hon att de 50 miljonerna – de ynka, små resurserna för Visit Sweden där ni nu har dragit bort 20 miljoner – vill vi permanenta. Vi tycker att verksamheten har varit oerhört framgångsrik. Särskilt uppe i Norrbotten har vi varit väldigt glada för att man har valt att satsa på segmentet gruppresor från Tyskland, segmentet affärsresande som kommer som grupper till Norrbotten och besöker olika kommuner, exempelvis Boden, där vi har det fantastiska Treehotel. Man inte bara bor i Treehotel, utan man får dit på studiebesök för att få se hur det lilla företaget har byggt upp sin verksamhet. Det är alltså affärsresenärer som kommit dit på besök. Det segmentet är bortplockat från och med den 1 januari. Det tycker jag är väldigt olyckligt. Jag måste säga att det är småaktigt på något sätt.

Inom det här segmentet har flera av de små företagen byggt upp sin verksamhet på olika event. Då har man också investerat utifrån dessa event. Det är inte så himla lätt i en mindre bygd att plötsligt svänga om. Oftast sitter man i en lånesituation som inte är så bra. Även om de sociala avgifterna för de unga är sänkta har man inte lyckats med att anställa

någon ung person. Det handlar om att försöka bevara. Man har byggt upp ett litet embryo av ett segment som håller på att växa sig ganska starkt i vårt län. Det tycker jag känns viktigt att få säga.

Vi gillar de stora internationella sportevenemangen, som då och då förläggs i Sverige. Vi socialdemokrater tycker att det är ett oerhört spännande segment att utveckla. I Gällivare har vi haft världscupstävlingar på skidor i helgen, och ett stort evenemang går av stapeln i Boden som heter O-Ringen och som är en gigantisk orienteringstävling.

För att allt detta ska kunna fungera bra och utvecklas positivt med bra kvalitet, kunskaper etcetera inom turistnäringarna måste det finnas ett segment som tar hand om marknadsföringen i ett internationellt perspektiv. Den delen klarar man inte av att sköta från regionen som sådan. Det har varit värdefullt med de extra 50 miljoner som Visit Sweden har kunnat lägga på marknadsföringen av internationell turism.

Jag tycker att näringsministern helt och hållet har tappat bort de regionalpolitiska verktyg som vi har haft och som vi tänkt ska verka stimulerande ute i regionerna. De finns inte längre. Jag tycker att det här är ett så fnuttigt regionalpolitiskt verktyg, och jag vill adressera till ministern: Tänk om!

Anf. 154 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Innan jag kom in i riksdagen hade jag förmånen att jobba på Luleå tekniska universitet. Under tre års tid gjorde jag studier där jag jämförde besöksnäringen och it-branschen i norra Sverige och i norra Finland. Ett av de resultat jag kunde se var att besöksnäringen hade nära dubbelt så stor lönsamhet som it-branschen. Det säger egentligen, herr talman, att it-branschen i norra Sverige och norra Finland har en väldigt liten lönsamhet och att den var något bättre i besöksnäringen.

Karin Åström beskrev det som småaktigt att låta de tillfälliga pengarna försvinna nu. Jag tycker att regeringen ändå har gjort ganska mycket här med halveringen av arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år som ju direkt gynnar besöksnäringen. Pengarna till destinationsutveckling som bland annat hamnar i Kiruna gynnar mitt hemlän ganska mycket.

Jag vill ändå betona samverkan inom besöksnäringen. I Norrbotten finns det lokala organisationer, till exempel Visit Luleå, och vi har även Swedish Lapland. Swedish Lapland har gjort ett väldigt framgångsrikt arbete och har fått ihop besöksnäringen. De har gjort en hel del produkter av de erbjudanden som finns. I stället för att marknadsföra kommuner marknadsför man aktiviteter och produkter på ett helt annat sätt, och det är fantastiskt. Det har varit en del i framgången för besöksnäringen i Norrbotten.

Nu har besöksnäringföretagen lite mer resurser än vad de hade tidigare att genomföra marknadsföringssatsningar, utveckla företagen och utveckla destinationerna. Min erfarenhet när jag besökt företagen är att väldigt många inte anställer just nu utan utvecklar sina företag för att de ska få fler besökare som i sin tur ska ge flera anställda i nästa steg. Jag tror att vi kommer att komma dit. De sänkta kostnaderna ger fördelar i och med att man kan utveckla företagen.

Jag tror att det är farligt om en näring ska tro att någon annan ska komma och fixa saker åt dem. Varför ska någon komma och fixa marknadsföringen åt dem genom särskilda medel? Nu har de en intresseorga-

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

nisation i näringen, och då måste man även ha en självfinansiering. Jag säger inte att man ska finansiera allting själv, men en större del än vad man kanske har varit van vid. Det finns faktiskt resurser för att göra det. Kraften måste komma underifrån, att det är besöksnäringens företag som tar initiativen och bestämmer vilka marknader de ska gå ut på. Sedan kan man haka på Visit Sweden och så vidare för att nå vidare framgångar.

Anf. 155 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Turismen och besöksnäringen är en mycket viktig del av den regionala tillväxtpolitiken. Det är av den anledningen som jag i april i år startade en plattform och ett projekt som heter Attraktionskraft Sverige. Sverige ska bli världens bästa land att vistas, verka och växa i där besöksnäringen tillsammans med bland annat grundläggande servicefrågor, bostadsfrågor och liknande är viktiga delar i att skapa ett starkt jobb- och näringslivsklimat i Småland såväl som i Norrbotten. Det vi satsar rent regionalpolitiskt på turism från den regionala utvecklingsfonden, det vill säga EU:s regionala utvecklingsfond, är denna programperiod 580 miljoner, alltså 580 miljoner i beviljade pengar på projekt kopplade till turism. Läger man därtill den nationella medfinansieringen kan vi säga att 1,2 miljarder av de regionala pengarna går till projekt kopplade till turism, därför att det är viktigt ur ett jobb- och småföretagarperspektiv.

Besöksnäringen är ett myller av olika sorters företag. Det är alltifrån kulturella och kreativa näringar till restauranger, kaféer, nöjesparker och olika vildmarksupplevelser – många olika delar som rymmer besöksnäringen och som kräver lite olika verktyg. Ett av dem är Visit Swedens fantastiska arbete med marknadsföring. Det är av den anledningen som vi fortsätter att stärka Visit Swedens budget. Sedan är det bolagets eget ansvar hur man väljer att fördela pengarna inom sig, och jag har full respekt för den fördelning som Visit Swedens ledning själv har valt.

Karin Åström sade att det inte skapar några jobb. Restaurangmoms-sänkningen är lite för tidig att utvärdera, men vi kan se indikationer på att den de facto har lett till fler jobb, inte minst för unga, i den här sektorn. Men vad vi vet är vad den sänkta liftmomsen gav för jobbmöjligheter, och den har varit viktig för den svenska fjällvärlden. Enligt de svenska liftanläggarnas organisation SLAO sysselsätter svenska liftanläggningar över 13 000 fast anställda och säsonganställda. Sedan vi sänkte momsen 2007 har antalet anställningar ökat med 20 procent, och branschen själv säger att ungefär tre fjärdedelar av branschens anställda är under 26 år. Då kan man räkna ut hur många nya jobb det har lett till för unga människor.

Visit Swedens anslag är *en* viktig del. Destinationsuppdrag, där Kiruna i Norrbotten tillsammans med fyra andra får 60 miljoner under tre år, är en annan viktig del. Sedan är sänkta kostnader genom halverad restaurangmoms och halverade arbetsgivaravgifter i en bransch där unga människor står för 26 procent av arbetskraften så klart viktigt för att skapa konkurrensmässighet och konkurrenskraft för dessa företag som många gånger lever på marginalen.

Besöksnäringen är, som jag sade inledningsvis, en av våra basnäringar. Vi ska fortsätta att stärka den, precis som vi stärker svensk fordonsindustri, tjänstesektorn och it-sektorn. Besöksnäringen kommer vi att ar-

beta med på många olika sätt framöver. Sänkta kostnader och främjande-åtgärder som Visit Sweden men också innovationsstrategin och innovationer är en väldigt viktig del i besöksnäringen framöver. Vi har ett väldigt gott samarbete och samarbetsklimat mellan de aktörer som verkar inom besöksnäringens område och regeringen.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 156 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Det som det satsas på nu, Sverige – det nya matlandet, Skogsriket och Attraktionskraft som ministern tar upp, är väl bra. Men det som krävs är marknadsföring på det internationella området, för det är ju de internationella gästerna som vi vill ha in till Norrbotten. Nu talar jag bara ur ett norrbottniskt perspektiv, och där vill vi gärna ha in de internationella gästerna.

Många företag som finns däruppe i hotellbranschen har valt att satsa just på företag och turistgrupper som kommer. Det är det segmentet som Visit Sweden nu nödgas plocka bort beroende på att ni har skurit bort 20 miljoner i budgeten. Och vi säger: Tänk om! Gör som vi socialdemokrater föreslår och permanenta stödet! Låt den här näringen med en väldigt kompetent marknadsföring internationellt få fortsätta!

Som sagt har besöksnäringen tuffa mål att nå. Man ska öka omsättningen till 200 miljarder och öka antalet sysselsatta med 100 000. Dessutom vet vi att Sverige och särskilt Norrbotten fortfarande är väldigt okänt utanför Sveriges och Nordens gränser.

Det finns alltså enormt mycket jobb att göra när det gäller marknadsföringsbiten. Och jag vill hävda att Swedish Lapland jobbar föredömligt, men de har inte den organisation, den kompetens eller det nätverk som redan finns uppbyggt via Visit Sweden på internationell marknad och som de så väl behöver. Så gör nu som vi föreslår, ministern, och lägg tillbaka de här pengarna till våren eller till nästa höst, så får vi se att vi når målen i Sverige om sju år!

Anf. 157 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Både Karin Åström och näringsminister Annie Lööf har rätt i att besöksnäringen har stora utmaningar.

I mitt hemlän, som jag känner bäst, har vi en stark vintersäsong och en svagare sommarsäsong. Enda undantaget är Pite havsbad, som har en stark sommarsäsong och en dålig vintersäsong. Men alla jobbar de hårt på att stärka så att den andra säsongen ska bli bättre. I Piteå har man nu isbrytarsatsningar. Man försöker få i gång sommarsatsningar på de andra orterna. Varför gör man då det? Det är för att man ska få heltidssysselsättningar. Får man heltidssysselsättningar ger det inte bara tryggare jobb, utan det viktigaste är att heltidsanställningarna ökar förutsättningarna att leverera en jämn kvalitet. Man behöver inte uppfinna hjulet varje säsongstart.

Det som har hänt sedan regeringen halverade socialavgifterna för unga under 26 år och krogmomsen är att de ekonomiska förutsättningarna för företagen har ökat. Det har gett stimulus att kunna satsa på båda säsongerna och investera i företagen.

Marknadsföring är naturligtvis viktigt. Det håller jag med Karin Åström om. Men den viktigaste marknadsföringen är att man har nöjda kunder som kan komma hem och marknadsföra det här till andra.

Anf. 158 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka för den här viktiga debatten om hur vi gemensamt ska stärka besöksnäringen.

Karin Åström verkar dock ha glömt bort vilken kraftsamling regeringen har gjort och vilken fantastisk utveckling som har skett i besöksnäringen de senaste åren vad gäller sysselsättningen, som ökat med 24 procent sedan 2000, men också vad gäller antalet utländska besökare, som ökar för nionde året i rad. Exportvärdet är snart uppe i 100 miljarder kronor. Det är ingen liten bransch vi talar om. Och det är klart att våra satsningar faktiskt har gett resultat tillsammans med det ivriga och idoga arbete som alla småföretagare gör runtom i landet.

Karin Åström verkar också glömma bort att Kiruna i Norrbotten är en av de fem utpekade destinationer som får ta del av 60 miljoner kronor fördelat på tre år. Det är inte småpotatis. Det är ganska stora satsningar som görs på fem destinationer för att utveckla dem till exportmogna marknader.

Vi ska också komma ihåg att Matlandet Sverige med ungefär 100 miljoner per år spelar roll för att stärka de gröna näringarna och hela kafé- och restaurangkedjan men också gentemot övriga länder. Eskil Erlandsson har bland annat varit på turné i Kina för att marknadsföra svenska produkter och för att öppna Sverige även för den asiatiska marknaden.

Jag kan också konstatera att Umeå blir Europas kulturhuvudstad. Umeå ligger i Västerbotten men har hela Norrland som ansvarsområde. Umeå som EU:s kulturhuvudstad under nästa år kommer att vara ett viktigt skyltfönster för Sverige, inte minst de norra delarna, för att visa upp de fantastiska naturupplevelser som vi har i de norra delarna av Sverige och som jag också testade i somras, då jag hade min sommarsemester i Norrbotten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 159 ANDRE VICE TALMANNEN:

Nu är klockan 22.48, och sluttiden för kammaren är egentligen klockan 23.00, men eftersom vi har bara en interpellation kvar kommer jag att tillåta att vi går in på denna även om vi passerar klockan 23.00.

24 § Svar på interpellation 2012/13:102 om försvaret i Boden

Anf. 160 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Leif Pettersson har frågat mig vilket ställningstagande jag har gjort om hur Försvarsmaktens nya personalförsörjningssystem slår mot Boden som Sveriges största garnisonsort, hur rekryteringsläget är när det gäller att få soldater till Boden, om det finns svårigheter att få soldater efter utbildning till tjänsterna i Boden samt vad jag avser att göra för att underlätta rekryteringen av soldater till Boden.

I 2009 års försvarspolitiska inriktningsbeslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) lades grunden fast för en reformering av Försvarsmaktens personalförsörjning.

Införandet av det nya personalförsörjningssystemet fortgår. Reformen tar sin utgångspunkt i riksdagens beslut om den försvarspolitiska inriktningen, införandet av ett tvåbefälssystem, frivillig rekrytering och grundutbildning samt soldatanställningar i Försvarsmakten.

Varje myndighet har det arbetsgivarpolitiska ansvaret och ska ha den kompetens som behövs för att uppnå verksamhetsmålen. Försvarsmakten har till regeringen uppgett att det inte finns några större svårigheter för förbanden att rekrytera utifrån sina behov. Försvarsmakten måste ständigt vara beredd att dra lärdom av nya erfarenheter och genomföra förbättringar löpande under implementeringen av det nya personalförsörjningssystemet.

Regeringen följer noga Försvarsmaktens arbete med att attrahera, rekrytera och behålla personal.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 161 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det är dock inget svar på de frågor som jag har ställt utan ett svar på något annat. Det är möjligen ett svar om det allmänna läget i försvaret och en redogörelse för det försvarsbeslut som togs av riksdagen före valet 2010.

Allmänna svar på specifika frågor är egentligen inte värda något. Därför upprepar jag frågorna och hoppas på bättre lycka i talarstolen än i skrift.

Hur slår svårigheterna att finansiera den nya försvarsorganisationen mot Boden som garnisonsort? Hur är rekryteringsläget för soldater till Boden? Hur har det utbildningssystem som man nu använder sig av i försvaret, med en utplacering efter genomförd utbildning, påverkat möjligheten att få soldater till Boden? Finns det något som ansvarig minister kan göra för att underlätta rekrytering till Boden?

Anledningen till mina frågor är ganska enkel. Den mediala rapporteringen av hur det har gått för försvaret att rekrytera folk överensstämmer inte riktigt med det Försvarsmakten vill ge sken av. Möjligen är det så att man har lyckats rekrytera efter de förutsättningar som har givits när det gäller ekonomi och annat, men de farhågor som har kommit fram via medierna ger oss, minst sagt, funderingar inför framtiden.

Radio Norrbotten hade en intervju med bataljonchefen för pansarbataljonen i Boden. Han sade: Just nu är det väldigt lite.

Detta sade han med anledning av att han ska ha 900 personer i sitt förband men har bara 250, inklusive officerare. Han har ett 15-tal stridsfordon ute i övning, men det skulle ha varit 90. Han har 4 stridsvagnar ute på övning, men det skulle ha varit 14.

Man måste förstå att det väcker en del frågor om hur personalrekryteringen faktiskt fungerar. Kan det vara så att man ligger ganska långt efter med den personalrekrytering som skulle ha varit klar nu? Eller finns det någon annan förklaring till detta? I så fall vore det tacksamt att få den.

Det är inte bara radio Norrbotten som har rapporterat om detta. Riksrevisionens rapport som kom i går ställer också en del frågor i denna riktning. Den handlar om en massa andra saker också, men slutsatsen blir ändå att man frågar hur det egentligen går med personalrekryteringen till försvaret som helhet.

Jag lämnar helheten därhän och frågar i stället om Boden. Hur går personalrekryteringen i Boden?

Anf. 162 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Försvarsreformen har givetvis påverkat Boden högst väsentligt. Jag har ändå känslan att Boden är en vinnare i det hela. Vi har färre värnpliktiga nu än tidigare, men i gengäld får vi kontinuerligt tjänstgörande eller tidvis tjänstgörande soldater.

Nu håller insatsorganisationen på att fyllas upp, och det tar ett antal år innan hela organisationen är fylld.

Den bild jag har fått är att intresset för att genomföra sin utbildning och tjänstgöra i Boden är högt. Jag har exempel på att man har sökt till GMU i Boden två gånger och inte kommit in, och när man tredje gången kommer in blir man jätteglad. Jag hoppas att detta tryck kvarstår.

Det är viktigt att vi utbildar förband i norra Sverige, i klimatområdet som kallas C2. Jag tror att det är grunden, så jag skulle gärna se att det blir mer grundläggande militär utbildning i Boden och att man sedan förflyttar soldater söderut efter utbildningen i kallt klimat.

Jag kan dock känna en oro för hur detta bedrivs. Det handlar inte först och främst om att fylla förbanden i Bodens garnison, I 19 och A 9. Jag syftar mer på de hemvärnsbataljoner som finns i norra Sverige och hur man ska rekrytera och fylla upp dem. Det är kopplat inte bara till var GMU bedrivs utan också till var inmönstringslokalerna finns. Det kan nämligen finnas ett motstånd mot att åka långa sträckor för att genomföra sin så kallade inmönstring, och det är viktigt att vi får en bra rekrytering till alla hemvärnsbataljoner.

Anf. 163 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman och försvarsministern! Leif Pettersson ställer i denna sena timme en viktig fråga om en av de mest omfattande reformer som alliansregeringen har att genomföra. Det handlar om det framtida svenska försvaret.

Leif Pettersson ställer också frågan med koppling till Boden specifikt. Med all rätt ställer han sin fråga, för norra delen av Sverige är minst lika viktig i utbildningen av det nya försvaret som andra delar av Sverige.

Leif Pettersson glömmer en viktig parameter i denna diskussion. Det är inte bara en försvarsreform som riktar sig till Sveriges försvarsminister utan det är också en samhällsreform. Därför har Leif Pettersson och jag lika stort ansvar att gå hem till våra orter och fundera över vad vi gör totalt sett för att kunna genomföra denna reform.

Det är en reform som rör sig från värnplikt till frivillighet, där frivilligheten i sig gör att fler än bara ansvarig försvarsminister har att gå hem och fundera över vad man kan göra för att motivera unga människor i Boden, unga tjejer och kvinnor, att söka till och bli rekryterade och anställda i morgondagens försvar.

En sådan här reform är lika stor som om näringsministern hade haft möjlighet att flytta en annan typ av verksamhet till Boden, kanske en industri eller någon annan etablering som man lockat hem från den internationella arenan.

Nu har Sveriges riksdag beslutat att vi ska etablera den här utbildningen i Boden. Då har också Leif Pettersson, jag och andra av riksdagens valda företrädare ansvar att få ihop helheten. Hur ska samhället på plats i Boden ta till vara all den arbetskraft som ska utgå från Boden totalt sett?

Då gäller det att gå hem till sig och tala med kommunen och regionföreträdarna på plats. Bostäder ska finnas på plats. Infrastrukturen ska vara där för kommunikationerna. Om man har en respektive är det också viktigt att denne ges jobb och möjligheter.

Det här är inte bara en försvarsreform, och det är inte bara en samhällsreform. Det är naturligtvis en jobbreform för Boden. Det är viktigt att se helheten i den viktiga jobbfrågan. Hur ska man på plats lokalt bygga förutsättningar för att människor vill söka anställning i Boden? I dag är det 14 sökande per plats in i försvarsreformen, som är oerhört populär jämfört med sökandestatistiken till utbildningar på universitet och annat.

Det är viktigt att man också ser den som en samhällsreform som skapar grunden för att var och en som utbildar sig inom Försvarsmakten ska ha möjlighet att söka sig till Boden och bo och verka där. Då är svaret något större än att bara ställa Sveriges försvarsminister till svars. Det är också viktigt att ställa frågorna kopplade till samhället som helhet. Hur ska bostäder, kommunikation, den sociala tillvaron och det kulturella livet utvecklas i Boden? Frågorna är fler, och de är viktiga för oss riksdagsledamöter.

Anf. 164 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Leif Pettersson behöver inte vara orolig. Jag får chansen att komma tillbaka, inte bara med ett skriftligt svar, utan vi får möjlighet att på djupet gå in på de här frågorna. Det är glädjande att intresset är så stort.

Det är viktigt för mig att lägga fast att det är myndigheten Försvarsmakten som ansvarar för sin rekrytering och sin kompetensförsörjning. I det avseendet skiljer sig inte Försvarsmakten från andra myndigheter. Faktum är, vissa medieuppgifter till trots, att det nya personalförsörjningssystemet som Försvarsmakten själv har efterfrågat och verkat för har fungerat bra över lag.

När det gäller rekryteringen finns det ett stort intresse för att påbörja grundläggande militär utbildning inom Försvarsmakten. För 2011 var det ungefär 14 sökande till varje utbildningsplats på den grundläggande militära utbildningen, GMU. Hittills i år har det kommit in nästan 20 000 ansökningar om att få göra tester till drygt 3 000 platser.

Försvarsmakten har nått sina rekryteringsmål när det gäller kontinuerligt och tidsbegränsat anställda soldater och sjömän. I vissa fall har man överträffat dem. I dagsläget har myndigheten anställt över 4 000 soldater och skrivit så kallade interimskontrakt med ca 4 700 ytterligare.

Det finns i nuläget ingenting som pekar på att det skulle vara svårare att rekrytera till förband i Boden än till förband som har verksamhetsorter i södra Sverige. Siffrorna visar att det finns ett stort intresse för soldatyrket och för Försvarsmakten. Jag tror att den största utmaningen kommer att vara att behålla soldaterna och sjömännen över tid. De unga personer som har genomgått noggranna tester, fått en bra utbildning och kanske har erfarenhet från internationell tjänst och skarpa insatser är med stor sannolikhet efterfrågade också på den civila arbetsmarknaden. Därför är det extra viktigt att Försvarsmakten hela tiden arbetar med åtgärder för att behålla den personal man har rekryterat.

Prot. 2012/13:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Systemet har inte varit tillräckligt länge i bruk för att man ska kunna dra definitiva slutsatser om hur det kommer att falla ut. Man ska vara ödmjuk inför att det är en stor förändring. Från regeringens sida följer vi utvecklingen noga och ställer krav på Försvarsmakten när det gäller att redovisa hur det ligger till och att vidta åtgärder som man tycker behövs.

Leif Pettersson citerade en förbandschef. Det citatet stämmer inte överens med min bild från när jag var i Boden tidigt i somras. Det är ju en successiv uppfyllnad. En av grunderna för försvarsreformen är att man inte kan fylla upp alla förband på en gång; det är både ekonomiskt och personellt omöjligt. Försvarsmakten har en noggrann plan. För varje förband finns det angivet ned till enskild soldat hur många man kan rekrytera per år när det gäller kontinuerligt tjänstgörande och när det gäller tidvis tjänstgörande. Det gäller självklart även Boden.

Försvarsmakten ska sammanlagt anställa 16 000 unga människor, och det tycker jag är ett fantastiskt erbjudande till alla Sveriges ungdomar, inklusive dem som bor i Boden. Här kommer det nya och friska arbetstillfällen som kan vara en riktig energiinjektion på många orter.

Anf. 165 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för diskussionen. Den person jag hänvisar till står ute i verksamheten, och jag tror att han har bättre överblick över hur hans förband fungerar än vad någon annan kan ha, inklusive mig och Johan. Han är nog också ganska frustrerad när han uttalar sig på det här sättet i radio och säger att han inte har fler människor till sitt förfogande.

Som Johan var inne på gäller detta det område som ska svara för hela vinterkapaciteten, som egentligen hela vårt försvar ska ha. Åtminstone enligt de beslut som vi tagit här i riksdagen ska hela försvaret ha subarktisk förmåga – eller vinterkapacitet, hur man nu väljer att uttrycka det. Då är det oerhört viktigt att de förband som finns uppe hos oss verkligen fungerar och att det finns officerare som kan ta hand om soldater som kommer från andra håll och ska utbildas under en kortare tid men inte ska bo och verka där uppe.

För mig blir det väldigt oroande när jag får siffror som säger att det i snitt är 25 procent som hoppat av hittills. Det är personer som blivit antagna och påbörjat utbildningen men sedan av en eller annan orsak hoppat av på vägen, antingen för att de inte tyckt att det varit rätt när de väl kommit in eller på grund av att de hittat annan sysselsättning. Det finns faktiskt förband som har upp till 30 procent avhopp. Enligt de uppgifter jag har gäller detta P 5. Det är oroande att man ser de här stora avhoppet redan nu. Om det hade varit efter några år, när man kommit in i det och ser hur det fungerar, hade det kanske varit lättare att fylla upp hålen, för då vet man mer vad man ska syssla med.

Jag vill också säga, kanske lite grann till Cecilia, att Boden under väldigt lång tid har varit Sveriges största garnisonsort. När vi hade sju regementen i Boden var antalet anställda betydligt större än det är i dag. Nog vet vi vad det innebär att behöva dra ned och omstrukturera verksamheten. Detta har nog alla bodensare varit väl medvetna om. Bostäder har vi inte haft någon brist på tidigare, men nu börjar det bli lite fullt i det bestånd vi har. Men vi bygger naturligtvis nya bostäder. Det är det som det handlar om.

Det personalbehov som hemvärnsförbanden kommer att ha ska också klaras genom den här rekryteringen och den organisation som nu sätts upp. Meningen är att man efter att ha varit anställd under en längre tid ska kunna gå till hemvärnet. Även de soldater som inte är heltidsanställda ska kunna fungera i hemvärnet. Även detta är en del av rekryteringen. Hur det står till med den delen kan man också fundera på.

Anf. 166 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Det har talats mycket om Boden och Bodens garnison. Bodens garnison är navet i varje fall i norra Sverige när vi talar om militär utbildning. Förbandet är Norrbottens regemente. Men Norrbottens regemente är inte Norrbottens regemente utan Västernorrlands regemente, Jämtlands regemente och Västerbottens regemente. Det är de fyra länen som regementet har ansvaret för. Totalt sett är det nära 50 procent av landets yta.

Kontinuerligt tjänstgörande soldater tror jag inte kommer att vara någon större utmaning. Utmaningen tror jag kommer att vara hur man fyller upp förbandet med tidvis tjänstgörande soldater. Det är viktigt inte bara att dessa soldater rekryteras utan även att de kan få en annan anställning och att det går att malla ihop det praktiskt.

Det är en gigantisk utmaning inte bara för chefen för I 19, som är garnisonschef i Boden, och kommunalråden i Boden, som ska stödja detta och kanske lösa problemet med det andra arbetet, utan egentligen för näringslivet i hela Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland. Det handlar om hur man kan malla ihop det så att en person kan vara tidvis tjänstgörande soldat och ha en anställning civilt och en i Försvarsmakten.

Det tror jag blir en jättestor utmaning. Det måste vi i norra Sverige lyckas med. Om vi inte löser det bra med båda anställningarna och I 19 får problem med de bemanningarna kan helt enkelt Försvarsmakten flytta de befattningarna till ett annat förband. Vi får inte misslyckas i den frågan, herr talman.

Anf. 167 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Diskussionen är väldigt viktig. Hur ska personalförsörjningen fungera på sikt? Det är en utmaning, som alla har sagt härinne. Jag vill gå tillbaka till grunderna för att vi över huvud taget har gjort förändringen. Allt kanske inte var bättre förr.

I och med det inriktningsbeslut som denna kammare fattade 2009 gjorde vi en start på en förändring för att få ett försvar som har en bättre försvarsförmåga och är mer tillgängligt och mer användbart.

Den slutsatsen delades i den blocköverskridande utredning som den förra försvarsberedningen gjorde. Den beredningen konstaterade att värnplikten inte längre var ändamålsenlig och att Försvarsmaktens insatsorganisation i stället skulle bemannas med frivillighet som grund.

Genom denna reform tar Försvarsmakten ytterligare ett steg mot att höja kvaliteten i krigsförbanden och få den omedelbart tillgängliga insatsorganisation där man kan använda förbanden med detsamma.

Omställningen är inte enkel. Den går heller inte att göra på ett bräde. De flesta av de frågor som kommer upp i debatten i dag handlar just om: Hur går man över från ett pliktssystem till ett frivilligt system?

Varje enskild liten del i detta ska hela tiden syfta mot helheten. Det är alltifrån hur uttagningen går till när man väl har blivit intresserad av Försvarsmakten. Måste man resa långt, eller kan man göra det kort?

Det Rekryteringsmyndigheten säger är att det man trodde, nämligen att människor får mönstra eller göra uttagsprövning nära hemorten, inte har givit någon större skillnad i uppdykandefrekvensen för dem som ska testas.

Det Rekryteringsmyndigheten nu tittar på är att korta tiderna mellan när man lämnar in sin intresseanmälan, när man får komma och göra sitt uttagningsprov och när man sedan blir uttagen och får göra sin utbildning.

Bara där har vi en utmaning. Hur håller man fast dessa ungdomar som har visat intresse? Sedan är det nästa utmaning: Hur får man dem som har blivit uttagna och sagt sig vilja komma och genomföra grundläggande militär utbildning att komma?

En del av de avgångar som det har rapporterats om är att det visat sig att en hel del av dessa unga tjejer och killar inte ens kommer till Försvarsmakten. De har sagt att de vill komma, men de dyker inte upp på själva dagen. De ska också räknas in i avgångsprocenten.

Här måste myndigheten tillsammans med Rekryteringsmyndigheten fundera över: Vad är det som gör att de först är intresserade, och varför fullföljer de inte? Det har Försvarsmakten ett uppdrag att väldigt noga titta på. Vad kan man vidta för åtgärder för att öka antalet som stannar kvar?

Här finns det säkert en hel del att titta på. Det kan också finnas fysiska orsaker och fysiska problem som inte har upptäckts vid uttagningen men som gör sig påminda när man kommer och ska göra sin utbildning. Detta har visat sig till del, men det ska analyseras vidare. Det här ska hittas redan vid uttagningsmomentet, och då ska man aldrig kallas till utbildning.

Vi följer detta noga, och riksdagen fattade sent i våras beslut om soldatanställningar i Försvarsmakten. Vi var helt överens med Socialdemokraterna om innehållet i propositionen, och vi har lämnat ett uppdrag till Försvarsmakten att redovisa sina övervägda åtgärder med anledning av propositionen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars. Det handlar om sociala villkor för soldaterna, boendesituation och så vidare.

Anf. 168 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Johan har alldeles rätt: Vi får inte misslyckas med detta. Det tror jag inte heller att vi kommer att göra, utan jag är övertygad om att vi kommer att lyckas på ett eller annat sätt. Svårigheten är, som jag ser det, att klara rekryteringen. Det gäller nog också rekryteringen av de fast anställda soldater som ska finnas i sex år uppe i Boden.

En av grunderna till detta kan vara det upplägg på utbildningen som man har. Man säger att soldaterna först ska genomgå en utbildning och sedan få en placering på ett förband. Om man vänder på detta och från början ger dem en placering på ett förband vet de vart de ska efter avslutad utbildning. Då tror jag också att det kan vara lättare att föra en diskussion med de soldater som ska komma till Boden, för att ta det som exempel. Då kan man säga: Här ska du bo, och så här kommer din situation att vara när du kommer tillbaka hit. Då kan vi föra en bättre diskuss-

ion med de soldater som vi vet ska komma till Boden. Nu vet man inte riktigt vilka det är, utan de blir utplacerade efter utbildningen.

När det nu är på det sättet tror inte jag att man kan säga att de 30 procent som hoppar av från ett specifikt förband också handlar om dem som inte kom. Hur kan man då säga att det är 30 procents avhopp från ett specifikt förband? De som inte kom var ju inte placerade på ett förband. De placeras efter utbildning, och de hoppade av före utbildningen. Men detta är lite grann på marginalen, och vi kanske inte behöver diskutera det så mycket.

Man kan också fundera lite grann på hur vi klarar det säkerhetspolitiska uppdraget med denna organisation. Men det är en annan interpellation och inte den som vi ska diskutera i dag.

Anf. 169 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Precis som det har sagts är personalen Försvarsmaktens viktigaste resurs. Utan personal hjälper det inte vilka fina system man än har – om ingen kan bemanna dem. Förändringarna i personalförsörjningen är också en av de största förändringarna och en av de största delarna i hela försvarsreformen.

Här skulle jag vilja slå fast att det krävs flexibilitet och lyhördhet för att kunna justera under reformens gång. Grunden är frivillighet. Den är vi överens om, och den måste sedan kunna fungera och passa dagens ungdom så att man känner att man kan höra hemma i Försvarsmakten. Här gäller det att myndigheterna, framför allt Försvarsmakten och Rekryteringsmyndigheten, har en så bra verksamhet som möjligt så att man tycker att detta är någonting som är värt att ägna tid åt att jobba på.

Försvarsmakten ska vara en bra arbetsgivare där man ska uppleva att man har tillräckligt bra villkor. Det gäller alltifrån att man kan hitta någonsans att bo, att ens partner kan få jobb eller utbildning och att det finns kommunal service till att man har en rimlig lön. Detta är myndighetens uppgift, men vi från statsmakterna måste också följa detta och hela tiden ställa krav både på återrapportering och på åtgärder om så behövs.

Insatsorganisationen är, som jag har sagt, inte färdig. Då finns det naturligtvis fortfarande brister, eftersom den inte är fullt uppbyggd. Men när insatsorganisationen är fullt uppbyggd har vi en organisation på ungefär 50 000 man inklusive hemvärn med nationella skyddsstyrkor som har en uppgift att försvara Sverige både hemma i Sverige, i närområdet och på bortaplan. Jag tror att organisationen kommer att vara fullt rustad för detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2012/13:36 Snabbare betalningar

Prot. 2012/13:31

27 november

Svar på

interpellationer

KOM(2012) 697 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om tillfälliga undantag från Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V)

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (SD)

med anledning av prop. 2012/13:46 Låneram för SAS AB

2012/13:N10 av Jonas Eriksson m.fl. (MP)

Trafikutskottets betänkande

2012/13:TU4 Några körkortsfrågor

26 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 november

2012/13:146 Situationen i Somalia

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:147 Riskutbildning för yrkestrafik

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:148 Bostäder för samhällsutveckling

av *Hannah Bergstedt* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2012/13:149 Att vända på alla stenar – även i skogen

av *Meeri Wasberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 26 november

2012/13:150 Situationen i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:151 Kulturhuvudstadsåret 2014

av *Isak From* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:152 Svikna klimatlöften till fattiga länder

av *Helena Leander* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:153 Kränkningarna på Lundsbergs skola
av *Rossana Dinamarca* (V)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Prot. 2012/13:31
27 november

den 27 november

2012/13:154 Kostnader för myndigheters lokaler

av *Jasenko Omanovic* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2012/13:155 Kultursamverkansmodellen

av *Isak From* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:156 Eftervård vid svåra förlossningsskador

av *Hillevi Larsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:157 Svensk Exportkredit

till *Kent Persson* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

27 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 november

2012/13:133 Blyammunition

av *Peter Jeppsson* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:134 Telefonförsäljning till egna företagare

av *Eva Sonidsson* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2012/13:135 Straffskalan för grovt rattfylleri

av *Johan Löfstrand* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:136 Seriositetsgranskning av arbetsgivare och arbetserbjudande

av *Krister Örnffäder* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:137 Arbetsmarknadsprövning

av *Krister Örnffäder* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:138 Arbetstagare som rapporterar om missförhållanden

av *Krister Örnffäder* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:139 Juridiskt bindande arbetstillstånd

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:140 Rimligt avstånd till den egna postlådan

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 26 november

2012/13:141 Arbetsförmedlingens personalpolitik

av *Josefin Brink* (V)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 27 november

2012/13:142 Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:143 Polisens arbetstider

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:144 Omställningsstöd för dagspressen

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:145 Löften till SAS kreditgivare

av *Jonas Eriksson* (MP)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:146 Skydd av skyddsvärd skog

av *Helena Leander* (MP)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågorna 2012/13:133–135 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

Övriga frågor redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

28 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 november

2012/13:53 Märkning av varor från de av Israel ockuperade områdena

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2012/13:102 Övertagande av Saab

av *Peter Johnsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:112 Ny maltesisk kommissionär
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

Svar på fråga 2012/13:53 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

29 § Kammaren åtskildes kl. 23.20.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.59,
av andre vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 107 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 22 § anf. 143 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 22 och 23 november	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S)	2
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	3
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S)	4
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	4
Anf. 6 SUSANNA HABY (M)	4
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 8 SUSANNA HABY (M)	5
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	6
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 12 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	7
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP)	8
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 16 PER ÅSLING (C)	9
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 18 JOHNNY SKALIN (SD)	10
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 20 JOHNNY SKALIN (SD)	11
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 22 LARS OHLY (V)	12
Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 24 LARS OHLY (V)	13
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	14
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 30 MATS PERTOFT (MP)	16
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 32 MATS PERTOFT (MP)	17
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (C)	17
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
2 § Justering av protokoll	18
3 § Ledighet	18
4 § Avsägelse	19
5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	19
6 § Meddelande om statsministerns frågestund	20
7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden	20

8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	20
9 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	20
10 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	20
11 § Hänvisning av ärenden till utskott	21
12 § Förnyad bordläggning.....	21
13 § Svar på interpellation 2012/13:129 om den svenska exporten	21
Anf. 36 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	21
Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S).....	23
Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	24
Anf. 39 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	24
Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S).....	25
Anf. 41 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	26
Anf. 42 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	27
Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S).....	28
Anf. 44 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	29
Anf. 45 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	29
14 § Svar på interpellation 2012/13:94 om missbruk av bemanningsföretag.....	30
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V).....	31
Anf. 48 JOSEFIN BRINK (V).....	32
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	33
Anf. 50 JONAS SJÖSTEDT (V).....	34
Anf. 51 JOSEFIN BRINK (V).....	35
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	36
Anf. 53 JONAS SJÖSTEDT (V).....	36
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	37
15 § Svar på interpellationerna 2012/13:55 och 131 om insatser mot ungdomsarbetslöshet.....	38
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38
Anf. 56 ESABELLE DINGIZIAN (MP).....	39
Anf. 57 MONICA GREEN (S).....	40
Anf. 58 ROGER HADDAD (FP).....	40
Anf. 59 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	42
Anf. 60 GUSTAV NILSSON (M).....	43
Anf. 61 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	44
Anf. 62 JASENKO OMANOVIC (S).....	44
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	45
Anf. 64 ESABELLE DINGIZIAN (MP).....	46

Anf. 65 MONICA GREEN (S)	47
Anf. 66 ROGER HADDAD (FP)	48
Anf. 67 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	49
(forts.)	49
Ajournering	49
Återupptagna förhandlingar	49
15 § (forts.) Svar på interpellationerna 2012/13:55 och 131 om insatser mot ungdomsarbetslöshet	50
Anf. 68 RAIMO PÄRSSINEN (S)	50
Anf. 69 JASENKO OMANOVIC (S)	50
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	50
Anf. 71 ESABELLE DINGIZIAN (MP)	51
Anf. 72 MONICA GREEN (S)	52
Anf. 73 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	52
16 § Svar på interpellation 2012/13:57 om effektivare arbetsförmedling	53
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	53
Anf. 75 JASENKO OMANOVIC (S)	54
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	54
Anf. 77 JASENKO OMANOVIC (S)	55
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	56
Anf. 79 JASENKO OMANOVIC (S)	56
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	57
17 § Svar på interpellation 2012/13:69 om jämställdhet	57
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	57
Anf. 82 RAIMO PÄRSSINEN (S)	58
Anf. 83 KERSTIN NILSSON (S)	59
Anf. 84 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	59
Anf. 85 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	60
Anf. 86 RAIMO PÄRSSINEN (S)	61
Anf. 87 KERSTIN NILSSON (S)	62
Anf. 88 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	62
Anf. 89 JENNY PETERSSON (M)	63
Anf. 90 JOHAN ANDERSSON (S)	64
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	64
Anf. 92 RAIMO PÄRSSINEN (S)	65
Anf. 93 JENNY PETERSSON (M)	66
Anf. 94 JOHAN ANDERSSON (S)	66

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	66
18 § Svar på interpellationerna 2012/13:79, 93 och 110 om åtgärder mot varsel.....	67
Anf. 96 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	67
Anf. 97 PETER HULTQVIST (S)	68
Anf. 98 JENNIE NILSSON (S).....	69
Anf. 99 PETER PERSSON (S)	70
Anf. 100 HANS HOFF (S).....	71
Anf. 101 JENNY PETERSSON (M).....	72
Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	73
Anf. 103 GUNNAR ANDRÉN (FP)	74
Anf. 104 INGELA NYLUND WATZ (S).....	74
Anf. 105 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	75
Anf. 106 PETER HULTQVIST (S)	76
Anf. 107 JENNIE NILSSON (S).....	77
Anf. 108 PETER PERSSON (S)	78
Anf. 109 HANS HOFF (S).....	79
Anf. 110 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	80
Anf. 111 INGELA NYLUND WATZ (S).....	80
Anf. 112 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	81
Anf. 113 PETER HULTQVIST (S)	82
Anf. 114 JENNIE NILSSON (S).....	82
Anf. 115 PETER PERSSON (S)	83
Anf. 116 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	83
19 § Svar på interpellation 2012/13:114.....	84
20 § Svar på interpellation 2012/13:121 om klimatpolitiken inför Doha.....	84
Anf. 117 Miljöminister LENA EK (C).....	84
Anf. 118 JENS HOLM (V).....	86
Anf. 119 SARA KARLSSON (S)	87
Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C).....	88
Anf. 121 JENS HOLM (V).....	89
Anf. 122 SARA KARLSSON (S)	89
Anf. 123 Miljöminister LENA EK (C).....	90
Anf. 124 JENS HOLM (V).....	91
Anf. 125 Miljöminister LENA EK (C).....	92
21 § Svar på interpellation 2012/13:122 om EU:s handel med utsläppsrätter	92
Anf. 126 Miljöminister LENA EK (C).....	92
Anf. 127 SARA KARLSSON (S)	93
Anf. 128 JENS HOLM (V).....	94
Anf. 129 Miljöminister LENA EK (C).....	95
Anf. 130 SARA KARLSSON (S)	96

Anf. 131	JENS HOLM (V)	97
Anf. 132	Miljöminister LENA EK (C)	98
Anf. 133	SARA KARLSSON (S)	99
Anf. 134	Miljöminister LENA EK (C)	99
22 §	Svar på interpellationerna 2012/13:77, 86 och 92 om arbetsmarknaden i Stockholms län, i Sörmlands län och i Skaraborg.....	100
Anf. 135	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	100
Anf. 136	MONICA GREEN (S)	101
Anf. 137	HANS EKSTRÖM (S)	101
Anf. 138	INGELA NYLUND WATZ (S)	102
Anf. 139	GUNNAR ANDRÉN (FP)	103
Anf. 140	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	104
Anf. 141	MONICA GREEN (S)	105
Anf. 142	HANS EKSTRÖM (S)	106
Anf. 143	INGELA NYLUND WATZ (S)	107
Anf. 144	GUNNAR ANDRÉN (FP)	108
Anf. 145	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	108
Anf. 146	MONICA GREEN (S)	110
Anf. 147	HANS EKSTRÖM (S)	110
Anf. 148	INGELA NYLUND WATZ (S)	110
Anf. 149	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	111
23 §	Svar på interpellation 2012/13:103 om nationell strategi för besöksnäringen	112
Anf. 150	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	112
Anf. 151	KARIN ÅSTRÖM (S)	112
Anf. 152	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	113
Anf. 153	KARIN ÅSTRÖM (S)	114
Anf. 154	JOHAN JOHANSSON (M)	115
Anf. 155	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	116
Anf. 156	KARIN ÅSTRÖM (S)	117
Anf. 157	JOHAN JOHANSSON (M)	117
Anf. 158	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	118
Anf. 159	ANDRE VICE TALMANNEN	118
24 §	Svar på interpellation 2012/13:102 om försvaret i Boden	118
Anf. 160	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	118
Anf. 161	LEIF PETTERSSON (S)	119
Anf. 162	JOHAN JOHANSSON (M)	120
Anf. 163	CECILIA WIDEGREN (M)	120
Anf. 164	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	121
Anf. 165	LEIF PETTERSSON (S)	122
Anf. 166	JOHAN JOHANSSON (M)	123
Anf. 167	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	123
Anf. 168	LEIF PETTERSSON (S)	124
Anf. 169	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	125
25 §	Bordläggning.....	125
26 §	Anmälan om interpellationer	126
27 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	127

28 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	128	Prot. 2012/13:31
29 § Kammaren åtskildes kl. 23.20.....	129	<u>27 november</u>

Tryck: Elanders, Vällingby 2012